

Ekonomikas ministrija

LATVIJAS MAKROEKONOMISKAIS APSKATS

2023.gada oktobris

ISSN 2592-852X

© 2023 | Ekonomikas ministrija
Centrālā statistikas pārvalde

Pamatā skaitliskā informācija un dati, izņemot īpaši norādītos gadījumos, ir saņemti no Centrālās statistikas pārvaldes. Eiropas Savienības dati tiek ņemti no *Eurostat* datu bāzes. Latvijas Bankas un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas dati ir izmantoti Latvijas maksājumu bilances, banku un monetāro rādītāju raksturojumā. Valsts kases dati ir izmantoti valsts finanšu rādītāju raksturojumā.

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce ir obligāta

Ja Jums ir komentāri, jautājumi vai ierosinājumi, lūdzam tos adresēt:
Ekonomikas ministrijai
Brīvības ielā 55
Rīga, LV-1519

Tālrunis 371 67 013 109
E-pasts: macro@em.gov.lv
Interneta vietne: <https://em.gov.lv>

ISSN 2592-852X

2023 | 2

SATURS

EKONOMISKĀS ATTĪSTĪBAS TENDENCES	4
PASAULES EKONOMIKAS ATTĪSTĪBA	7
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS UN KOPĒJAIS PIEPRASĪJUMS	8
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS	8
PATĒRIŅŠ	9
INVESTĪCIJAS	10
EKSPORTS	12
IMPORTS	15
NOZARU IEGULDĪJUMS	16
APSTRĀDES RŪPNIECĪBA	18
LAUKSAIMNIECĪBA, MEŽSAIMNIECĪBA UN ZIVSAIMNIECĪBA	25
PĀRĒJĀ RŪPNIECĪBA	25
BŪVNICĪBA	26
TIRDZNIECĪBA, IZMITINĀŠANA UN ĒDINĀŠANA	27
TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA	28
KOMERCPAKALPOJUMI	29
SABIEDRISKIE PAKALPOJUMI	29
DARBA TIRGUS	30
NODARBINĀTĪBA UN BEZDARBS	30
DARBA SAMAKSA	34
EKONOMISKĀ STABILITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA	36
CENAS	36
MAKSĀJUMU BILANCE	38
ĀRVALSTU TIEŠĀS INVESTĪCIJAS	39
MONETĀRIE RĀDĪTĀJI	40
KOPBUDŽETS UN VALSTS PARĀDS	41
BUDŽETA IEŅĒMUMI UN IZDEVUMI	41
PRODUKTIVITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA	42
BRĪDINĀŠANAS MEHĀNISMS	44
LATVIJA STARPTAUTISKAJOS REITINGOS	45

2023 | 2

EKONOMISKĀS ATTĪSTĪBAS TENDENCES

Pēc ekonomikas straujas atkopšanās no Covid-19 pandēmijas krīzes 2021.gadā, izaugsme Latvijā 2022.gadā palēninājās līdz 3,4%. Ekonomikas attīstību 2022.gadā būtiski ietekmēja Krievijas iebrukuma Ukrainā izraisītie piegāžu ķēžu pārrāvumi, energoresursu un pārtikas dārdzības izraisītais inflācijas kāpums, kā arī globālā pieprasījuma samazināšanās.

2022.gada 1.pusgadā vēl pilnā apmērā nebija jūtamas kara sekas. Ekonomika pieauga par 5,8%, salīdzinot ar 2021.gada 1.pusgadu. Kāpumu ietekmēja zemā bāze 2021.gada sākumā un pakāpeniska Covid-19 ierobežojumu atcelšana. Tomēr 2.pusgadā izaugsme gada griezumā samazinājās līdz 1,2%, pasliktinoties eksporta importa saldo bilancei un samazinoties privātā patēriņa un investīciju pieauguma tempiem.

2023.gadā ekonomikas attīstību turpina ietekmēt ģeopolitiskā situācija un nenoteiktība, augstās cenas un banku procentu likmju celšanās. 1.ceturksnī ekonomikas pieaugums apstājās, bet 2.ceturksnī IKP jau samazinājās par 1,1%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni. Šī gada 1.pusgadā IKP bija par 0,6% mazāks nekā pirms gada.

Sagaidāms, ka 2023.gada 2.pusgadā būs vērojami mēreni pieauguma tempi, bet 2024.gadā ekonomika sāks pieaugt nedaudz straujāk. Ekonomikas ministrija prognozē, ka kopumā 2023.gadā IKP saglabāsies tuvu 2022 gada apjomiem, bet 2024.gadā IKP pieaugums varētu sasniegt 3 procentus.

Ekonomikas attīstības pamatrādītāji

	2018	2019	2020	2021	2022	2023p	2024p
Iekšzemes kopprodukts, faktiskajās cenās, mljrd. eiro	29,2	30,6	30,1	33,3	38,9	42,6	45,2
<i>izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos</i>							
Iekšzemes kopprodukts	4,0	0,6	-3,5	6,7	3,4	0,3	3,1
Privātais patēriņš	3,0	0,0	-4,3	7,3	6,0	-0,2	3,6
Valsts patēriņš	1,7	5,6	2,1	3,5	2,8	4,9	2,9
Kopējā pamatkapitāla veidošana	11,7	1,5	-2,2	7,2	0,6	7,2	4,6
Eksports	4,4	1,3	0,4	9,0	10,3	-2,8	3,8
Imports	6,3	2,2	-1,1	15,1	11,1	-0,9	3,6
Patēriņa cenas	2,5	2,8	0,2	3,3	17,3	9,0	2,5
<i>procentos</i>							
Nodarbināto skaita izmaiņas	1,6	0,1	-1,9	-3,2	2,6	0,3	0,3
Nodarbinātības līmenis	64,5	65,0	64,2	62,5	63,9	64,5	65,1
Bezdarba līmenis	7,4	6,3	8,1	7,6	6,9	6,1	6,0
<i>procentos pret iekšzemes kopproduktu</i>							
Vispārējā valdības sektora bilance	-0,8	-0,6	-4,4	-7,2	-4,4	-2,8	-2,3
Vispārējās valdības parāds	37,0	36,7	42,2	44,0	41,0	40,0	40,6
Eksporta-importa saldo	-0,7	-0,7	1,3	-3,2	-4,5	-4,1	-3,9

p-prognoze

Augstais cenu līmenis ietekmē mājsaimniecību patēriņu. 2023.gada 1.pusgadā privātais patēriņš samazinājās par 1,9 procentiem.

Valsts patēriņš turpina pieaugt lielā mērā uz valsts budžeta deficīta rēķina, lai varētu finansēt valdības īstenotus atbalsta pasākumus Covid-19 negatīvās ietekmes un Ukrainas kara seku mazināšanai. 2023.gada 1.pusgadā valsts patēriņš pieauga par 6,3 procentiem.

Neskatoties uz ģeopolitisko nenoteiktību investīcijas pieaug. Pateicoties Eiropas Savienības fondu finansējuma pieaugumam, 2023.gadā 1.pusgadā ieguldījumi bruto

pamatkapitāla veidošanā bija par 8,7% augstāki nekā pirms gada. Mājokļos, ēkās un būvēs investīcijas gada griezumā pieauga par 16%, savukārt ieguldījumi mašīnās un iekārtās pieauga par 3,1%, bet ieguldījumi intelektuālā īpašuma produktos – par 1,3 procentiem.

Latvijā piesaistīto ĀTI neto plūsmas turpina palielināties. 2023.gada 1.pusgadā Latvijā piesaistītās ĀTI neto plūsmas veidoja 3,1% no IKP, bet uzkrātās ĀTI 2023.gada jūnijā beigās sasniedza 23,8 mljrd. eiro, t.i. 59% no IKP. Gada laikā tās pieauga par gandrīz 10% jeb 2,1 mljrd. eiro.

Situācija ārējā vidē nelabvēlīgi ietekmē ārējo tirdzniecību. Preču un pakalpojumu eksporta apjomi 2023.gada 1.pusgadā bija par 2,5% mazāki nekā pirms gada. Preču eksporta apjomi saruka par 4,6%. Galvenās eksporta preces 1.pusgadā bija koks un koka izstrādājumi, mehānismi un mehāniskas ierīces, kā arī elektroierīces un elektroiekārtas. Turpina no Covid-19 pandēmijas atkopties pakalpojumu eksports, kas 1.pusgadā bija par 3,6% lielāks nekā pirms gada. Pieaugumu sekmēja gaisa transporta pakalpojumu, kā arī profesionālo un tehnisko saimnieciskās darbības pakalpojumu un datorpakalpojumu eksports. Preču un pakalpojumu importa apjomi 1.pusgadā palielinājās par 1% un eksporta-importa saldo faktiskajās cenās bija -4% no IKP.

2022.gadā tekošā kontā deficīts pieauga līdz 4,7% no IKP, ko visbūtiskāk ietekmēja preču tirdzniecības bilances pasliktināšanās enerģētikas cenu pieauguma dēļ. 2023.gada 1.pusgadā tas nedaudz samazinājās līdz 4,6% no IKP. Turpmākajos gados sagaidāms, ka tekošais konts uzlabosies.

Nozaru griezumā attīstības tendences ir ļoti atšķirīgas. Strauji pieauguma tempi 2022.gadā saglabājas nozarēs, kuras vissmagāk skāra Covid-19 pandēmijas ierobežojumi. Neraugoties uz izmaksu pieaugumu, traucējumiem piegāžu ķēdēs un lielo nenoteiktību, pozitīva izaugsme 2022.gadā saglabājās apstrādes rūpniecībā. Straujo izmaksu pieauguma dēļ bija vērojams kritums būvniecības nozarē.

Nozaru griezumā kopējā pievienotā vērtība 2023.gada 1.pusgadā, salīdzinot ar 2022.gada atbilstošo periodu, pieauga par 0,03%. Apjomu samazinājums bija vērojams ražojošajās nozarēs, kas lielā mērā ir saistīts ar eksporta iespēju pasliktināšanos. Apstrādes rūpniecība saruka par 6,3%. Savukārt lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē fiksēts kritums par 5,8%, ko lielā mērā ietekmēja samazinājums augkopības nozarē saistībā ar šīs vasaras nelabvēlīgajiem laikapstākļiem. Pārējā rūpniecībā apjomu samazinājumu (par 5,5%) ietekmēja kritums elektroenerģijā, gāzes apgādē, siltumapgādes nozarē, kā arī ieguves rūpniecībā. Apjomu samazinājumu transporta un uzglabāšanas nozarē (par 5,2%) ietekmēja sauszemes transports un uzglabāšanas un transporta palīgdarbības. Apjomu kritums 1.pusgadā gada griezumā bija arī tirdzniecības nozarē – par 6,4%.

Kāpums 1.pusgadā bija vērojams būvniecībā un vairumā pakalpojumu nozaru. Būvniecības nozarē pieaugums gada griezumā bija 15,4%. Stabili pieauguma tempi saglabājas nozarēs, kuras vissmagāk skāra Covid-19 ierobežojumi – 1.pusgadā izmitināšanas un ēdināšanas nozare gada griezumā pieauga par 13,3%, mākslas izklaides un atpūtas nozare – par 17%. Joprojām stabils kāpums vērojams IKT nozarē – 1.pusgadā pieaugums bija par 7% procentiem.

Covid-19 pandēmija ir izraisījusi būtiskas izmaiņas līdz šim īstenotajā fiskālā politikā. 2020.gadā ES tika aktivizēta „Stabilitātes un izaugsmes pakta (SIP) vispārējā izņēmuma klauzula”, ļaujot ES valstīm palielināt vispārējās valdības budžeta deficītu tādā apmērā, cik ir nepieciešams pandēmijas izsuktā ekonomikas kaitējuma mazināšanai. Ņemot vērā Krievijas-Ukrainas karu un visām ar to saistītajām sekām, SIP vispārējā izņēmuma klauzula ir spēkā arī 2023.gadā.

Covid-19 pandēmijas ietekmē budžeta deficīts Latvijā 2021.gadā pieauga līdz 7,2% no IKP jeb 2,4 mljrd. eiro. 2022.gadā tas nedaudz samazinājās un bija 4,4% no IKP jeb 1,7 mljrd. eiro. Saeima budžeta deficītu 2023.gadam ir apstiprinājusi 1,77 mljrd. eiro jeb 4,2% no IKP apmērā.

Neskatoties uz budžeta deficīta pieaugumu pēdējos gados vispārējās valdības parāda līmenis Latvijā ir viens no zemākajiem ES. Covid-19 uzliesmojums izraisīja nepieciešamību ievērojamā apmērā nodrošināt finansējumu Covid-19 izraisītās krīzes ietekmes mazināšanai. Valsts parāda apjoms 2021.gadā pieauga līdz 44% no IKP jeb 14,7 mljrd. eiro. Tā kā nominālā IKP pieaugums augstas inflācijas apstākļos ir straujš, tad 2022.gadā tas attiecībā pret IKP samazinājās līdz 41%.

Sagaidāms, ka vidējā termiņā *Fiskālās disciplīnas likumā* noteiktais parāda nosacījums 60% no IKP tiks ievērots un Latvijas vispārējās valdības parāds stabilizēsies.

Banku sektors ir spējīgs saglabāt stabilitāti, neskatoties uz Covid-19 pandēmijas un ģeopolitiskās spriedzes radīto ekonomisko satricinājumu. Banku sektors darbojas ar peļņu. Tomēr kredīšanas attīstība joprojām vērtējama kā vāja, īpaši uzņēmējdarbības kredīšana.

Inflāciju visbūtiskāk ietekmē pasaules cenu kāpums energoresursiem un pārtikai. 2022.gada decembrī patēriņa cenas Latvijā bija par 20,8% augstākas nekā pirms gada, bet gada vidējā inflācija pieauga līdz 17,3%. Decembrī gada griezumā pārtikas cenas bija palielinājušās par 29,3%, elektroenerģijai, gāzei un cietajam kurināmajam – par 63,9% un degvielai – par 17,9%.

2023.gadā patēriņa cenas stabilizējas, katru mēnesi sarūkot, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo mēnesi - no 21,5% šī gada sākumā līdz 3,3% septembrī. Gada vidējā inflācija septembrī bija 14%. Ņemot vērā saspringto ģeopolitisko situāciju un inflācijas dinamikas bāzes efektu, 2023.gadā kopumā vidējā gada inflācija paredzama 9% robežās.

Arī turpmāk galvenā ietekme uz cenu izmaiņām joprojām būs saistīta ar energoresursu un pārtikas cenu svārstībām pasaulē, būs vērojama arī to pakārtotā ietekme uz rūpniecības preču un pakalpojumu cenām.

Neraugoties uz ekonomikas satricinājumiem, darba tirgus saglabājas stabils. Nodarbināto skaits Latvijā 2022.gadā palielinājās par 2,6%. Gada griezumā tas ir bijis straujākais nodarbināto skaita pieaugums kopš 2007.gada, ko daļēji noteikusi gan darba tirgus atgūšanās no Covid-19 pandēmijas, gan arī arvien plašāka Ukrainas civiliedzīvotāju nodarbinātība Latvijā. Līdz ar nodarbinātības pieaugumu turpināja samazināties bezdarba līmenis. Tas 2022.gadā samazinājās līdz 6,9% (salīdzinot ar 2021.gadu – par 0,7 procentpunktiem).

Arī 2023.gada 1.pusgadā neraugoties uz saspringto ģeopolitisko situāciju un ekonomikas izaugsmes tempu samazināšanos, situācija darba tirgū būtiski nepasliktinājās, jo pieprasījums pēc darbaspēka ir augsts. 2023.gada 2.ceturksnī, salīdzinot ar situāciju pirms gada, nodarbināto skaits vecumā no 15 līdz 74 gadiem pieauga par 0,3% jeb 2,4 tūkst. Savukārt nodarbinātības līmenis palielinājās par 0,4 procentpunktiem – līdz 64,4%. Bezdarba līmenis 2023.gada 2.ceturksnī bija 6,4%, kas ir par 0,2 procentpunktiem zemāks rādītājs nekā attiecīgā periodā pirms gada. 2.ceturksnī darba meklējumos bija 60,6 tūkst. iedzīvotāji vecumā no 15-74 gadiem, kas ir par 3,5% jeb 2,2 tūkst. mazāk nekā 2022.gada 2.ceturksnī.

Ņemot vērā ekonomikas izaugsmes tempu palēnināšanos, prognozējams, ka situācija Latvijas darba tirgū 2023.gada otrā pusē saglabāsies nogaidoša. Kopumā bezdarba līmenis 2023.gadā varētu samazināties līdz vidēji 6,1%, savukārt nodarbināto skaits saglabāties tuvu 2022.gada līmenim.

Mēneša vidējā bruto darba samaksa turpina palielināties, taču tās pieauguma tempi pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu no 2022.gada 1.ceturkšņa līdz 2023.gada 1.ceturksnim bija zemāki par inflācijas pieauguma tempu,

izraisot pirktpējas samazināšanos. 2023.gada 2.ceturksnī reālā alga nedaudz pieauga par 0,1%, bet vidējā neto darba samaksa bija 1 114 eiro jeb 73% no bruto algas. Gada laikā tā pieauga par 11,7%. Sagaidāms, ka šāda tendence – reālās algas lēns pieaugums – īstermiņā turpināsies, kamēr straujais inflācijas pieaugums nemazināsies.

Vienlaikus pozitīvu spiedienu uz darba algām turpinās uzturēt gan algu konverģences process tuvāk ES ekonomiski attīstīto valstu algu līmenim, gan ar vien pieaugošu kvalificēta darbaspēka nepietiekamība – darba tirgus sašaurināšanās, kas rada nepieciešamību uzņēmējiem aktīvāk domāt ne tikai kā piesaistīt jaunus speciālistus, bet arī kā noturēt esošos, t.sk. pārskatot darba atalgojuma likmes.

Ekonomikas tālākā attīstība vidēja termiņa periodā ir atkarīga no situācijas ārējā vidē un reformu gaitas. Lielākais Latvijas izaugsmes risks saistīts ar globālās ekonomikas attīstību, īpaši ģeopolitisko situāciju. Tāpat svarīga ir ES kopējās ekonomikas telpas turpmākā attīstība. Latvijas ekonomiskās priekšrocības vidējā termiņā galvenokārt balstīsies uz panākto makroekonomisko stabilitāti, kā rezultātā ir uzlabojušies Latvijas kredītreitingi, kā arī uz plānoto ES atbalsta programmu efektivitāti un uzlabojumiem uzņēmējdarbības vidē. Ieilstot karam Ukrainā, ekonomikas atveseļošanās tempi varētu būt lēnāki.

Latvijas ekonomikas konkurētspējas priekšrocības pamatā balstot uz tehnoloģiskiem faktoriem, ražošanas efektivitātes uzlabošanu un inovācijām, mazākā mērā uz lētu darbaspēku un zemām resursu cenām, vidēja termiņa periodā Latvijas izaugsmes tempi potenciāli var sasniegt 4-5% pieaugumu gadā.

2023 | 2

PASAULES EKONOMIKAS ATTĪSTĪBA

Pasaules ekonomika maksā augstu cenu par Krievijas neizprovocēto, nepamatoto un nelikumīgo agresijas karu pret Ukrainu. Pasaules ekonomikā ir vērojamas uzlabošanās tendences, taču augšupeja joprojām ir vāja. Pamatinfācija saglabājas noturīga, un augstāku procentu likmju ietekme arvien vairāk jūtama globālajā ekonomikā. Prognozēts, ka 2023. un 2024. gadā globālais IKP pieaugums par attiecīgi 3% un 2,7%.¹

Globālā iekšzemes kopprodukta pieaugums procentos

	2022	2023p	2024p
Pasaule (neskaitot ES)	3,3	3,0	2,7
Eirozona	3,4	0,6	1,1
ASV	2,1	2,2	1,3
Ķīna	3,0	5,1	4,6
Vācija	1,9	-0,2	0,9

Avots: OECD Economic Outlook, Interim Report September 2023: Confronting Inflation and Low Growth; p – prognoze

Ķīnas ekonomika 2022.gadā pieauga par 3%. Ar mājokli saistīto noteikumu atvieglošana ir stabilizējusi īpašumu pārdošanu. Iepriekšējo gadu apjomīgu infrastruktūras projektu īstenošana veicinās būvniecības izaugsmi. Tiek prognozēts, ka Ķīnā 2023. un 2024.gadā IKP pieaugums par attiecīgi 5,1% un 4,6%. Indijas ekonomika 2022.gadā pieauga par 7,2%. Savukārt 2023. un 2024.gadā prognozēts, ka IKP pieaugums par attiecīgi 6,3% un 6%.

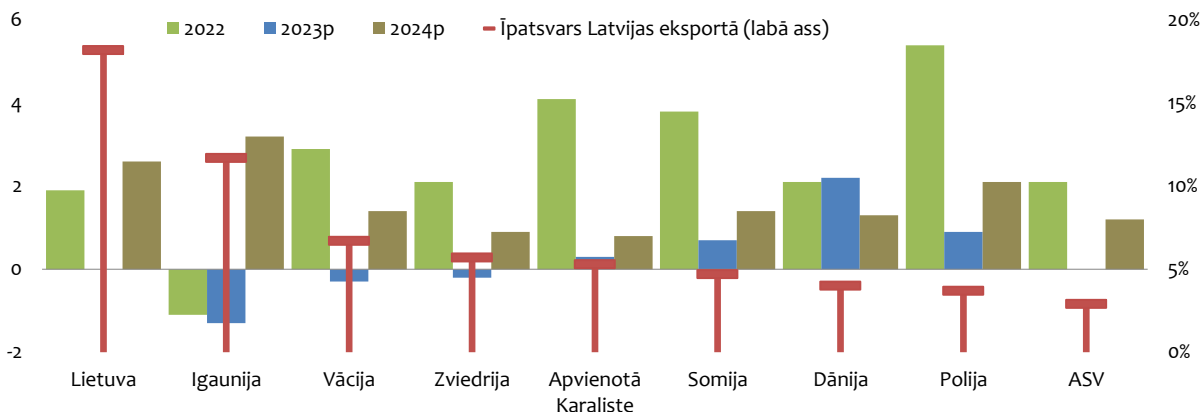
ASV reālais IKP 2022.gadā pieauga par 2,1%. Paredzams, ka privātā patēriņa un investīciju pieaugums palēnināsies, reaģējot uz monetāro un finanšu nosacījumu stingrību un uzkrājumu turpmāku samazināšanos. Sagaidāms, ka 2023. un 2024.gadā IKP pieaugums par attiecīgi 2,2% un 1,3%.

Tiek prognozēts, ka **eiroszonā** IKP pieaugums 2023.gadā palēnināsies līdz 0,6% un pēc tam pakāpeniski pieaugs līdz 1,1% 2024.gadā. Privāto patēriņu veicinās spēcīgi darba tirgi, bet augstākas finansējuma izmaksas un nenoteiktība ietekmēs privātās investīcijas. Zemākas enerģijas un pārtikas cenas palīdzēs samazināt kopējo inflāciju 2023.gadā, bet pamatinflācija joprojām būs paaugstināta.

Apvienotajā Karalistē IKP 2022.gadā pieauga par 4,1%. Sagaidāms, ka 2023.gadā IKP palielināsies par 0,3%, savukārt 2024.gadā IKP pieaugums par 0,8%.

Vācijā 2022.gadā reālais IKP pieauga par 1,9%. Eksporta pieauguma tempi 2023.gadā pakāpeniski atgūstas. Investoru un patērētāju uzticība ir uzlabojusies, kas saistāma ar atbalstu saistībā ar enerģijas cenu kāpumu, ātru enerģijas importa no Krievijas aizstāšanu un enerģijas cenu pakāpenisku kritumu. Tiek prognozēts, ka 2023.gadā ekonomikā būs lejupslīde, IKP samazinoties par 0,2%, savukārt 2024.gadā reālais IKP pieaugums par 0,9%. **Zviedrijā** 2022.gadā reālā IKP izaugsme sasniedza 2,9%. Tiek prognozēts, ka privātā patēriņa pieaugums no 2023.gada vidus nedaudz palielināsies, jo reāli rīcībā esošie ienākumi sāks atgūties, kopumā reālajam IKP tomēr samazinoties par 0,3%. 2024.gadā prognozēts, ka IKP pieaugums par 1,4%. **Igaunijas** IKP 2022.gadā samazinājās par 1,1%. Līdz ar augstākām procentu likmēm samazinās mājokļu cenas un investīcijas tajos ir vājas. Tiek prognozēts, ka 2023.gadā reālais IKP samazināsies par 1,3%, savukārt 2024.gadā tas pieaugs par 3,2%. **Lietuvas** IKP 2022.gadā pieauga par 1,9%. Tiek prognozēts, ka 2023.gadā IKP stagnēs, bet 2024.gadā izaugsmes temps sasnies 2,6%. Vienlaikus augstā inflācija turpinās ietekmēt privāto patēriņu.

Lielāko Latvijas tirdzniecības partnervalstu ekonomiskā izaugsme IKP izmaiņas procentos pret iepriekšējo gadu – kreisā ass; īpatsvars procentos 2022.gadā – labā ass

Avots: CSP, OECD (2023); p – prognoze

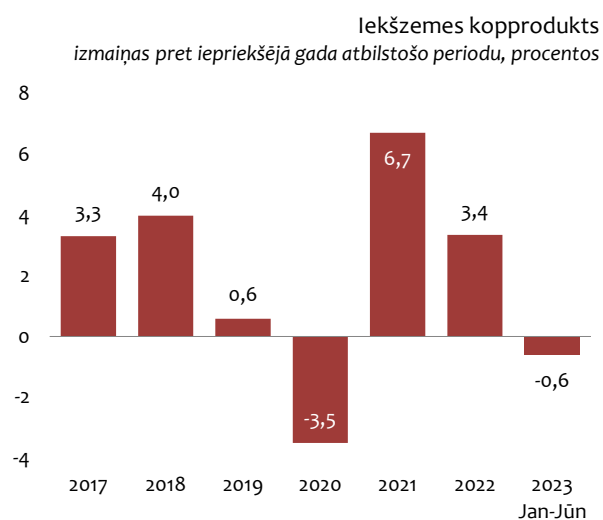
¹ Šajā nodaļā dati ņemti no izdevuma OECD Economic Outlook, Interim Report September 2023: Confronting Inflation and Low Growth

2023 | 2

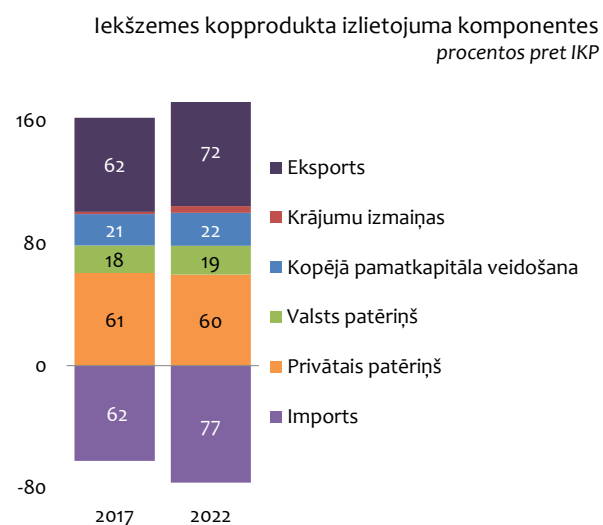
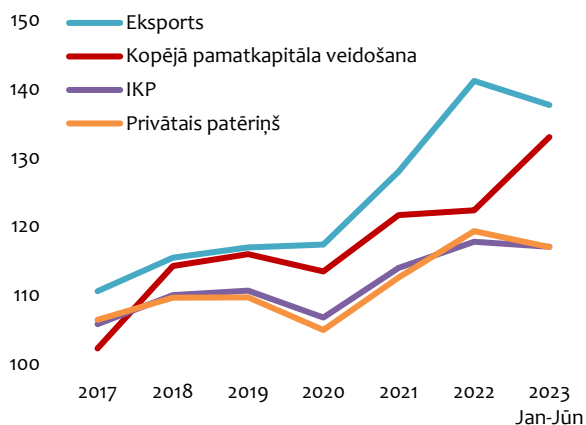
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS UN KOPĒJAIS PIEPRASĪJUMS

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS

2023.gadā ekonomikas attīstība sabremzējās. 2023.gada 1.pusgadā IKP samazinājās par 0,6%, kas bija straujākais kritums pirmajā pusgadā kopš 2010.gada finanšu krīzes, izņemot 2020.gada kritumu Covid-19 pandēmijas dēļ.

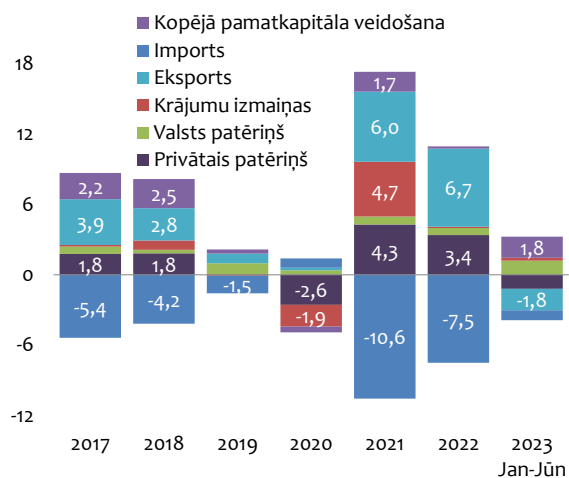

Ekonomikas attīstību 2023.gada pirmajā pusē turpināja ietekmēt ģeopolitiskā situācija un nenoteiktība, joprojām augstās cenas, kā arī procentu likmju celšana Eirozonā. 2023.gada 1.ceturksnī IKP saglabājās nemainīgs, bet 2.ceturksnī jau bija vērojams tā kritums. Lielākā izaugsmi palielinošā ietekme bija investīciju un valdības patēriņa kāpumam, bet samazinošā – eksporta un privātā patēriņa kritumam.

Iekšzemes kopprodukts un tā izlietojums
2015.gads = 100

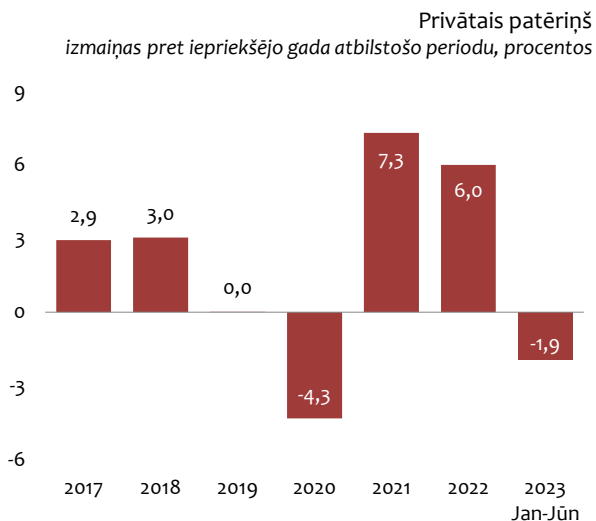
Investīciju apjomi pieauga ļoti strauji, īpaši mājokļos, ēkās un būvēs, ko noteica būvniecības nozares pieaugums. Arī valdības patēriņš turpināja strauji pieaugt, ko lielā mērā noteica valsts atbalsts energoresursu augsto cenu kompensēšanai. Pēc Covid-19 pandēmijas turpināja atkopties pakalpojumu eksports. Pieaugumu sekmēja gaisa transporta pakalpojumu, kā arī profesionālo un tehnisko saimnieciskās darbības pakalpojumu un datorpakalpojumu eksports. Savukārt preču eksports saruka. Cenu pieauguma tempi, apsteidzot algu kāpumu un samazinot iedzīvotāju pirktpēju, negatīvi ietekmēja privāto patēriņu.

Iekšzemes kopprodukta izlietojuma ieguldījums izmaiņās procentpunktos

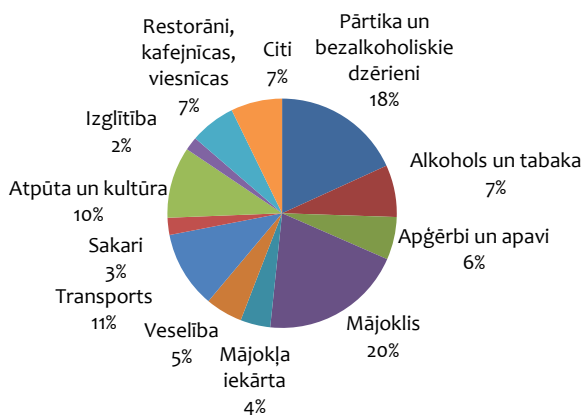
PATĒRIŅŠ

Privātais patēriņš 2023.gadā samazinās. Ekonomikai atlabstot, 2021.-2022.gadā bija vērojams straujš privātā patēriņa kāpums. Tomēr cenu pieauguma tempi apstieva algu kāpumu, kas negatīvi ietekmēja iedzīvotāju pirkspēju 2023.gada pirmajā pusē. Neskatoties uz Covid-19 ierobežojumu atcelšanas bāzes efektu un situācijas uzlabošanu darba tirgū, mājsaimniecību patēriņš vienādi strauji saruka abos pirmā pusgada ceturkšņos.

Mājsaimniecību patēriņa struktūrā lielāko daļu veido izdevumi mājoklim. 2022.gadā ar Covid-19 izplatības mazināšanu saistīto ierobežojumu atcelšana sekmēja strauju izdevumu pieaugumu atpūtai un kultūrai, kā arī restorāniem un viesnīcām. Neliels kāpums bija mājsaimniecību izdevumiem transportam, savukārt izdevumu apjoms pārtikai praktiski nemainījās. Strauji augošās cenas energoresursiem ir mudinājušas mājsaimniecības taupīt un ar mājokli saistītie izdevumi strauji samazinājās. Samazinājumu ietekmēja arī siltāki laika apstākļi apkures sezonas sākumā.

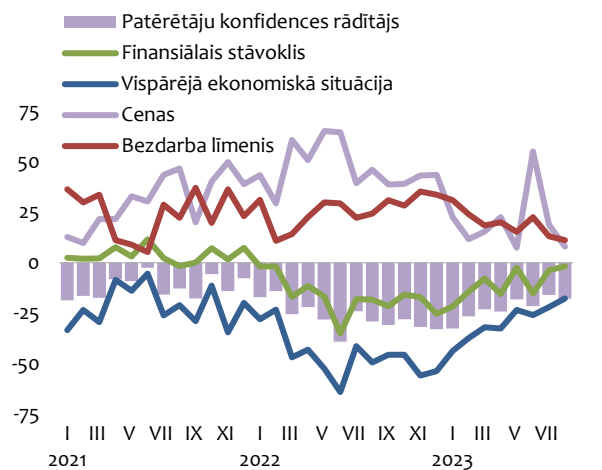
Mājsaimniecību patēriņa struktūra 2022.gadā, procentos

Patērētāju konfidence 2023.gadā ir ievērojami pieaugusi. Iepriekšējā gadā patērētāju noskaņojums bija krasī pasliktinājies pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā un to pastiprināja arī pieaugošā inflācija.

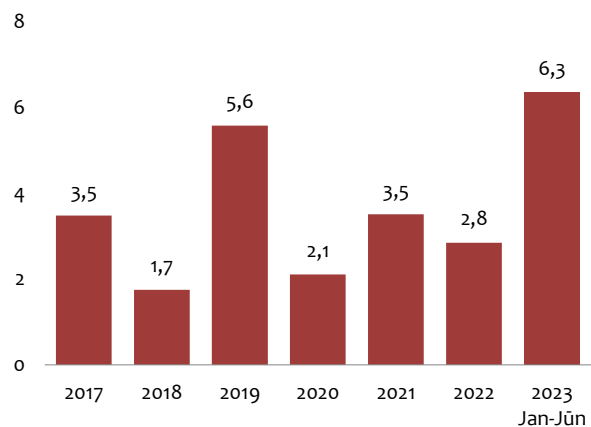
Uzlabojums 2023.gada 8 mēnešos redzams visos konfidences rādītāja galvenajos posteņos: finansiālā stāvokļa vērtējums, vispārējās ekonomiskās situācijas vērtējums, inflācijas gaidas un bezdarba gaidas. Algu līmeņa pieaugums un inflācijas mazināšanās ļauj optimistiskāk vērtēt nākotnes perspektīvas. Vienīgi jūnija mēnesī plānotais elektroenerģijas sadales tarifu pieaugums sabojāja patērētāju noskaņojumu, nākamajos mēnešos turpinoties pozitīvai tendencei.

Patērētāju konfidences rādītājs patērētāju novērtējums turpmākajiem 12 mēnešiem, atbilstošu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

Valsts patēriņš turpina augt. Valdības īstenotie atbalsta pasākumi Covid-19 negatīvās ietekmes un energoresursu straujā cenu kāpuma mazināšanai saglabāja pozitīvu valsts patēriņa pieaugumu pēdējos gados.

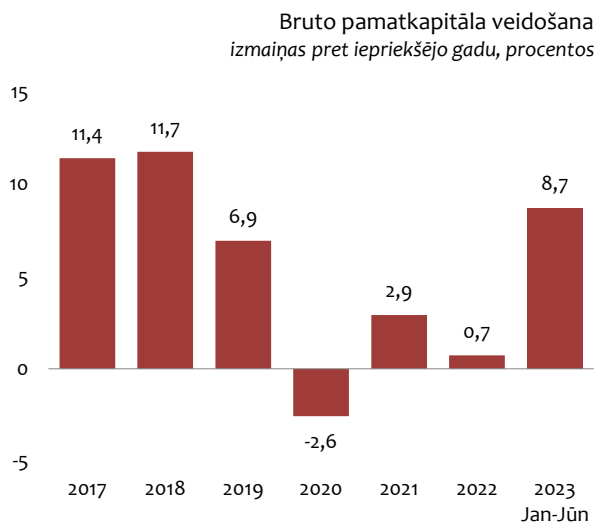
Valsts patēriņš izmaiņas pret iepriekšējo gada atbilstošu periodu, procentos

INVESTĪCIJAS

Investēšanas aktivitātes kopš 2020.gada ir ļoti svārstīgas.

Pēdējos trijos gados (2020.-2022.gads) izdevumi kopējā pamatkapitāla veidošanā pieauga vidēji gadā par 1,8%, kas ir daudz mērenāk nekā pirms Covid-19 pandēmijas 2017.-2019.gadā, kad pieaugums bija par vidēji 8,1% gadā.

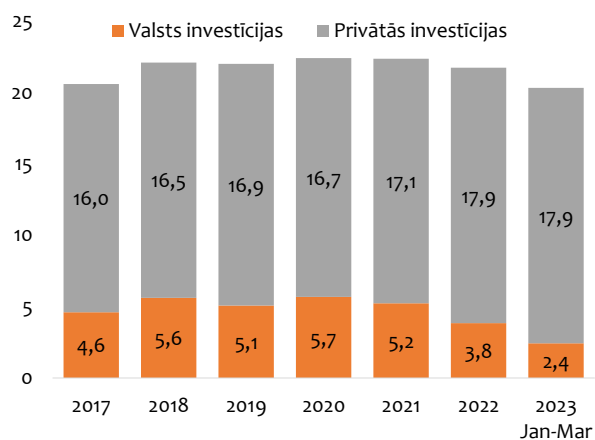
Ekonomikai stabilizējoties pēc Covid-19 pandēmijas izraisītā šoka, ieguldījumi apjomi 2021.gadā pieauga par 7,2%. Tomēr karš Ukrainā ir palielinājis nenoteiktību un tas atspoguļojas investēšanas aktivitāšu dinamikā. 2022.gadā investīcijas pieauga tikai par 0,6% un veidoja 21,7% no IKP. Investīciju aktivitātes ierobežoja arī būvniecības cenu kāpums un ES finansēto programmu apgušanas kavēšanās.

Pēc trīs gadu mērena kāpuma investīciju aktivitātes 2023.gadā strauji palielinās. Šī gada pirmajā pusē izdevumi kopējā pamatkapitāla veidošanā pieauga par 8,7%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu.

Vājā kredīvēšana, zems pieprasījums un lielā nenoteiktība būtiski ierobežo privātās investīcijas, kas ilgstoši saglabājas zemā līmenī. 2021.gadā privātā sektora investīciju apjoms pieauga par 10,2%, un 2022.gadā to apjoms par gandrīz 8,2% pārsniedza 2021.gada līmeni. Pozitīva dinamika saglabājās arī 2023.gadā – 1.pusgadā privāto investīciju apjoms bija par 10,4% lielāks nekā gadu iepriekš.

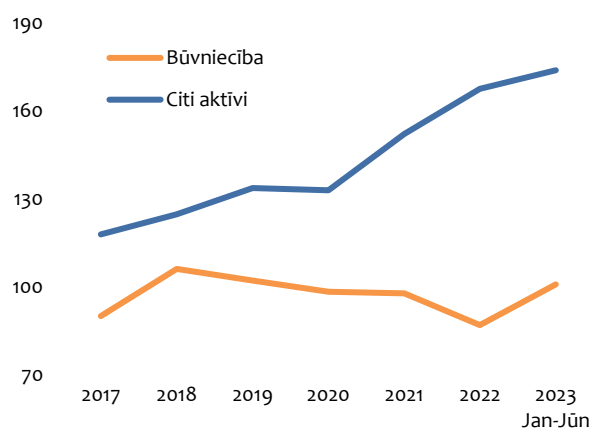
Valsts investīcijas Latvijā ir salīdzinoši augstā līmenī. Tās veido gandrīz 1/5 daļu no kopējām investīcijām Latvijas tautsaimniecībā un to dinamika lielā mērā ir saistīta ar ES struktūrfondu apgušanas cikliskumu. Lai arī piedzīvojām Covid-19 krīzi, valsts investīcijas 2020.gadā palielinājās par 7,6%. Savukārt 2021.gadā un 2022.gadā (salīdzināmās cenās) tās saruka un bija attiecīgi par 1,4% un 24,6% mazākā apjomā nekā pirms gada. 2023.gada 1.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, valsts investīciju apjoms palielinājās par 10,2%.

Valsts un privātās investīcijas
procentos no IKP

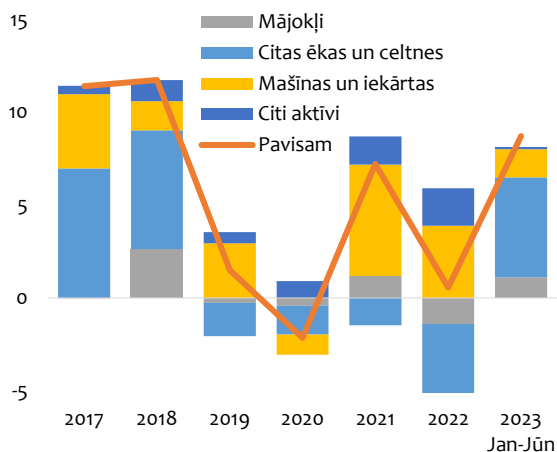
Kopējā investīciju apjomā lielāko daļu veido ieguldījumi būvniecības aktīvos. Galvenokārt tie ir ieguldījumi ēkās un būvēs, kas pēdējos trīs gados pirms Covid-19 krīzes veidoja gandrīz 45% no izdevumiem kopējā pamatkapitāla veidošanai. Kopš 2020.gada ieguldījumi būvniecības aktīvos (vērtējot salīdzināmās cenās) sarūk – vidēji gadā par gandrīz 6%, tai skaitā 2022.gadā - par 11%. 2023.gada 1.pusgadā investēšanas aktivitātes būvniecības aktīvos strauji pieauga – par 16%, ko noteica investīciju kāpums inženierbūvēs un ēkās – par 17,3%, un ieguldījumu pieaugums mājokļos par 12,4%.

Bruto pamatkapitāla veidošana pa aktīvu veidiem
2015.gads = 100

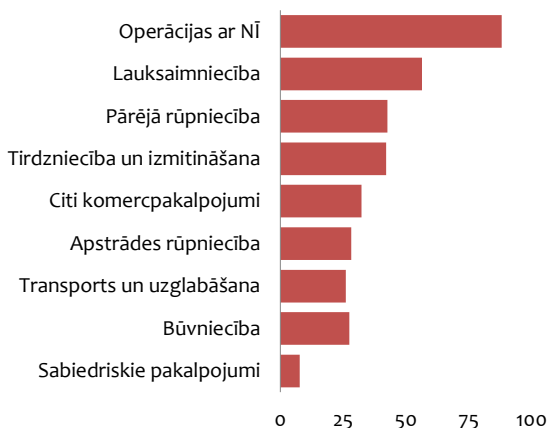
Investīciju mašīnās un tehnoloģiskajās iekārtās (bez transportlīdzekļiem) dinamika ir lēnāka nekā citos aktīvos. 2022.gadā mašīnās un iekārtās kopumā bija investēts par 9,4% vairāk nekā pirms gada. Arī 2023.gada 1.pusē šādi ieguldījumi turpināja pieaugt, bet daudz mērenāk – tikai par 3,1% pārsniedzot iepriekšējā gada līmeni.

Bruto pamatkapitāla veidošana pa aktīvu veidiem
izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos;
aktīvu veidu ieguldījums, procentpunktos

Investīciju kāpumu pēdējos gados lielā mērā noteica ieguldījumi transportlīdzekļos, kā arī informācijas un komunikācijas tehnoloģiju iekārtās, kas ir nepieciešams aprīkojums attālināta darba nodrošināšanai.

Kapitālieguldījumu dinamika
2023.gada janvāris-jūnijs salīdzinot ar 2022.gada janvāri-jūniju,
procentos*

* aprēķināts, izmantojot ceturkšņu datus, faktiskajās cenās

Investīcijas intelektuālā īpašuma aktīvos veido aptuveni 7% no kopējām investīcijām. Tām raksturīga noturība ekonomikas recesijas gados un kopumā vērojama augoša dinamika. Kopš 2020.gada ieguldījumi šajos aktīvos palielinājās 1,5 reizes. 2023.gada 1.pusgadā intelektuālā īpašuma produktos bija investēts par 1,4% vairāk nekā gadu iepriekš un tie veidoja 2,4% no IKP.

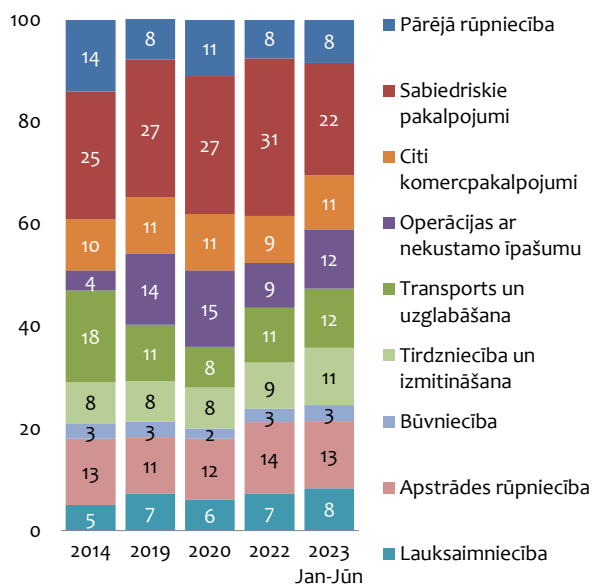
Kapitālieguldījumi materiālajos pamatlīdzekļos preču ražošanas nozarēs 2023.gada 1.pusgadā, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (vērtējot faktiskajās

cenās), bija gandrīz par 37,9% lielākā apjomā. Savukārt pakalpojumu nozarēs kapitālieguldījumi pieauga 29,7%.

Lielākais devums 2023.gada 1.pusē bija ieguldījumu palielinājumam darījumos ar nekustamo īpašumu (par 88,1%), tirdzniecībā (par 45,8%), apstrādes rūpniecības nozarē (par 28,2%), kā arī lauksaimniecības nozarē (par 56,5%). Savukārt kapitālieguldījumi izglītības nozarē, kā arī veselības un sociālās aprūpes nozarēs bija par 4,5% un 23,6% mazākā apjomā nekā pirms gada.

Eiropas Investīciju bankas (EIB) veiktie apsekojumi liecina, ka investīciju jomā Latvijas uzņēmēji par nozīmīgākajiem ilgtermiņa šķēršļiem uzskata kvalificētā personāla nepietiekamību un nākotnes nenoteiktību. Investīcijas ierobežo arī energoresursu dārdzība un nepilnības uzņēmējdarbības regulēšanā.

Kapitālieguldījumu struktūra
pa nozarēm, procentos*

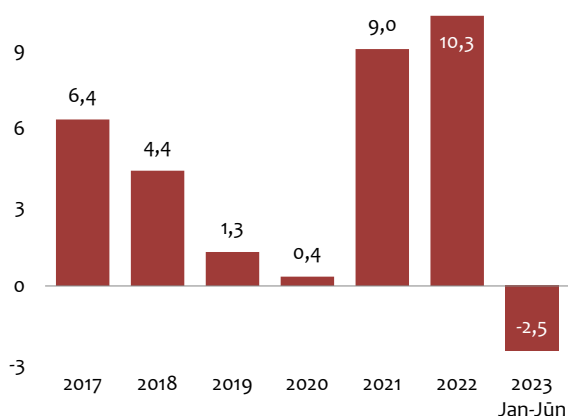
* Bruto kapitālieguldījumi materiālajos aktīvos. Aprēķināts, izmantojot ceturkšņu datus.

Investīciju dinamiku arī turpmāk ietekmēs starptautiskās vides nenoteiktība. Pozitīvi investēšanas dinamiku ietekmēs ES finansējums, kas ir nozīmīgs investīciju līmeņa kāpināšanas stimuls. Paredzams, ka būtisks ieguldījums investīciju aktivitāšu palielināšanā būs *Rail Baltica* projektam un vairākiem citiem projektiem, kurus paredzēts finansēt *Atjaunošanas un noturības mehānisma* ietvaros. Liela nozīme ir arī kredītportfeļa palielināšanai, kas ilgstoši ir ļoti mazs. Tomēr jāatzīmē, ka tuvākajos gados investīcijas būtiski ierobežos gan straujais inflācijas kāpums, gan kredītēšanas sadārdzināšanās, ECB īstenojot ierobežojošo monetāro politiku.

EKSPORTS

Eksports ir viens no galvenajiem tautsaimniecības attīstības dzinūjiem. Eksporta izaugsme ir cieši saistīta ar ārējo pieprasījumu un galveno partnervalstu ekonomiskās attīstības tempiem.

Preču un pakalpojumu eksports
izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

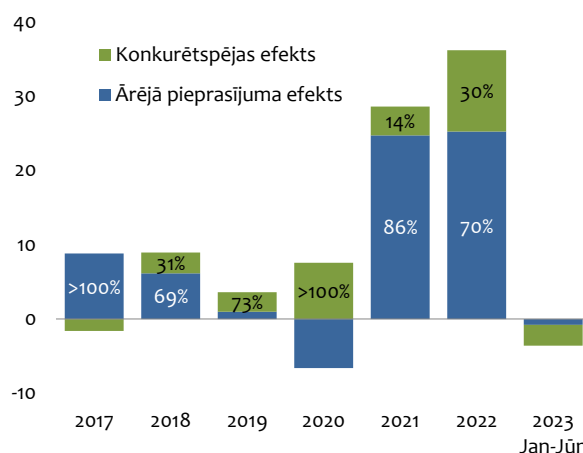
2020.gadā preču un pakalpojumu eksporta apjomi praktiski nepieauga, galvenokārt Covid-19 pandēmijas dēļ. 2021.gadā pateicoties būtiskam ārējam pieprasījumam, gan arī daļēji bāzes efekta dēļ, eksporta pieaugums atsāka augt.

2022.gadā, turpinot augt ārējam pieprasījumam, eksporta apjomi būtiski pieauga. Eksporta izaugsme vienlīdz strauja bija 1.-3.ceturksnī, savukārt gada pēdējā ceturksnī tā nedaudz piebremzējās.

2023.gada pirmajā pusē, vāja ārējā pieprasījuma dēļ, eksporta apjomi bija zemāki nekā pirms gada.

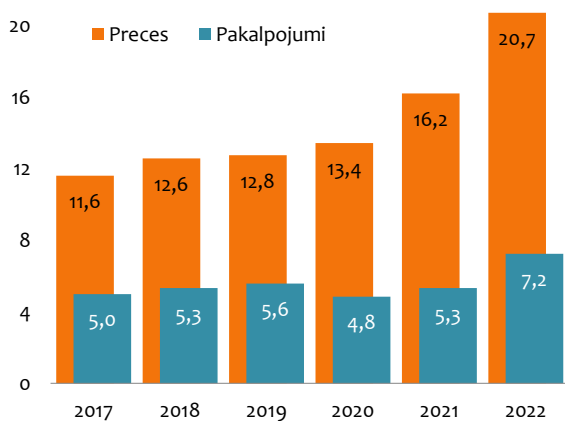
2018.gadā eksporta pieaugumu pamatā noteica ārējais pieprasījums, savukārt cenu konkurētspējas loma eksporta pieaugumā bija mazāka, bet 2019.gadā eksporta izaugsmi veicināja konkurētspējas efekts, kas saistīts ar veiksmīgu jaunu tirgu apgūšanu. 2020.gadā, Covid-19 izplatības ietekmē, strauji saruka ārējais pieprasījums, ko gandrīz pilnībā kompensēja konkurētspējas pieaugums atsevišķās nozarēs. Gan 2021.gadā, gan arī 2022.gadā eksporta izaugsmi veicināja gan straujš ārējā pieprasījuma pieaugums, gan arī konkurētspēja. Savukārt pretējs efekts bija vērojams 2023.gada pirmajā pusē.

Eksporta patstāvīgās tirgus daļas analīze
Latvijas preču eksporta uz ES valstīm izmaiņu struktūra, procentos

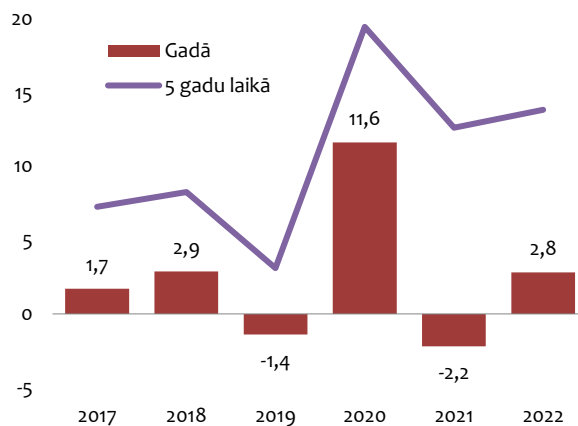

Kopš 2016.gada Latvijas eksporta daļai pasaules tirgū ir tendence pieaugt, izņemot 2019. un 2021.gadu, kad Latvijas eksporta izaugsmes tempi bija zemāki nekā vidēji pasaulē. Tas liecina, ka Latvija saglabā konkurētspēju, neraugoties uz strauju darbaspēka izmaksu pieaugumu.

Preču un pakalpojumu eksports
faktiskajās cenās, mljrd. eiro

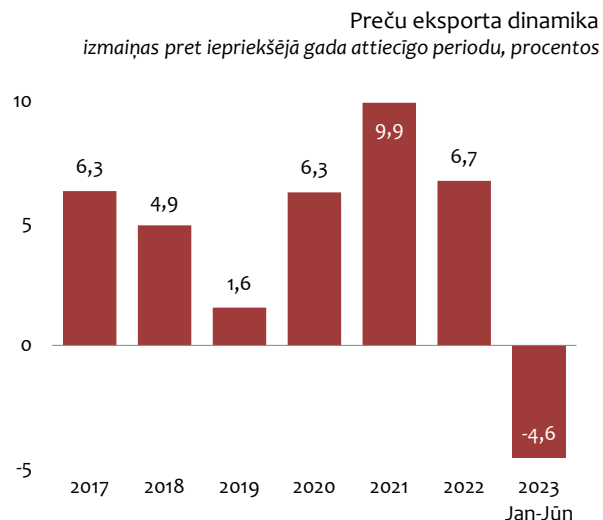

Eksporta tirgus daļa pasaules eksportā
izmaiņas procentos

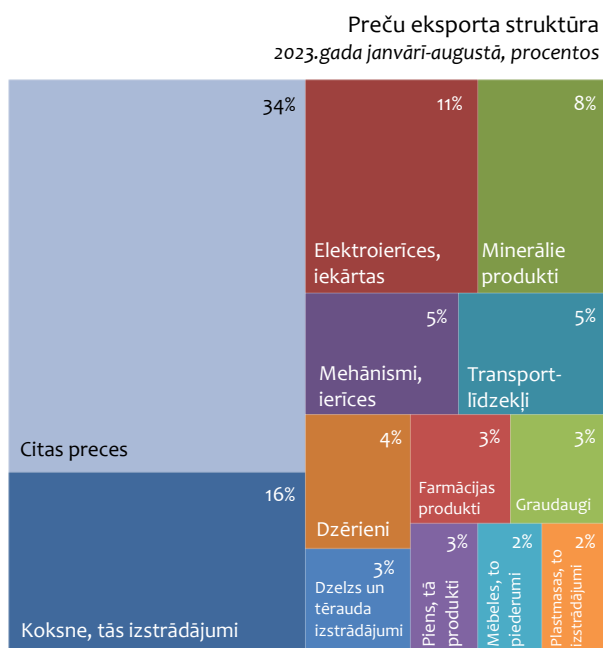
Preču eksports

Preču eksporta īpatsvars kopš 2020.gada nav būtiski mainījies un veido aptuveni 3/4 daļas no kopējā Latvijas eksporta.

2020.-2022.gadā preču eksporta izaugsme bija samērā strauja. 2022.gadā salīdzināmās cenās eksports pieauga par 6,7%, pie tam būtiski palielinoties eksporta cenām. Pieaugums faktiskajās cenās bija daudz straujāks – par 27,9 procentiem.

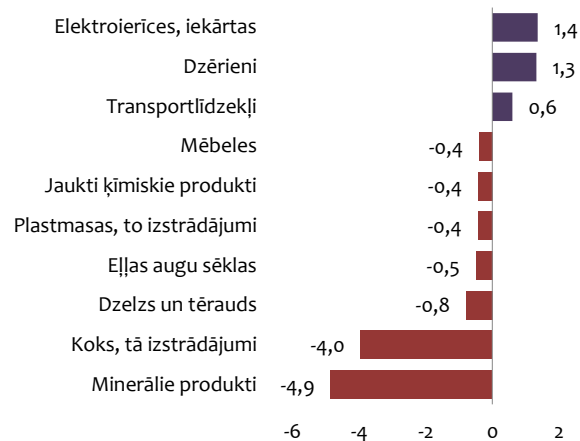
Pretējs efekts bija vērojams 2023.gada pirmajā pusē, eksporta apjomi samazinājās gan faktiskajās, gan arī salīdzināmās cenās.

2023.gadajanvāri-augustā preču eksporta vērtība samazinājās par 8,2%. Eksporta samazinājumu noteica

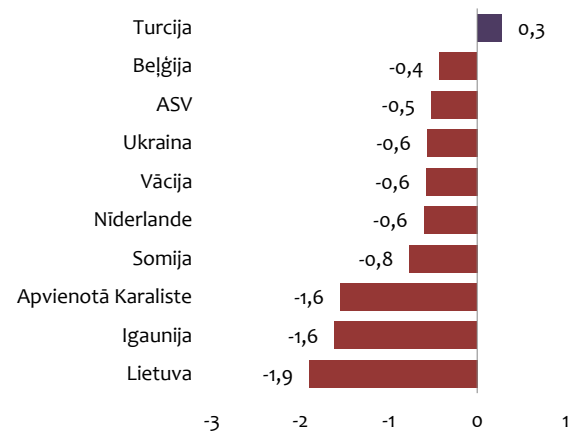
koksnes un tās izstrādājumu, kā arī minerālo produktu eksporta vērtības samazinājums, savukārt to daļēji kompensēja elektroierīču un dzērienu eksporta izaugsme.

Preču grupas ar lielāko ietekmi Latvijas eksporta izmaiņās ieguldījums izmaiņās 2023.gada janvāri-augustā, procentpunktos

2023.gada janvāri-augustā preču eksports būtiski pieauga vien uz Turciju, bet samazinājās uz vairākiem galvenajiem eksporta tirgiem – ES valstīm, kā arī Apvienoto Karalisti.

Valstis ar lielāko ietekmi Latvijas preču eksporta izmaiņās ieguldījums izmaiņās 2023.gada janvāri-jūlijā, procentpunktos

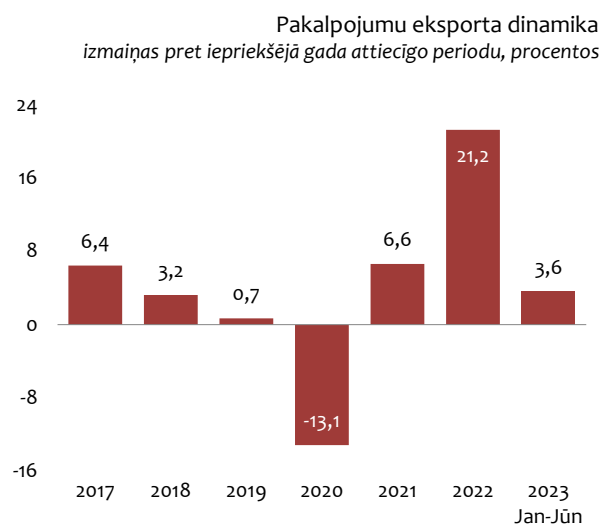

Svarīgākās Latvijas preču eksporta partnervalstis 2023.gada astoņos mēnešos bija Lietuva, Igaunija, Vācija, Zviedrija, Krievija, Apvienotā Karaliste, Dānija, Somija un Polija. Uz šīm valstīm Latvija eksportēja aptuveni divas trešdaļas no visām precēm.

2023.gada janvāri-augustā galvenās eksporta preces uz ES valstīm bija koksne un tās izstrādājumi, elektroierīces un iekārtas, kā arī minerālie produkti. Eksportā uz NVS valstīm lielu daļu sastādīja alkoholiskie dzērieni un farmācijas produkti, bet uz pārējām valstīm lielākās eksporta grupas bija koksne un tās izstrādājumi, graudaugi, kā arī elektroierīces un iekārtas.

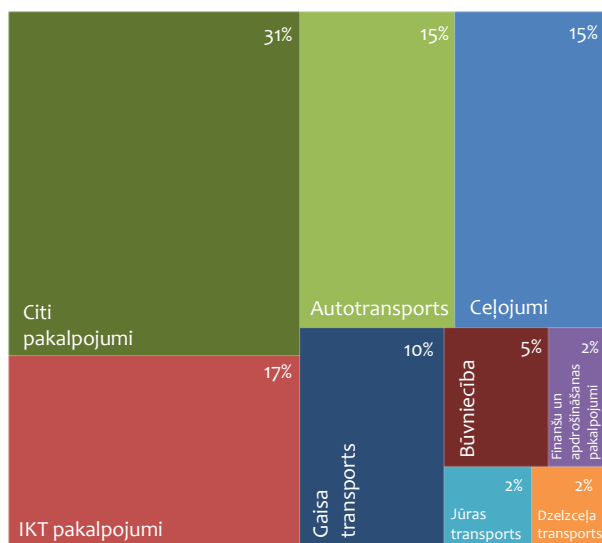
Pakalpojumu eksports

No 2016. līdz 2021.gadam Latvijas pakalpojumu eksports auga līdzīgos tempos kā preču eksports. Izņēmums bija 2020.gads, kad noteikto Covid ierobežojumu ietekmē pakalpojumu eksports būtiski saruka. 2021.gadā pakalpojumu eksports atsāka augt un 2022.gadā tā tempi būtiski pārsniedza preču eksporta izaugsmi. Pieaugums turpinās arī 2023.gadā.

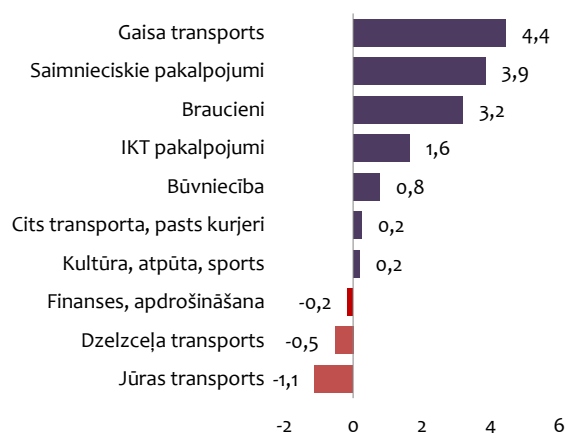

2022.gadā pakalpojumu eksports faktiskajās cenās pieauga par 35,9%, bet 2023.gada 1.pusē – par 12,4%. 2023.gada janvārī-jūnijā lielu ieguldījumu pakalpojumu eksporta izaugsmē veidoja vairāki pakalpojumu posteņi – gaisa transporta pakalpojumi, tirdzniecības starpniecības pakalpojumi, ceļojumi un IKT pakalpojumi. Savukārt samazinājās jūras un dzelzceļa transporta, kā arī finanšu un apdrošināšanas pakalpojumu eksporta vērtība.

Pakalpojumu eksporta struktūra pa posteņiem 2023.gada janvārī-jūlijā, procentos

Pakalpojumu posteņu eksporta attīstība ieguldījums izmaiņās 2023.gada janvārī-jūlijā, procentpunktos

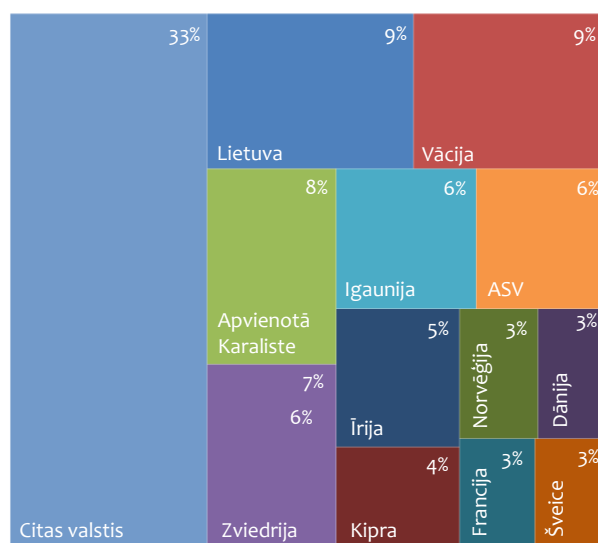

Pakalpojumu eksportā pa valstu grupām arvien lielāku īpatsvaru veido eksports uz ES valstīm. 2019.gadā tas sastādīja 61%, bet 2023.gada 1.pusē – 64% no visa pakalpojumu eksporta. Lielu daļu pakalpojumu eksportā uz ES valstīm sastāda tirdzniecības starpniecības, auto un gaisa transporta, kā arī IKT un ceļojumu pakalpojumi.

Arvien mazāku pakalpojumu eksporta daļu sastāda eksports uz NVS valstīm, kas pārsvarā saistīts ar tranzītpakalpojumiem un tā dinamiku. Jāatzīmē, ka pakalpojumu eksporta īpatsvars uz NVS valstīm ir samazinājies no 12% 2019.gadā līdz 3,3% 2023.gada pirmajā pusē.

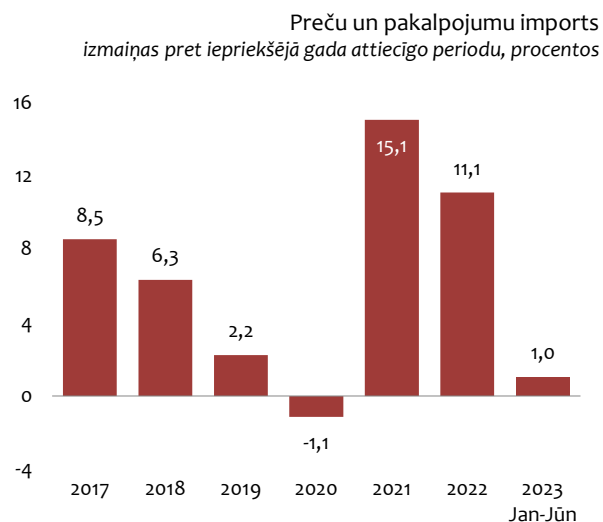
Pārējo valstu grupā, izņemot ES un NVS, pakalpojumu eksports attīstās dinamiski. 2023.gada janvārī-jūnijā, salīdzinot ar 2022.gada pirmo pusī tas straujāk auga uz ASV, Apvienotajiem Arābu Emirātiem un Šveici.

Pakalpojumu eksporta struktūra pa valstīm 2023.gada janvārī-jūlijā, procentos

IMPORTS

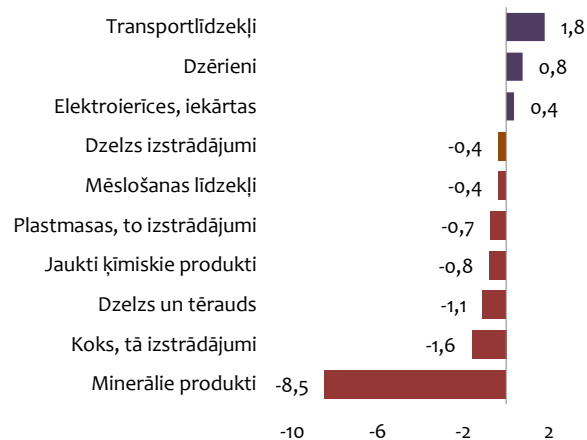
Preču un pakalpojumu importa izaugsme līdz 2019.gadam bija līdzīga eksporta izaugsmei. 2020.gadā Covid-19 ietekmē būtiski samazinājās pakalpojumu imports, bet preču imports nedaudz pieauga. Savukārt 2021.gadā, ievērojami pieauga gan preču, gan pakalpojumu imports. 2022.gadā turpinājās importa izaugsme, straujāk augot pakalpojumu, mērenāk – preču importam.

2023.gada pirmajā pusē, preču imports bija par 1% mazāks, bet pakalpojumu imports par 11,9% lielāks nekā pirms gada.

Preču importa samazinājumu 2023.gada janvārī-jūlijā būtiski ietekmēja minerālo produktu importa vērtības sarukums, savukārt pieauga transportlīdzekļu, dzērienu un elektroierīču un iekārtu imports.

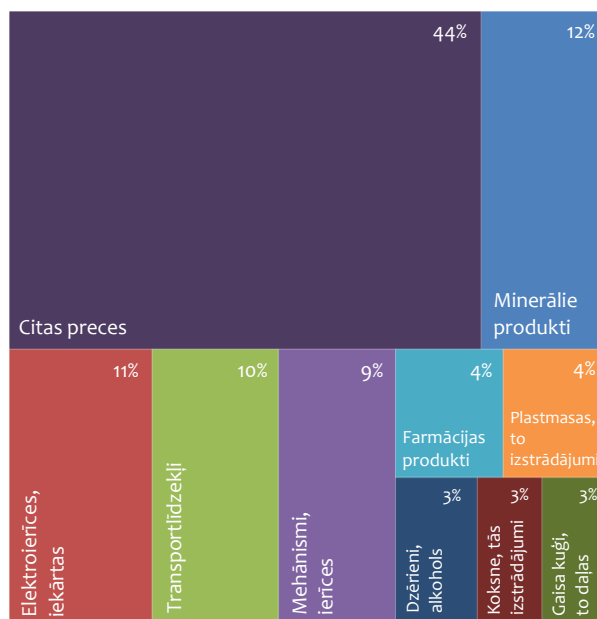
Preču grupas ar lielāko ietekmi Latvijas importa izmaiņās
ieguldījums izmaiņās 2023.gada janvārī-augustā, procentpunktos

Galvenās Latvijas preču importa partnervalstis ir Lietuva, Vācija, Polija, Igaunija, Nīderlande, Somija, Ķīna un Itālija. Imports no šīm valstīm 2023.gada astoņos mēnešos

veidoja vairāk nekā divas trešdaļas no kopējā Latvijas preču importa. Jāatzīmē, ka būtiski samazinājies imports no Krievijas, kas sastādīja vien 2,7% no kopējā preču importa. Salīdzinājumam – 2021.gadā imports no Krievijas sastādīja 9,1% no visa importa.

Latvijas preču importa struktūra
2023.gada janvārī-augustā, procentos

2023.gada astoņos mēnešos galvenās importa preču grupas no ES valstīm bija minerālie produkti, transportlīdzekļi, mehānismi un elektroierīces. Importā no NVS valstīm joprojām lielu daļu sastāda minerālie produkti, kā arī lopbarība un graudaugu produkti. Imports no Krievijas sastāda divas trešdaļas no visa NVS importa.

Latvijas pakalpojumu imports 2017.-2019.gadā attīstījās dinamiski, bet 2020.gadā, Covid-19 izplatības ietekmē un ar to saistīto ierobežojumu dēļ, tas nedaudz saruka. 2021.-2022.gadā, daļēji pateicoties bāzes efektam, pakalpojumu imports atsāka augt. 2023.gada pirmajā pusē pakalpojumu imports salīdzināmās cenās bija līdzīgs kā pirms gada, bet faktiskajās cenās tas turpināja augt salīdzinoši strauji – par 12,5%.

Lielu daļu pakalpojumu importā sastāda tirdzniecības starpniecības darījumu, transporta pakalpojumu un ceļojumu pakalpojumu imports.

Pakalpojumu importa struktūrā aptuveni 2/3 daļas sastāda ES valstis. 2023.gada pirmajā pusē straujāk pieauga imports no Īrijas, Vācijas, Igaunijas, Lietuvas, Zviedrijas, Turcijas un ASV. Savukārt būtiski pakalpojumu imports 2023.gada janvārī-jūnijā samazinājās no Krievijas un Baltkrievijas.

2023 | 2

NOZARU IEGULDĪJUMS

2009.-2010.gadā, samazinoties darbaspēka izmaksām, uzlabojās Latvijas ražotāju konkurētspēja, kas bija pamats eksporta pieaugumam. Mainījās tautsaimniecības struktūra. 2010.gadā ražojošās nozares (lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība, rūpniecība, kā arī būvniecības) sastādīja 27,6%, bet 2022.gadā – 30,1% no kopējās pievienotās vērtības. 2022.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, tautsaimniecības struktūrā īpatsvars ir pieaudzis lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā, apstrādes rūpniecībā, komercpakalpojumu un sabiedrisko pakalpojumu nozarēs, bet samazinājies pārējā rūpniecībā, tirdzniecībā un transportā.

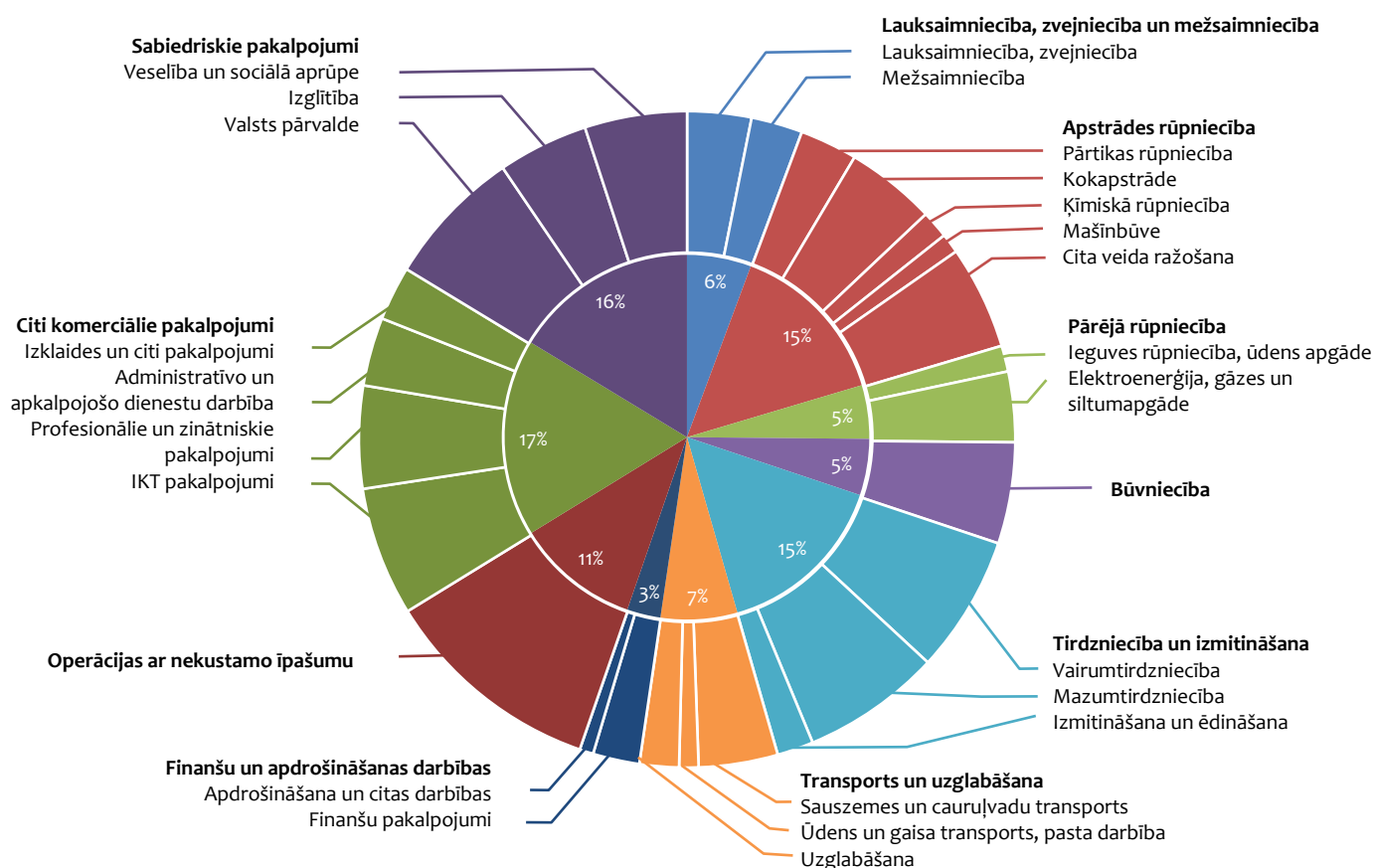
2015.-2019.gados izaugsme bija visās nozarēs, izņemot elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un gaisa kondicionēšanas nozari, finanšu darbības un operācijas ar nekustamo īpašumu. Tirdzniecības un apstrādes

rūpniecības apjomu kāpumam bija lielākā ietekme izaugsme.

2020.gadā Covid-19 krīze negatīvi ietekmēja praktiski visas nozares un lielākā ietekme bija apjomu kritumam lielā daļā pakalpojumu nozaru un būvniecībā. Ekonomikai atlabstot, 2021.-2022.gadā izaugsme bija vērojama visās nozarēs, izņemot būvniecību un pārējo rūpniecību. Lielākā ietekme bija apjomu kāpumam tirdzniecībā un apstrādes rūpniecībā.

2023.gada 1.pusgadā, ekonomikai sabremzējoties, apjomi samazinājās visās ražojošajās nozarēs, izņemot būvniecību, bet pieauga visās pakalpojumu nozarēs, izņemot tirdzniecību, transportu un veselības aprūpi. Lielākā ietekme bija apjomu kāpumam IKT pakalpojumos un būvniecībā un kritumam apstrādes rūpniecībā un tirdzniecībā.

Pievienotās vērtības struktūra
2022.gadā*, procentos

* Ekonomikas ministrijas aprēķini

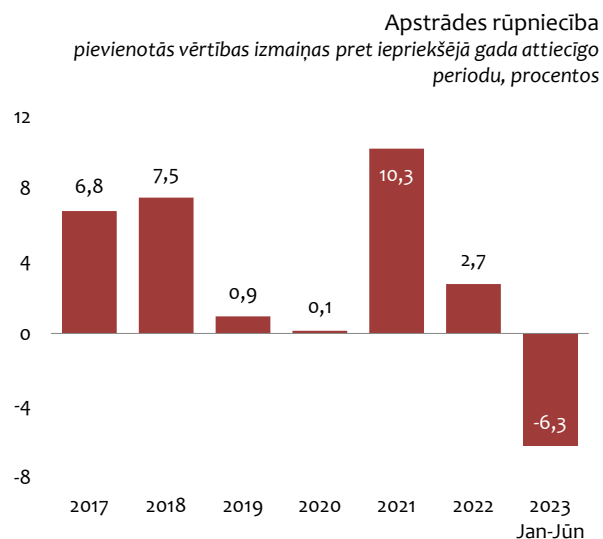
Nozaru attīstības tendences
izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023 Jan-Jūn
Iekšzemes kopprodukts	3,3	4,0	0,6	-3,5	6,7	3,4	-0,6
Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	1,9	-3,6	20,0	-0,4	1,1	7,3	-5,8
Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	9,1	9,1	-8,6	6,2	-5,0	-0,4	-18,9
Apstrādes rūpniecība	6,8	7,5	0,9	0,1	10,3	2,7	-6,3
Pārtikas rūpniecība	5,2	-2,9	-0,7	-1,7	1,3	1,3	3,4
Vieglā rūpniecība	7,6	-0,8	-2,6	-9,5	11,8	5,1	-1,1
Kokapstrāde	2,1	4,5	0,0	4,5	3,7	-1,0	-12,1
Papīra ražošana un poligrāfija	4,5	-3,7	5,7	4,7	14,0	-2,7	-26,2
Ķīmiskā rūpniecība	11,4	7,0	3,9	-1,8	14,8	4,1	-12,2
Nemetālisko minerālu ražošana	11,1	1,3	-2,1	-1,4	4,4	5,4	-19,3
Metālapstrāde	12,0	3,6	13,5	-5,6	5,8	16,1	-10,1
Elektrisko un optisko iekārtu ražošana	15,8	12,1	11,3	12,1	5,7	3,5	27,7
Mašīnu un iekārtu ražošana	21,5	7,0	-1,9	-2,7	24,1	-12,3	3,9
Transportlīdzekļu ražošana	22,8	7,3	-7,7	-15,3	17,7	19,5	14,5
Pārējās rūpniecības nozares	4,3	-1,8	2,8	-14,2	11,8	3,8	2,9
Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	-1,9	-38,8	-10,4	30,4	29,3	-14,0	-6,8
Būvniecība	14,7	12,4	1,3	-5,9	-13,6	-8,8	15,4
Ēku būvniecība	11,7	16,1	11,4	-8,1	-16,1	-9,8	23,2
Inženierbūves	26,6	6,5	-11,5	-7,4	-15,3	-13,1	2,6
Tirdzniecība	2,6	3,9	2,2	-4,2	19,8	-6,1	-6,4
Mazumtirdzniecība	0,4	1,2	-2,0	-0,3	16,7	4,3	-2,1
Transports un uzglabāšana	6,6	3,8	-2,1	-18,6	6,6	3,0	-5,2
Kravu pārvadājumi dzelzceļā	-8,4	12,5	-15,8	-42,3	-9,5	-2,1	-36,0
Ostās pārkrautās kravas	-2,0	6,9	-5,7	-27,9	-7,2	15,2	-14,2
Kravu pārvadājumi ar autotransportu	7,0	12,8	-3,8	2,6	7,8	-0,8	-9,8
Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	9,3	7,6	-4,9	-31,4	-4,1	57,3	13,3
Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	8,7	9,6	3,6	0,6	12,6	12,6	7,0
Finanšu un apdrošināšanas darbības	-17,7	-2,4	-9,9	0,6	16,0	-6,0	0,5
Operācijas ar nekustamo īpašumu	-1,6	2,3	-1,0	-1,9	5,8	1,6	2,8
Citi komercpakalpojumi	4,6	2,7	-0,6	-2,1	5,2	17,5	2,7
Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	3,7	2,7	0,2	2,8	0,5	3,7	5,7
Izglītība	4,4	3,1	-4,4	1,1	-0,8	4,1	9,2
Veselība un sociālā aprūpe	4,4	9,3	4,8	-3,4	6,1	1,0	-5,4
Māksla, izklaide un atpūta	5,1	6,1	1,9	-33,5	2,8	29,4	17,0

APSTRĀDES RŪPniecība

Apstrādes rūpniecības attīstību veicina Latvijas ražotāju konkurētspējas uzlabošanās, kā arī pieprasījuma dinamika lielākajos eksporta tirgos. Īpaši strauji ražošanas apjomi pieauga 2017. un 2018.gadā, vājāk – 2019.gadā.

Covid-19 krīzes ietekmē 2020.gadā apstrādes rūpniecības izaugsme piebremzējās – tomēr ražošanas apjomi bija pat nedaudz lielāki nekā pirms gada.

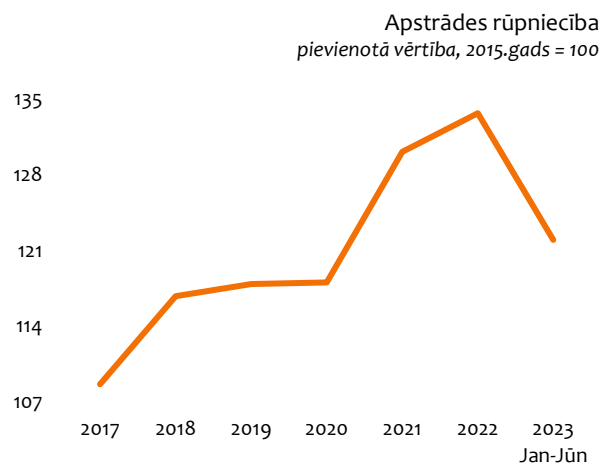

2021.gadā apstrādes rūpniecībā atsākās straujāka izaugsme. Salīdzinoši strauji nozares izaugsmes tempi saglabājas arī 2022.gada sākumā.

2023.gada janvārī-augustā apstrādes rūpniecības ražošanas apjomi bija mazāki nekā pirms gada. To galvenokārt noteica samazinājumi kokapstrādes, kā arī ķīmiskās rūpniecības un nemetālisko minerālu ražošanas

apakšnozarēs. Kritumu daļēji kompensēja izaugsme elektrisko un optisko iekārtu un pārtikas rūpniecībā.

2023.gada janvārī-augustā apstrādes rūpniecības apgrozījums faktiskajās cenās bija līdzīgs kā pirms gada. Pieauga vietējā tirgū realizētās, bet nedaudz samazinājās eksportētās produkcijas apjomi.

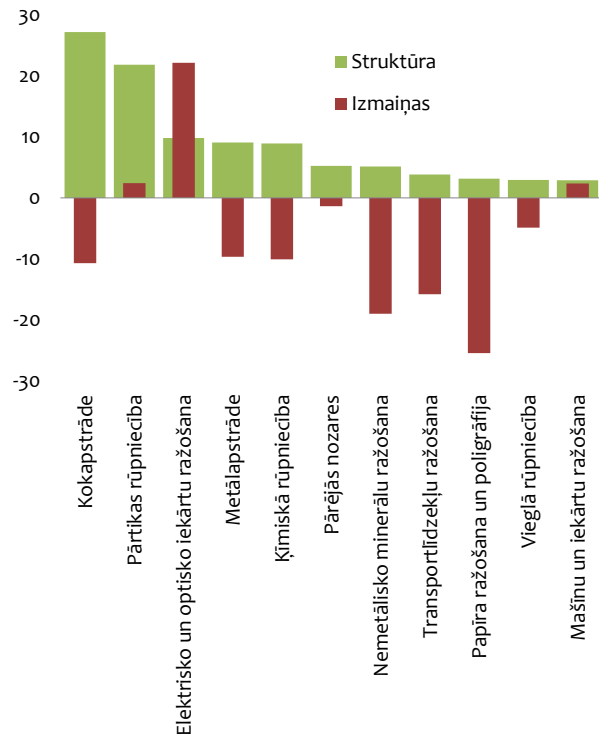

2018.-2019.gadā aizņemto darbavietu skaits apstrādes rūpniecībā būtiski nemainījās. 2020.gadā darbavietu skaits apstrādes rūpniecībā samazinājās par 1,7 tūkst., 2021.gadā tas pieauga par 5 tūkst., bet 2022.gadā un 2023.gada pirmajā pusē atkal saruka – par attiecīgi 1 un 3 tūkst. 2023.gada pirmajā pusē aizņemto darbavietu skaita samazinājums bija vērojams kokapstrādē, mēbeļu, mehānismu un mašīnu ražošanā, farmācijā un poligrāfijā. Savukārt darba vietu skaits pieauga datoru, elektrisko un optisko iekārtu ražošanā.

Apstrādes rūpniecības struktūra un nozaru attīstības tendences procentos

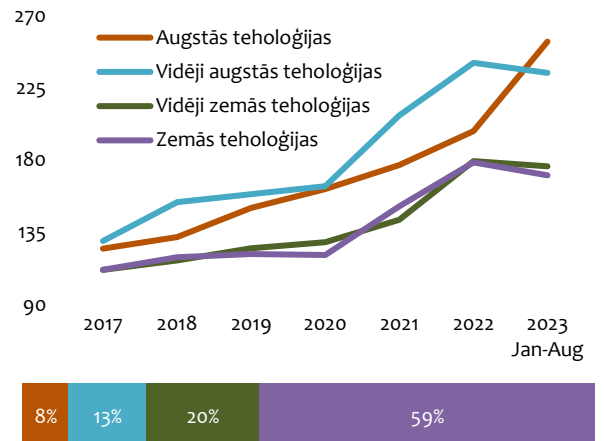
	Struktūra 2022.gadā			Ražošanas apjomu izmaiņas				
	Izlaide	Aizņemtās darbavietas	Eksporta īpatsvars realizācijā	2019	2020	2021	2022	2023 Jan-Aug
Apstrādes rūpniecība	100	100	67,1	2,1	-0,9	7,5	2,7	-6,3
Pārtikas ražošana	19,3	18,7	42,3	-0,7	-1,7	1,3	1,3	2,4
Vieglā rūpniecība	2,8	8,0	88,1	-2,6	-9,5	11,8	5,1	-4,9
Kokapstrāde	30,2	20,4	65,8	0,0	4,5	3,7	-1,0	-10,7
Papīra ražošana, poligrāfija	3,7	4,4	64,7	5,7	4,7	14,0	-2,7	-25,4
Ķīmija un farmācija	9,2	7,5	80,1	3,9	-1,8	14,8	4,1	-10,1
Nemetāliskie minerāli	5,7	5,3	60,2	-2,1	-1,4	4,4	5,4	-19,0
Metālapstrāde	9,2	11,2	69,4	13,5	-5,6	5,8	16,1	-9,7
Elektroniskās iekārtas	7,9	5,7	87,5	11,3	12,1	5,7	3,5	22,1
Mašīnu un iekārtu ražošana	2,8	3,1	89,7	-1,9	-2,7	24,1	-12,3	2,4
Transportlīdzekļu ražošana	3,8	3,6	94,3	-7,7	-15,3	17,7	19,5	-15,8
Pārējās nozares	5,4	12,1	64,9	2,8	-14,2	11,8	3,8	-1,4

Apstrādes rūpniecības izaugsme struktūra un ražošanas apjomu izmaiņas 2023.gada janvārī-augustā, procentos

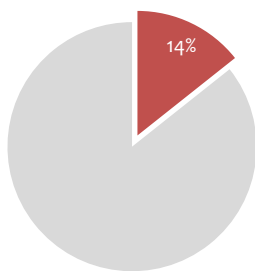
Vājš pieprasījums lielākajā Latvijas preču noieta tirgū ES lielākoties nosaka apstrādes rūpniecības izaugsmes sarakumu 2023.gadā. Tāpat nozares attīstību turpina negatīvi ietekmēt kara darbība Ukrainā, kā rezultātā tiek traucētas līdzšinējās izejvielu piegāžu ķēdes. Uzņēmumiem, kuri bija saistīti ar šo valstu tirgiem, jāturpina meklēt jaunas piegāžu iespējas un jauni preču noieta tirgi.

Apstrādes rūpniecības ražošanas apjomu indekss un struktūra pa tehnoloģiju līmeņiem 2015.gads = 100, struktūra 2023.gada janvārī- augustā, procentos

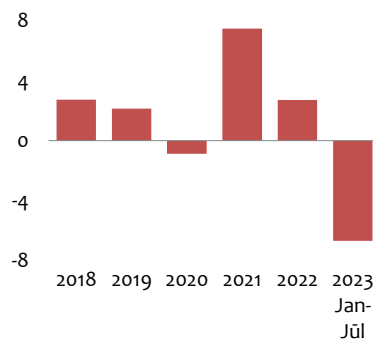

Apstrādes rūpniecības galvenie rādītāji¹

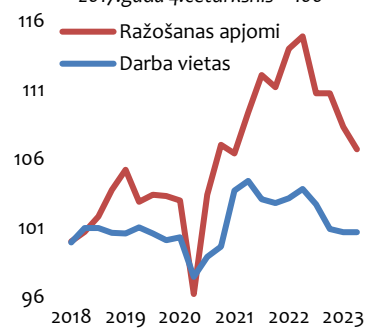
Nozares īpatsvars kopējā pievienotā vērtībā 2023.gada janvārī-jūnijā

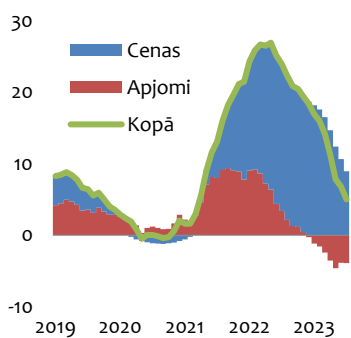
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

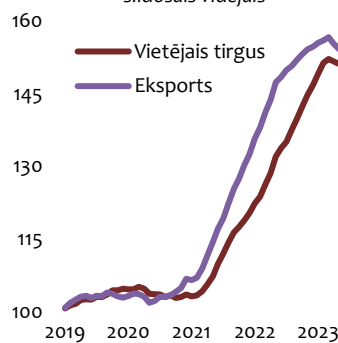
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2017.gada 4.ceturksnis = 100

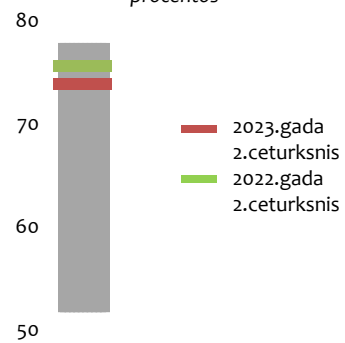
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

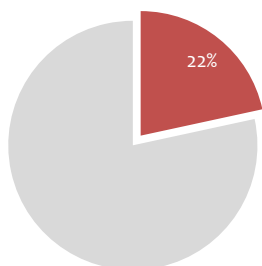
Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

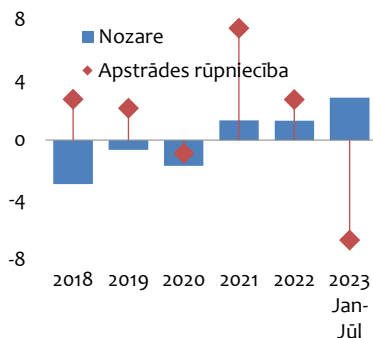
¹ dati par produkcijas realizāciju līdz 2023.gada jūlijam

Pārtikas produktu un dzērienu ražošana

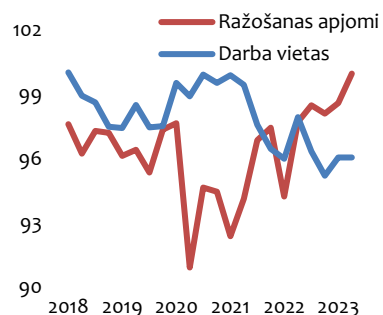
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2023.gada janvārī-jūlijā

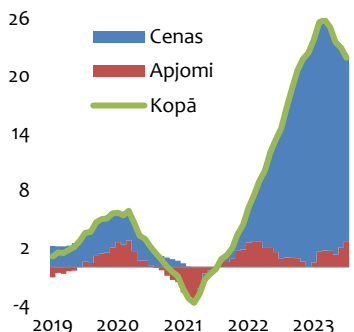
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

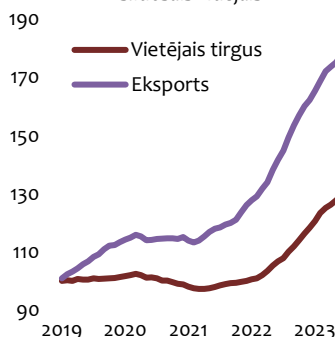
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2017.gada 4.ceturksnis = 100

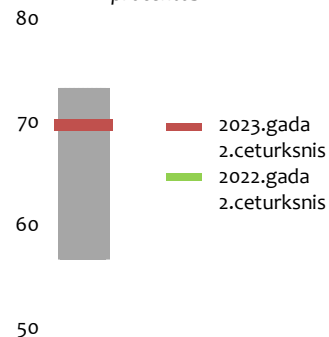
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

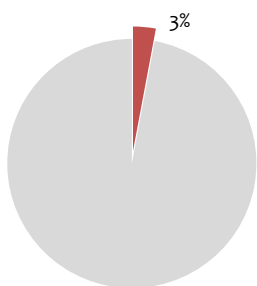

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

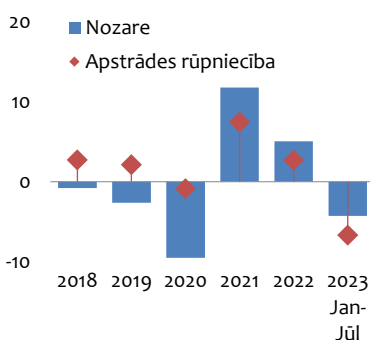

Vieglā rūpniecība

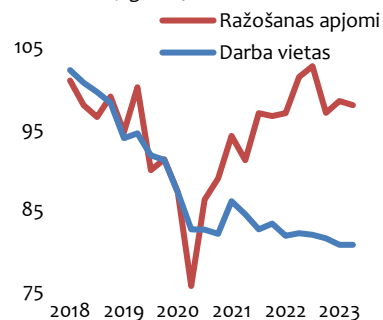
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2023.gada janvārī-jūlijā

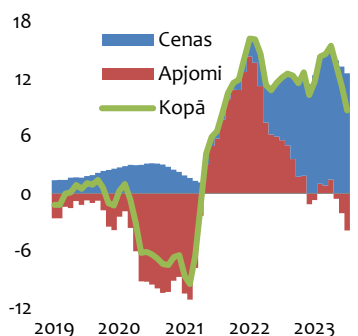
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

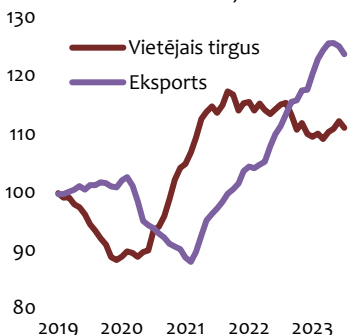
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2017.gada 4.ceturksnis = 100

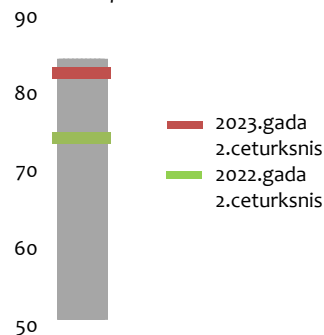
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

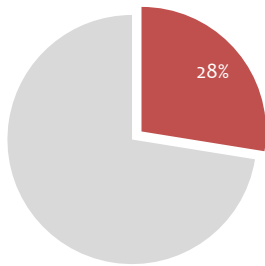

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

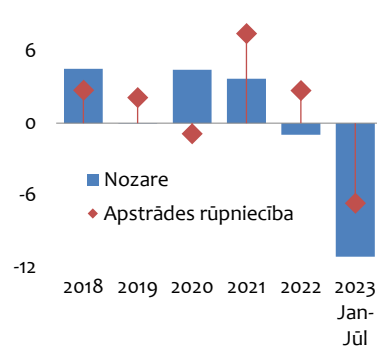

Kokapstrāde

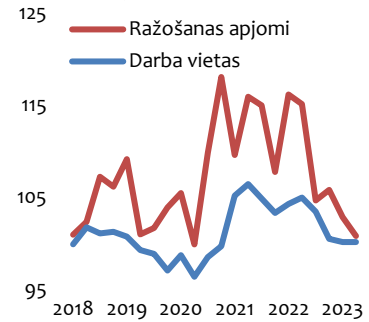
Nozares īpatsvars
apstrādes rūpniecībā
2023.gada janvāri-jūlijā

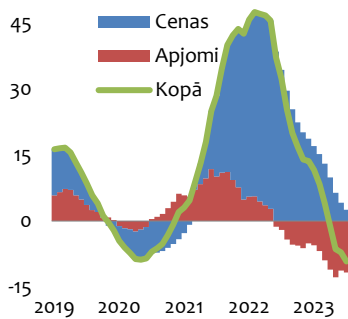
Ražošanas apjumu izmaiņas
procentos

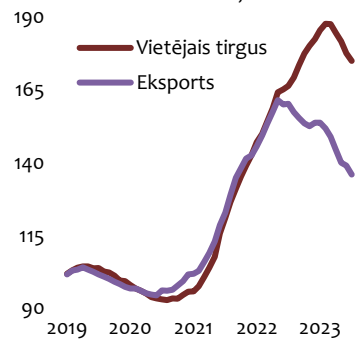
Produkcijas apjomi un
aizņemtās darbavietas
2017.gada 4.ceturksnis = 100

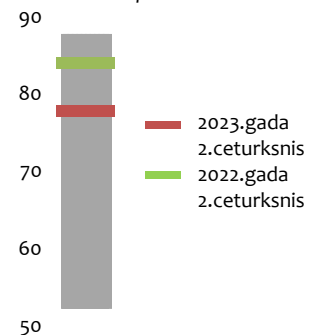
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

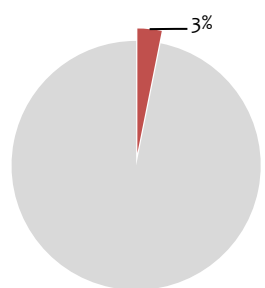

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

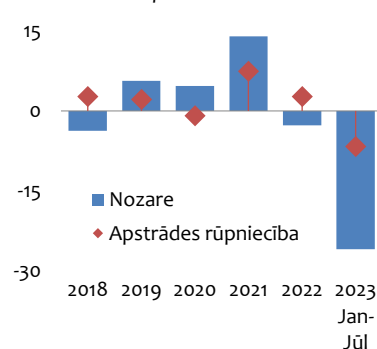

Papīra ražošana un poligrāfija

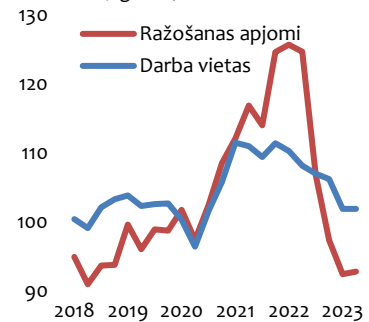
Nozares īpatsvars
apstrādes rūpniecībā
2023.gada janvāri-jūlijā

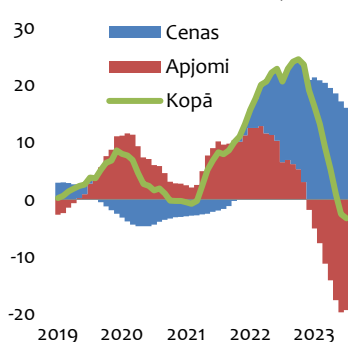
Ražošanas apjumu izmaiņas
procentos

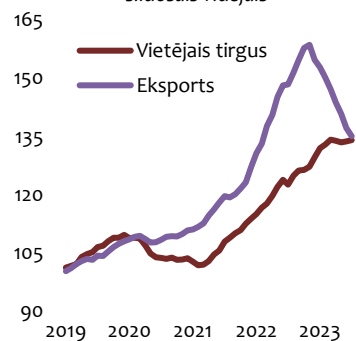
Produkcijas apjomi un
aizņemtās darbavietas
2017.gada 4.ceturksnis = 100

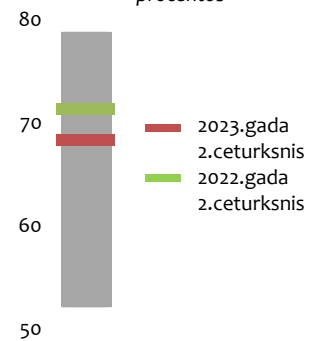
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

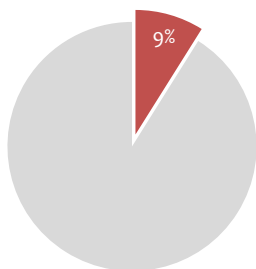

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

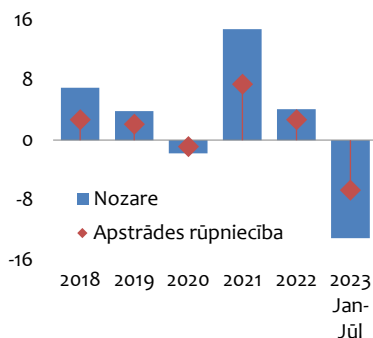

Ķīmiskā rūpniecība

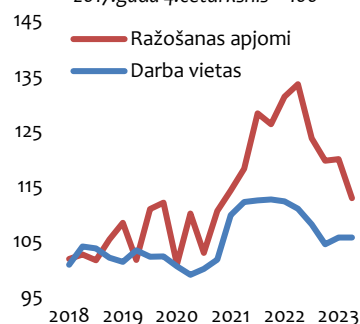
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2023.gada janvāri-jūlijā

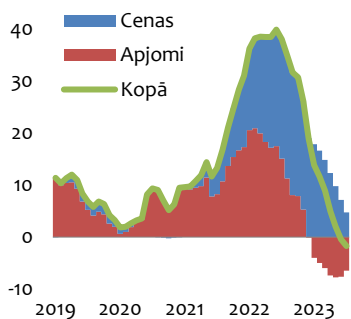
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

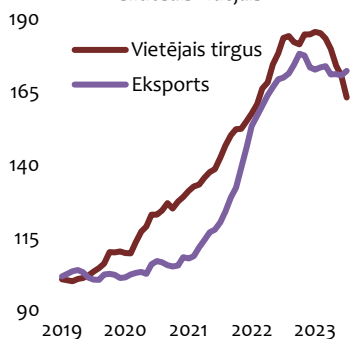
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2017.gada 4.ceturksnis = 100

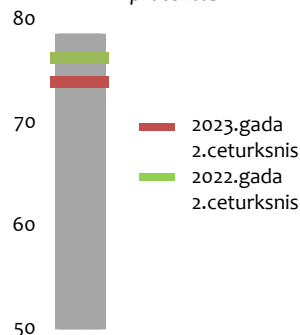
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

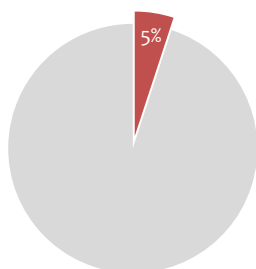

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

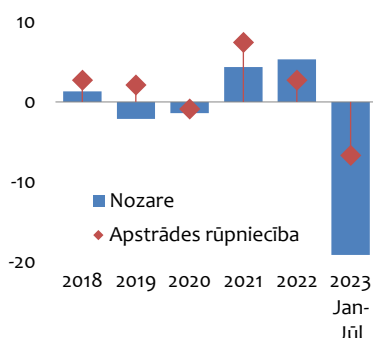

Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana

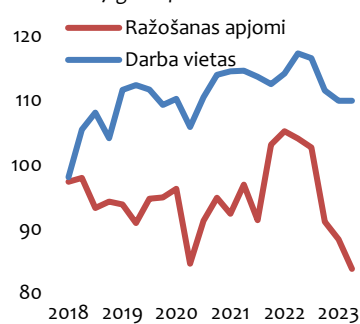
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2023.gada janvāri-jūlijā

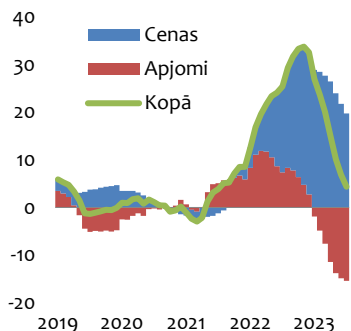
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

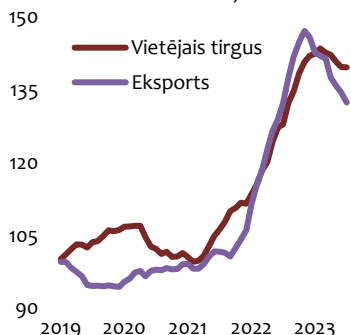
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2017.gada 4.ceturksnis = 100

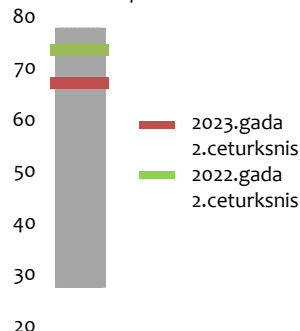
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

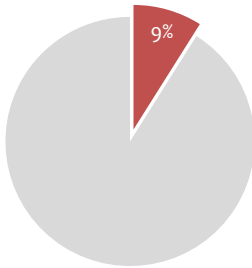

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

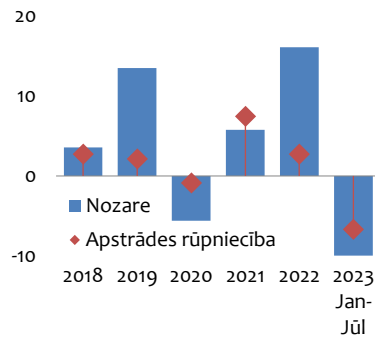

Metālu un metāla izstrādājumu ražošana

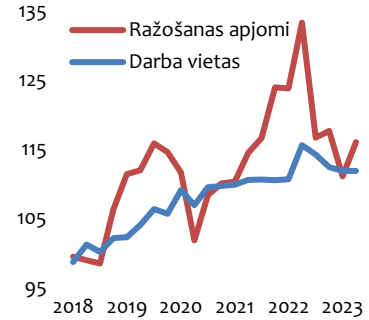
Nozares īpatsvars
apstrādes rūpniecībā
2023.gada janvārī-jūlijā

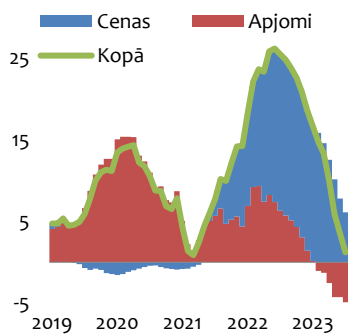
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

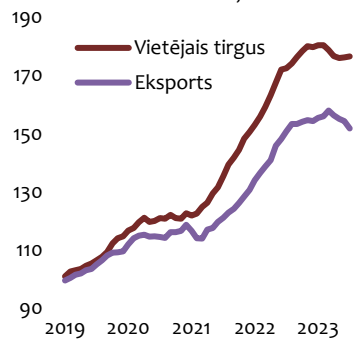
Produkcijas apjomi un
aizņemtās darbavietas
2017.gada 4.ceturksnis = 100

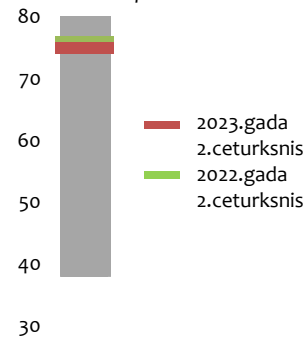
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

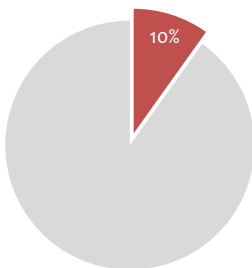

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

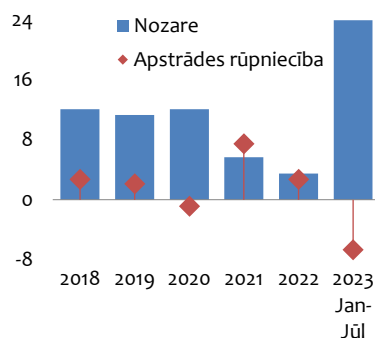

Elektrisko un optisko iekārtu ražošana

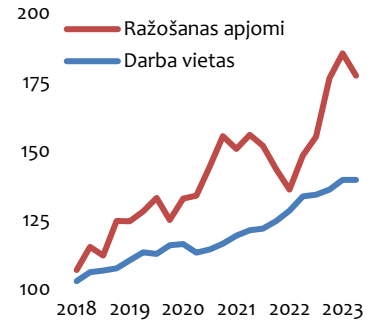
Nozares īpatsvars
apstrādes rūpniecībā
2023.gada janvārī-jūlijā

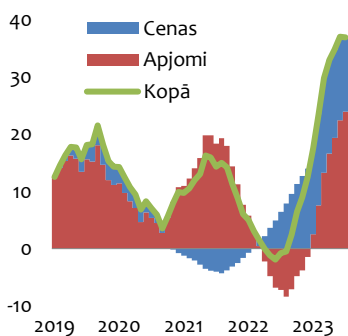
Ražošanas apjomu izmaiņas
procentos

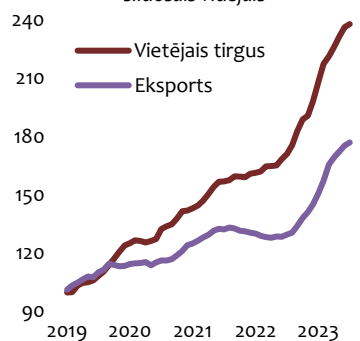
Produkcijas apjomi un
aizņemtās darbavietas
2017.gada 4.ceturksnis = 100

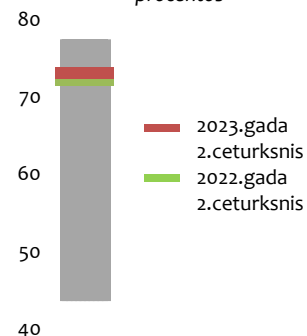
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

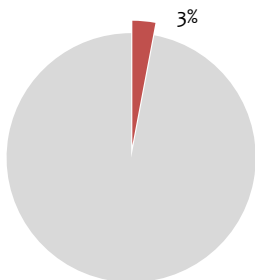

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

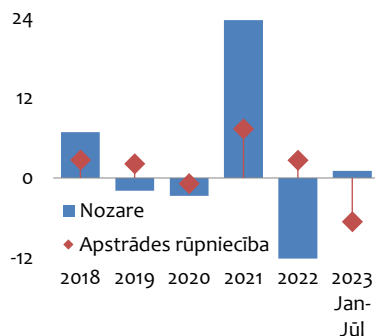

Mašīnu un iekārtu ražošana

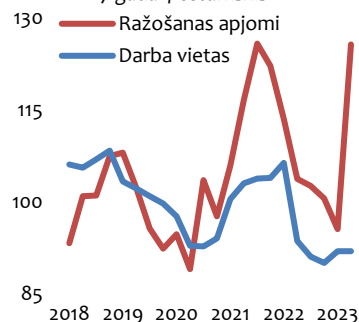
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2023.gada janvāri-jūlijā

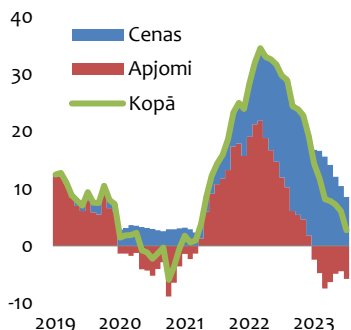
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

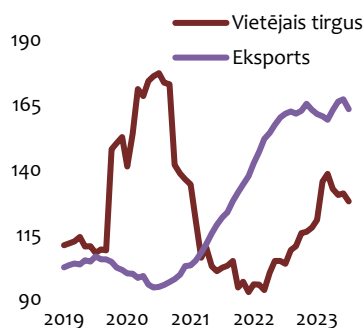
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2017.gada 4.ceturksnis = 100

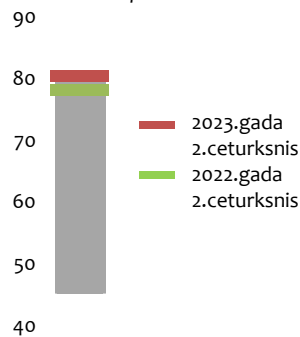
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

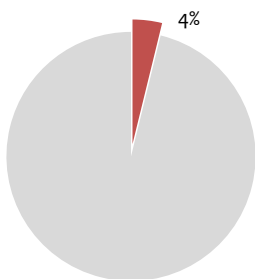

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

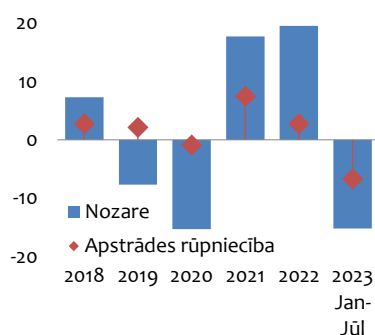

Transportlīdzekļu ražošana

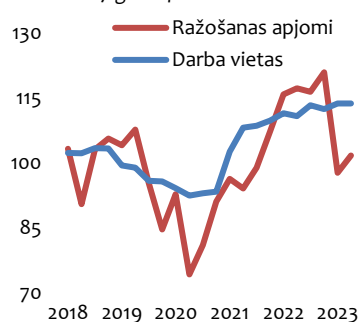
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2023.gada janvāri-jūlijā

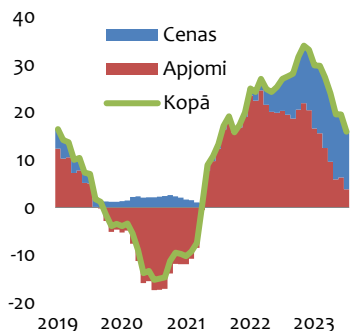
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

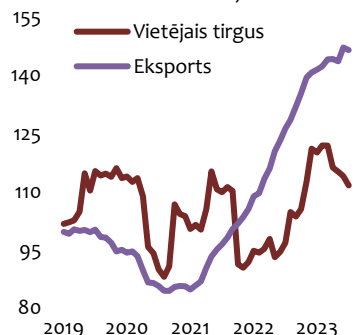
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2017.gada 4.ceturksnis = 100

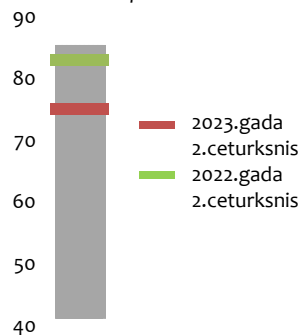
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2018.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

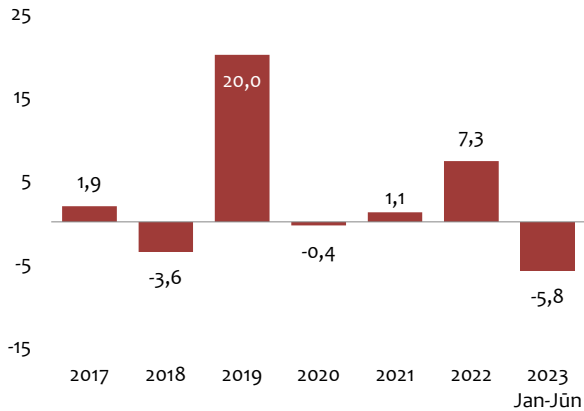

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

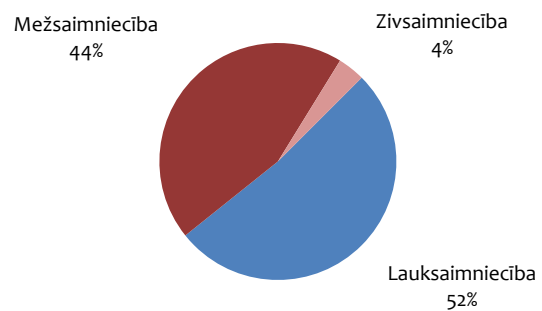
LAUKSAIMNIECĪBA, MEŽSAIMNIECĪBA UN ZIVSAIMNIECĪBA

Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība pievienotā vērtība, izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

nozārē bija vērojams straujš kāpums. Kopumā nozarē pēdējos gados līdz pandēmijai lēnām pieauga gan nodarbināto, gan arī aizņemto darbvietu skaits, bet 2020.gadā Covid-19 ietekmē darbvietu skaits saruka lauksaimniecībā un mežsaimniecībā. 2021.gadā aizņemtas darbvietas saruka visās apakšnozarēs, bet 2022.gadā – tikai lauksaimniecībā. 2023.gada 1.pusgadā darbvietu skaits pieauga tikai mežsaimniecībā.

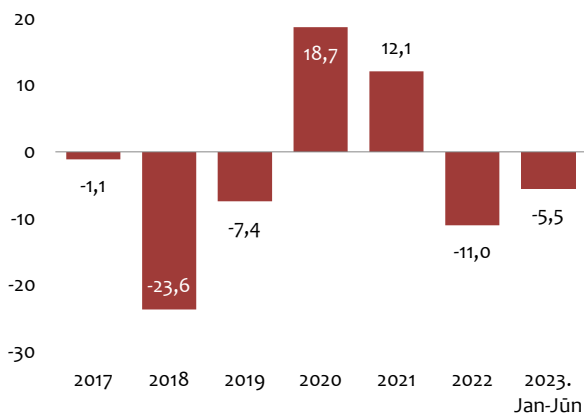
Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozares struktūra 2022.gadā, procentos

Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozares struktūrā dominē lauksaimniecība un mežsaimniecība. Nozares darbība ir cieši saistīta ar laika apstākļiem, tādēļ nozarē kopumā vērojama svārstīga izaugsme. Pēc straujā kāpuma 2022.gadā, 2023.gada 1.pusgadā produkcijas apjomi samazinājās, ko veicināja produkcijas apjoma kritums augkopībā un lopkopībā un mežsaimniecībā un mežizstrādē, bet zivsaimniecības

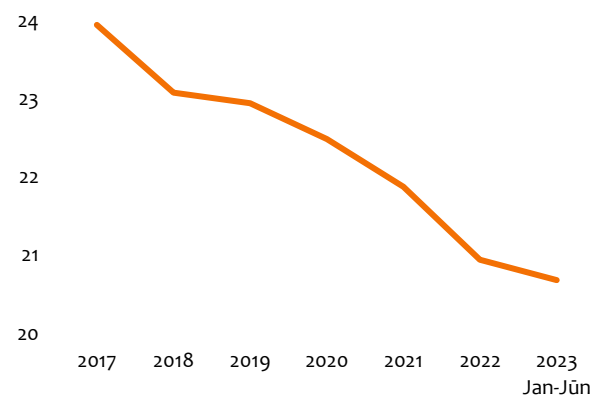
PĀRĒJĀ RŪPNIECĪBA

Pārējā rūpniecība pievienotā vērtība, izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

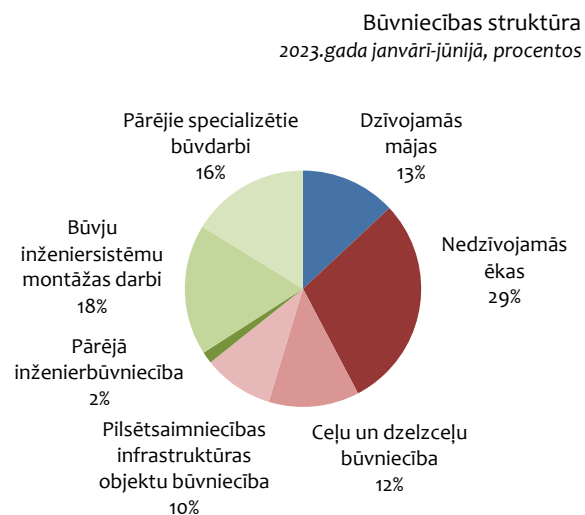
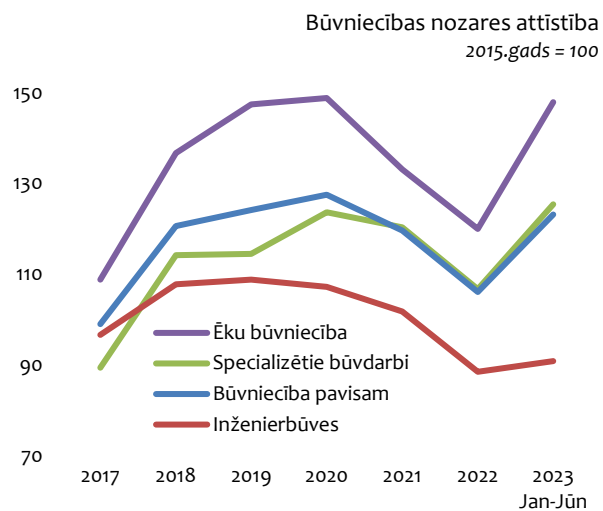
koģenerācijas stacijās saražotās elektroenerģijas apjoms un energoresursu sadārdzinājuma dēļ mazinājās to patēriņš. Straujš kritums bija vērojams arī ieguves rūpniecības un karjeru izstrādes nozarē, ko noteica gan apjomu samazinājums grants un smilts karjeru izstrādē, gan kūdras ieguvē un pārstrādē. Aizņemto darbvietu skaits pēdējos gados pieauga ieguves rūpniecībā, bet pārējās nozarēs tas strauji samazinājās. Savukārt 2023.gada 1.pusgadā tas saruka visās apakšnozarēs.

Aizņemtas darbvietas pārējā rūpniecībā tūkstošos

Pārējās rūpniecības (ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde, elektroenerģijas, gāzes apgāde, siltumapgāde un kondicionēšana, ūdens apgāde un atkritumu apsaimniekošana) struktūrā dominē elektroenerģijas un gāzes apgāde. 2023.gada 1.pusgadā pārējās rūpniecības nozaru apjomi turpināja strauji sarukt. Lielākā ietekme bija apjomu kritumam elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un kondicionēšanas nozarē, jo saruka

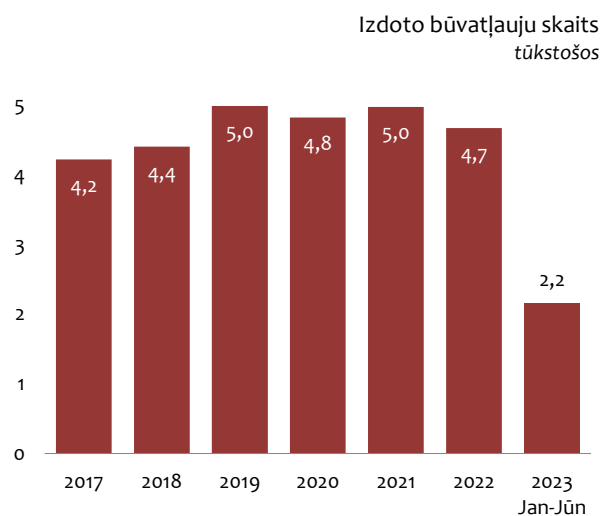
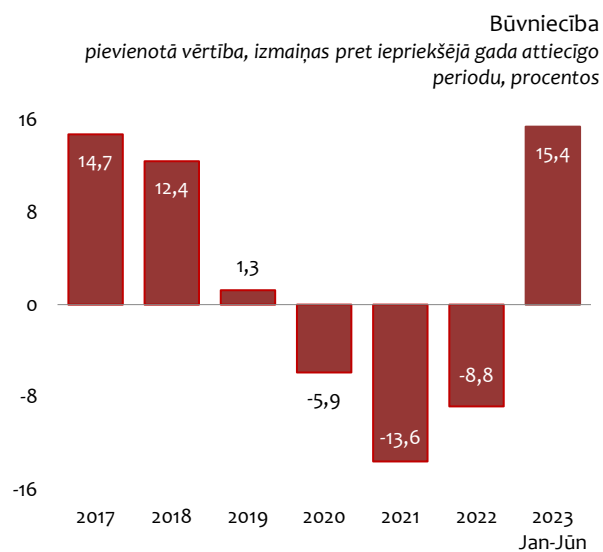
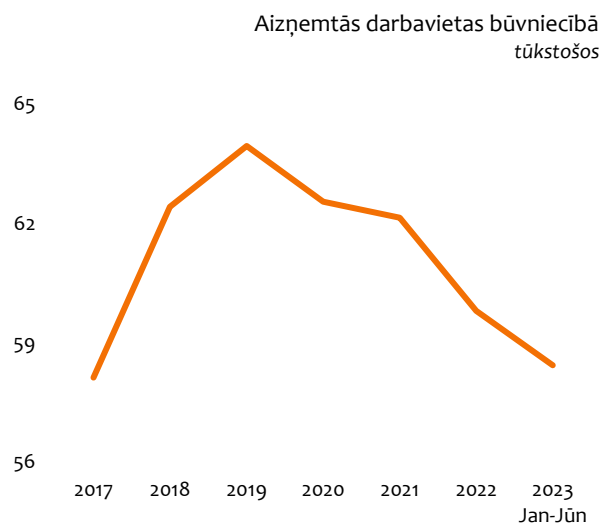
BŪVNIECĪBA

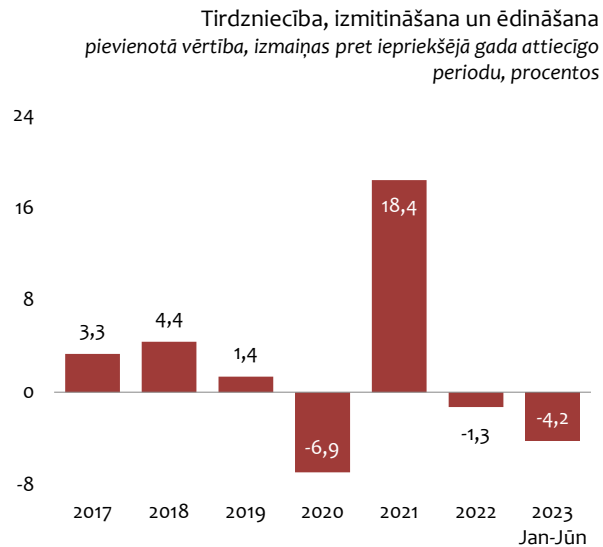
Būvniecības rādītāji 2023.gadā uzlabojas, atgriežoties pie izaugsmes. Būvniecības produkcijas apjomu pieaugums 1.pusgadā bija par 16,1%, salīdzinot ar 2022.gada 1.pusgadu. Nozare un pasūtītāji ir pielāgojušies pēdējo gadu izaicinājumiem kā, piemēram, straujais būvzīmums pieaugums un būvmateriālu pieejamības grūtības. Kā vēl vienu straujās izaugsmes faktoru var minēt nozares divu gadu recesijas zemo bāzes efektu.

Izaugsme 2023.gada 1.pusgadā nav vienmērīga visās būvniecības pamatgrupās. Ēku būvniecībā un specializētajos būvdarbos ir straujš pieaugums, attiecīgi 23,2% un 17,5%, kamēr inženierbūvniecībā vērojams niecīgs pieaugums – tikai 2,6%.

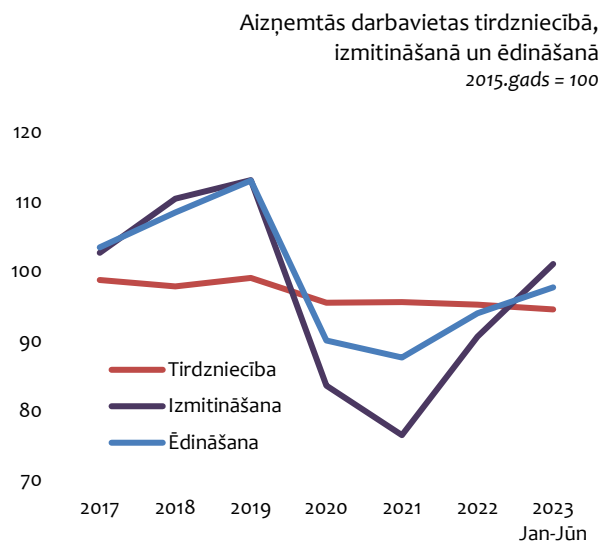
Izsniegto būvatļauju skaits 2023.gada 1.pusgadā bija - 2157, kas ir par 13,8% mazāk kā iepriekšējā gada atbilstošā periodā. Paredzamā platība ir mazliet pieaugusi – par 3%.

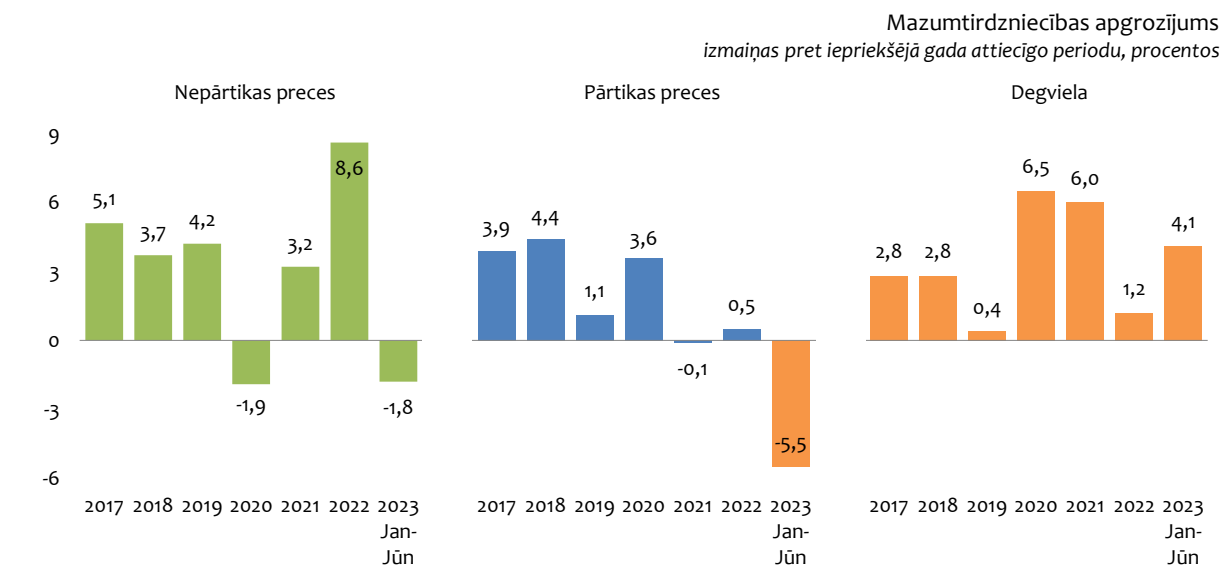
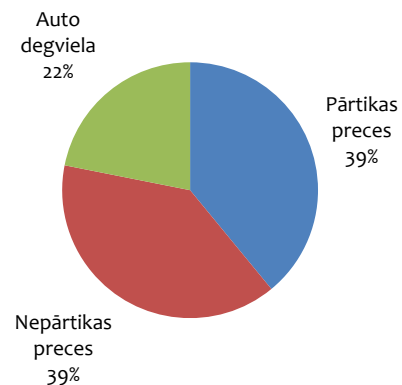
TIRDZNICĪBA, IZMITINĀŠANA UN ĒDINĀŠANA

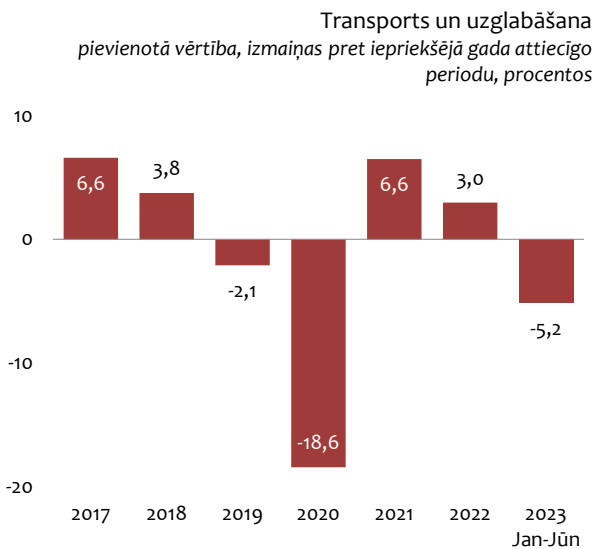
Tirdzniecības, izmitināšanas un ēdināšanas nozarē sniegto pakalpojumu apjomi turpina samazināties. 2023.gada 1.pusgadā tirdzniecības nozari negatīvi turpināja ietekmēt preču apgrozījuma samazinājums ar Krievijas un Baltkrievijas tirgiem ES noteikto sankciju dēļ, kā rezultātā strauji saruka vairumtirdzniecības apjomi (par 14,9%). Augsto cenu dēļ saruka arī mazumtirdzniecības apgrozījums – par 2,1%. Visstraujāk samazinājās pārtikas preču mazumtirdzniecības apgrozījums. Nepārtikas precēm tas saruka mērenāk, bet degvielai pieauga, ko ietekmēja zemāki tirdzniecības apjomi 2022.gada attiecīgajā periodā pieaugošo degvielas cenu dēļ. Izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozaru izaugsme turpinājās arī 2023.gada 1.pusgadā (par 13,3%) un jau pārsniedza pirms Covid-19 krīzes līmeni. Vienlaikus arī darbavieta skaits strauji pieauga izmitināšanas un ēdināšanas nozarē, bet tirdzniecībā samazinājās. Lielākais aizņemto darbavieta īpatsvars ir tirdzniecībā.

Mazumtirdzniecības apgrozījuma struktūra 2022.gadā, procentos

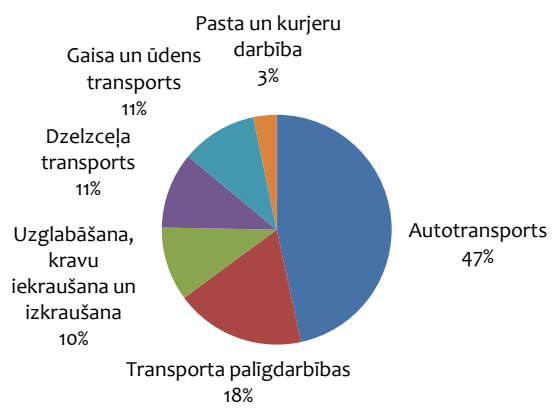
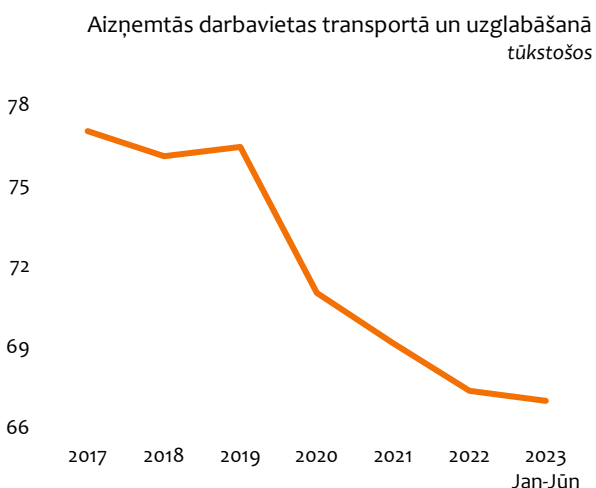

TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA

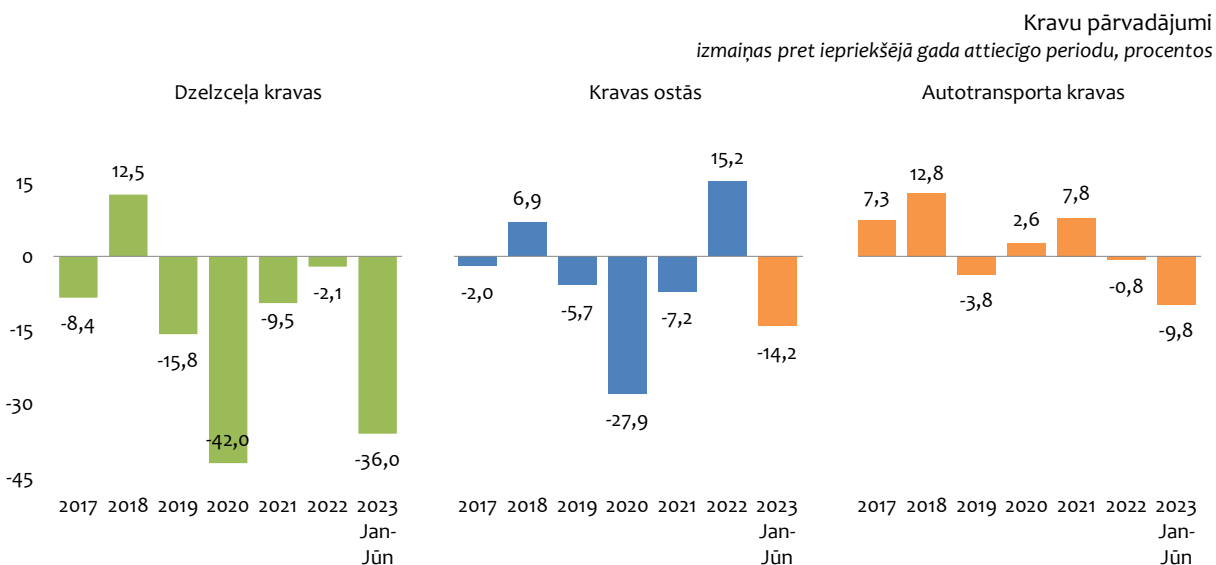

Transporta un uzglabāšanas nozare ir cieši saistīta ar starptautiskajiem pārvadājumiem. Pēc izaugsmes iepriekšējos divos gados 2023.gada 1.pusgadā transporta nozares apjomi saruka, ko noteica samazinājums visās transporta apakšnozarēs, izņemot gaisa transportu. Visstraujāk samazinājās pakalpojumu apjomi sauszemes un cauruļvadu transportā, kā arī uzglabāšanas un transporta palīgdarbībās. Pārvadāto kravu apjomi samazinājās visos transporta veidos, straujāk samazinoties dzelzceļa kravu apjomiem, ko noteica starptautiskajos pārvadājumos pārvadāto kravu apjomu kritums, bet autotransporta kravu pārvadājumi saruka gan iekšzemes, gan starptautiskajos pārvadājumos. Pasažieru pārvadājumi 2023.gada 1.pusgadā visstraujāk pieauga aviopārvadājumos – par 37,1%.

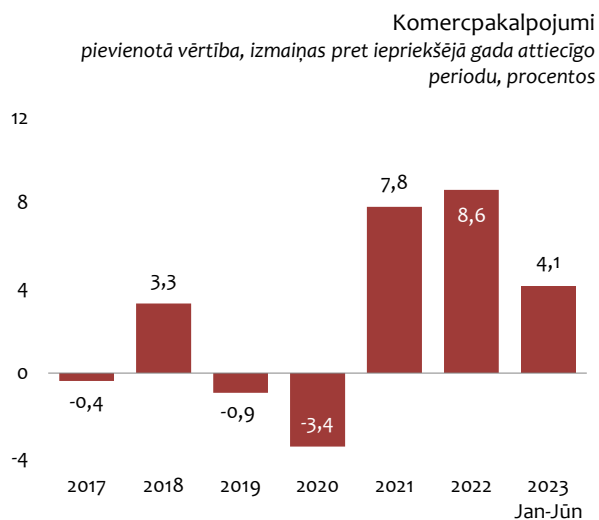
Transporta un uzglabāšanas nozares struktūra 2022.gadā*, procentos

* – EM novērtējums

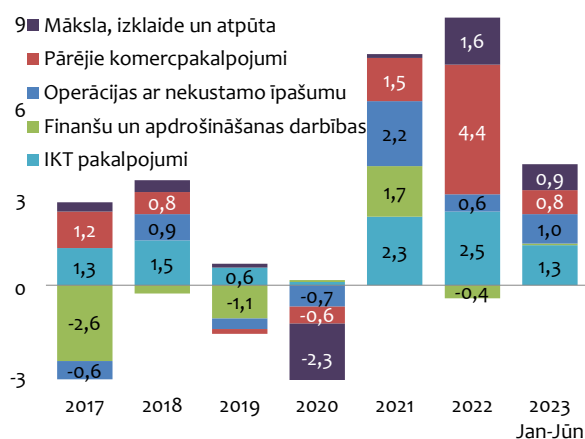
KOMERCPAKALPOJUMI

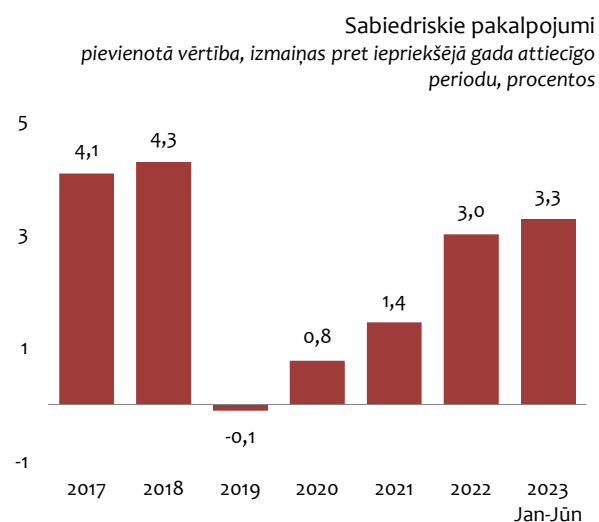
Komerccpakalpojumu - informācijas un komunikācijas (IKT) pakalpojumi, finanšu un apdrošināšanas darbības, operācijas ar nekustamo īpašumu, profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi, administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība, māksla, izklaide un atpūta - nozaru struktūrā dominē operācijas ar nekustamo īpašumu. 2021.-2022.gadā, atveseļojoties pēc Covid-19 krīzes, komerccpakalpojumu apjomi pieauga. Arī 2023.gada 1.pusē vērojams straujš apjomu kāpums. Apjomi pieauga

visās komerccpakalpojumu nozarēs. Lielākā ietekme bija pakalpojumu apjomu kāpumam IKT pakalpojumos un operācijās ar nekustamo īpašumu. Lielākais aizņemto darbavietu īpatsvars ir IKT pakalpojumos, profesionālos, zinātniskos un tehniskajos pakalpojumos un administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībās. 2023.gada 1.pusgadā darbavietu skaits pieauga visās komerccpakalpojumu nozarēs.

Komerccpakalpojumu nozaru ieguldījums pieaugumā procentpunktos

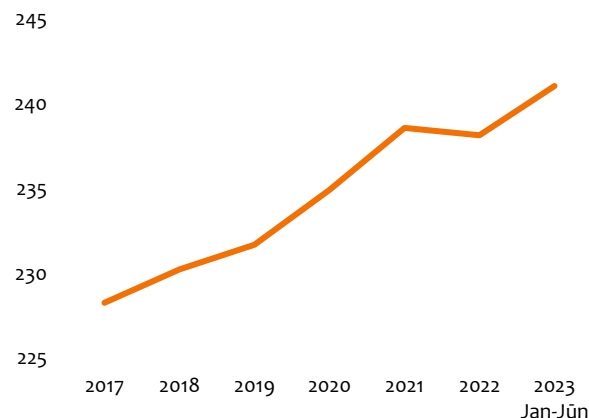
SABIEDRISKIE PAKALPOJUMI

Sabiedrisko pakalpojumu (valsts pārvalde un aizsardzība, izglītība, veselība un sociālā aprūpe) nozaru struktūrā dominē valsts pārvalde un aizsardzība. Pēc mērena kāpuma 2020.-2021.gadā, 2022.gadā un 2023.gada 1.pusgadā kopējie sabiedrisko pakalpojumu apjomi pieauga straujāk. 2023.gada 1.pusgadā straujāk apjomi

pieauga izglītībā – par 9,2%. Valsts pārvaldes un aizsardzības pakalpojumu apjomi pieauga par 5,7%, bet veselībai un sociālā aprūpei tie saruka – par 5,4%. Lielākais aizņemto darbavietu īpatsvars ir izglītībā. 2023.gada 1.pusgadā darbavietu skaits pieauga tikai veselības un sociālās aprūpes nozarē. Straujākais darbavietu kritums vērojams izglītībā.

Aizņemtās darbavietas sabiedrisko pakalpojumu nozarē tūkstošos

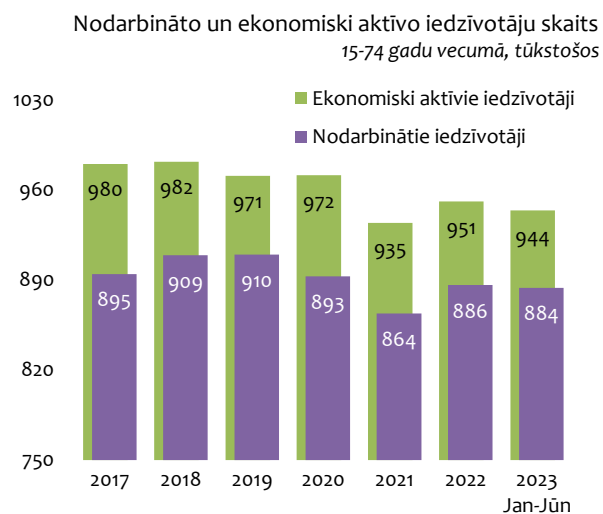

2023 | 2

DARBA TIRGUS

NODARBINĀTĪBA UN BEZDARBS

Ņemot vērā ekonomikas izaugsmes palēnināšanos, kopumā darbaspēka pieprasījuma un nodarbinātības pieaugums kļūst lēnāks. Vienlaikus, neskatoties uz to, aktivitāte darba tirgū joprojām saglabājas augstā līmenī, ko turpina uzturēt piedāvājuma faktori. Turpina samazināties bezdarbs un pieaug iedzīvotāju nodarbinātības līmenis. Tāpat atsevišķas nozares arvien vairāk saskarās ar darba roku trūkumu, ņemot vērā bezdarba rādītāju atgriešanos 2019.gada līmenī, gan vakanču skaita un darbavieta noslodzes pieaugumu. Vienlaikus piedāvājuma puses negatīvo ietekmi uz darba roku trūkumu nedaudz ir mazinājis Ukrainas kara bēgļu pieplūdums Latvijā, tomēr jāņem vērā, ka daļa kara bēgļu atgriežas mājās, tādejādi demogrāfisko faktoru negatīva ietekme uz darbaspēka piedāvājuma dinamiku turpmāk atkal varētu kļūt izteiktāka.

Neskatoties uz nodarbinātības pieaugumu, kopējais darbaspēka pieprasījums joprojām saglabājas ierobežots, uz ko norāda arī lēnais aizņemto darbavieta skaita pieaugums. Pieaugot spiedienam no darbaspēka piedāvājuma puses gan cilvēkresursu pieejamības, gan atalgojumā izteiksmē, darba devējiem ir arvien grūtāk izveidot jaunas darbavietas un piesaistīt tām darbiniekus.

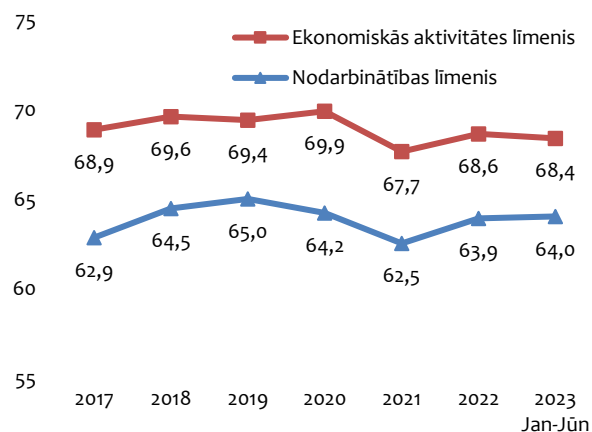
Kopš 2021.gada aprīļa pieaug iedzīvotāju nodarbinātība. 2023.gada 1.pusgadā nodarbināto skaits pieauga par 0,8% jeb 6,7 tūkst., salīdzinot ar 2022.gada atbilstošo periodu, savukārt 2023.gada 2.ceturksnī tas palielinājās par 0,3% (2,4 tūkst.), salīdzinot ar 2022.gada 2.ceturksni.

Kopumā 2023.gada 1.pusgadā bija nodarbināti vidēji 884 tūkst. iedzīvotāji jeb 64% no visiem iedzīvotājiem

vecumā no 15-74 gadiem, savukārt gada 2.ceturksnī nodarbināto skaits pieauga līdz 887,6 tūkst., bet nodarbinātības līmenis – līdz 64,4%, kas ir par 0,4 procentpunktiem augstāks rādītājs nekā pirms gada.

Nodarbināto skaita pieaugumu 2023.gada 1.pusgadā turpināja ietekmēt gan pēcpanākuma zemās bāzes efekts darba tirgū – 2023.gada 2.ceturksnī nodarbināto skaits joprojām bija par 18 tūkst. jeb 2% mazāks nekā attiecīgi 2019.gada 2.ceturksnī, gan arī plašāka Ukrainas bēgļu ienākšana nodarbinātībā.

Nodarbinātības un ekonomiskās aktivitātes līmenis 15-74 gadu vecumā, procentos

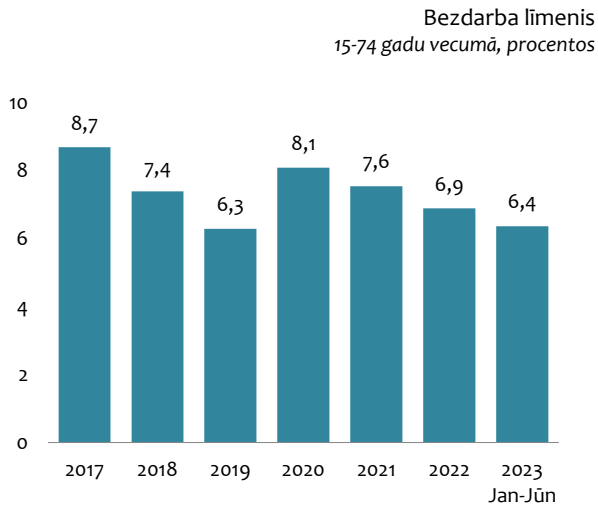

Iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes līmenis 2023.gada 1.pusgadā palielinājās līdz 68,4%, kas bija par 0,1 procentpunktu vairāk nekā 2022.gada 1.pusgadā (68,3%). 2023.gada 1.pusgadā ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits vecumā no 15-74 gadiem kopumā ir nostabilizējies pie 944,2 tūkst., kas par 1,5 tūkst. pārsniedza ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaitu 2022.gada atbilstošajā periodā.

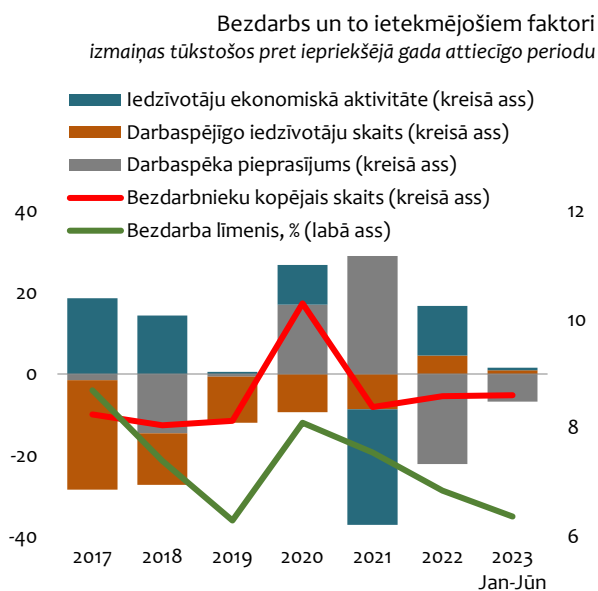
Līdztekus iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes pieaugumam, ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita dinamiku 2023.gada 1.pusgadā labvēlīgi ietekmēja arī darbaspējīgo iedzīvotāju skaita pieaugums – iedzīvotāju skaits vecumā no 15-74 gadiem palielinājās par aptuveni 1 tūkst., salīdzinot ar 2022.gada 1.pusgadu.

Vienlaikus jāatzīmē, ka ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits joprojām atpaliek no 2019.gada līmeņa, ko ietekmē gan mazāks darbaspējīgo iedzīvotāju skaits (salīdzinot ar 2019.gadu), gan arī zemāks iedzīvotāju līdzdalības līmenis

darba tirgū, kas kopumā joprojām turpina uzturēt negatīvu spiedienu uz darba tirgus piedāvājuma pusi un, palielinoties darbaspēka pieprasījumam, ar vien būtiskāka problēma iezīmējās kvalificēta darbaspēka nepietiekamība, jo īpaši straujāk augošajās nozarēs.

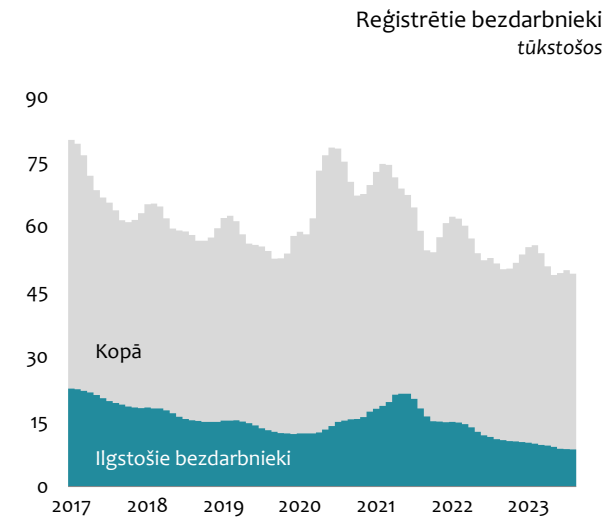

Līdz ar nodarbinātības pieaugumu turpina samazināties **bezdarba rādītāji**. Bezdarba līmenis 2023.gada 1.pusgadā samazinājās līdz 6,4%, kas bija par 0,6 procentpunktiem mazāks rādītājs nekā attiecīgi 2022.gada 1.pusgadā (7,0%). Kopumā 2023.gada 1.pusgadā darba meklējumos bija 60,2 tūkst. iedzīvotāju vecumā no 15-74 gadiem, kas ir par 8% (5,2 tūkst.) mazāk nekā 2022.gada 1.pusgadā.

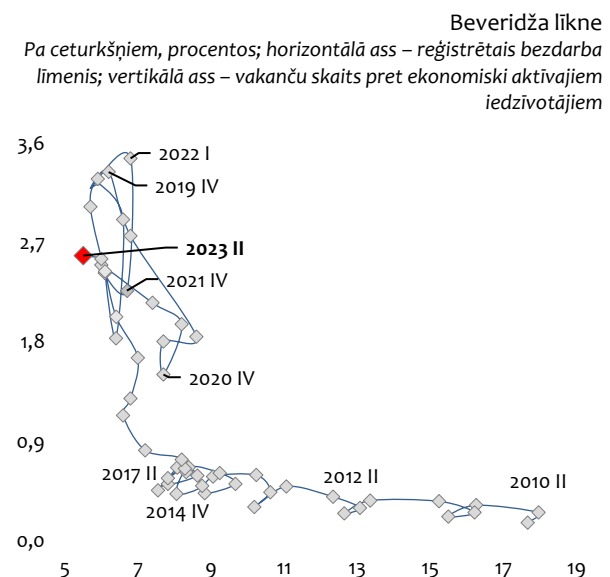

Pozitīvas tendences vērojamas arī ilgstošo bezdarbnieku dinamikā. Kopš 2021.gada vidus pakāpeniski samazinās gan ilgstošo bezdarbnieku skaits, gan arī to īpatsvars kopējā darba meklētāju skaitā. Laika posmā no 2022.gada augusta beigām līdz 2023.gada augusta beigām reģistrēto ilgstošo bezdarbnieku skaits samazinājies par aptuveni 22% jeb 2,4 tūkst. Kopumā 2023.gada augusta beigās bez

darba ilgāk par gadu bija aptuveni 8,6 tūkst. reģistrēto darba meklētāju jeb aptuveni 17% no visiem reģistrētiem bezdarbniekiem.

Neskatoties uz bezdarba samazināšanos, joprojām saglabājas risks, ka daļai no esošiem bezdarbniekiem varētu būt problēmas atrast savām prasmēm atbilstošu darbu, jo pilnīga atgūšanās nozarēs, kurās aizvadītos gados zaudētas visvairāk darbavieta, varētu būt ilgstoša, bet nozarēs, kurās veidojas jaunas darba iespējas, iepriekš apgūtās prasmes var nebūt pieprasītas. Tāpat jāņem vērā, ka ilgstoša atrašanās ārpus nodarbinātības rada strukturālā bezdarba riskus, proti, jo ilgāk cilvēks ir bez darba, jo lielāks risks tam ir zaudēt iepriekšējās darba iemaņas un prasmes, kā arī grūtāk pielāgoties jaunām darba tirgus prasībām.

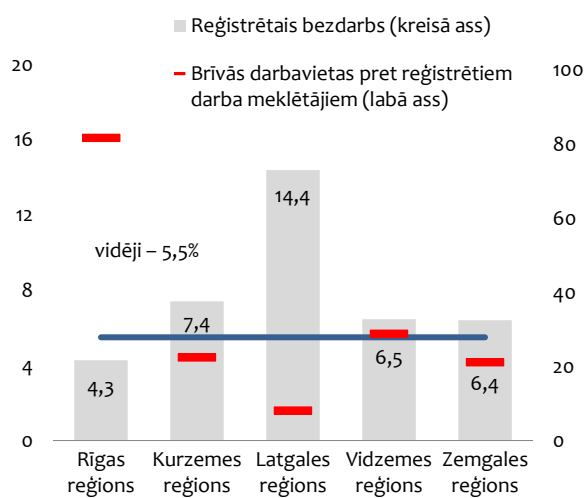

Jāņem vērā, ka Covid-19 pandēmija kopumā ir paātrinājusi strukturālās pārmaiņas darba tirgū, veicinot darbavieta automatizāciju darbaspēka intensīvajās nozarēs, līdz ar to ir samazinājies zemas un vidējas kvalifikācijas darbaspēka

pieprasījumu bez profesionālām prasmēm, savukārt palielinājies ir augstākās kvalifikācijas darbinieku īpatsvars, jo īpaši informācijas un komunikācijas pakalpojumos.

Tāpat strukturālās problēmas padziļina darba tirgus reģionālās atšķirības, kas kopumā kavē darba tirgus atlabšanu. Lai gan reģionālās disproporcijas pakāpeniski izlīdzinās, tomēr process ir lēns. Izteiktas problēmas ilgstoši vērojamas Latgales reģionā, kur bezdarba līmenis joprojām ir vairāk nekā divreiz augstāks nekā vidēji valstī, bet vairāk nekā 3 reizes augstāks kā Rīgas reģionā, kas kopā ar zemo darbaspēka ģeogrāfisko mobilitāti, palielina strukturālā bezdarba riskus.

Reģistrētais bezdarbs pa reģioniem
2023.gada augusta beigās, procentos

Lai arī situācija Latvijas darba tirgū turpina uzlaboties, tomēr jāatzīmē, ka uzlabojumi ir lēnāki nekā kaimiņos. Nodarbinātības līmenis Latvijā 2023.gada 2.ceturksnī bija par 4,8 procentpunktiem zemāks nekā Igaunijā (69,2%) un par 1,7 procentpunktiem zemāks nekā Lietuvā (66,1%). Tāpat arī bezdarba līmenis Latvijā 2.ceturksnī saglabājās par vidēji 0,4 procentpunktiem augstāks nekā Lietuvā (6%) un par 0,3 procentpunktiem zemāks nekā Igaunijā (6,7%).

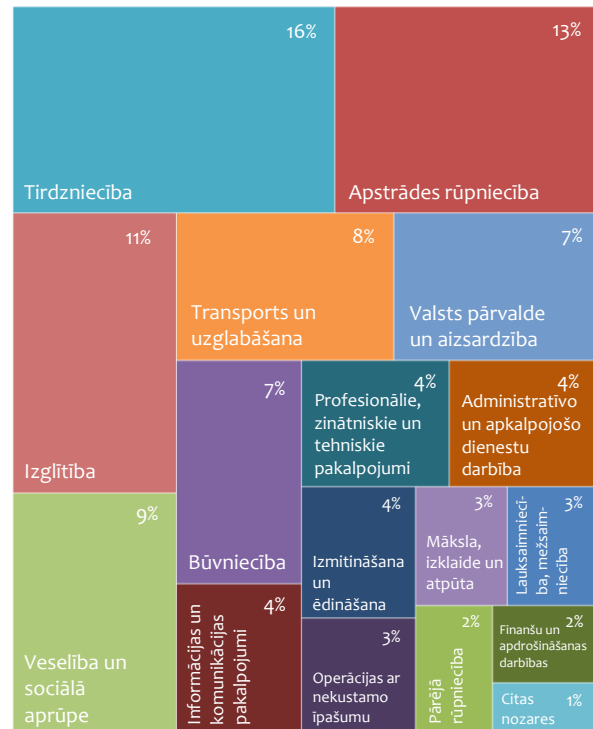
Aizņemto darbavietu skaits 2023.gada 1.pusgadā pieauga līdz 887,7 tūkst. – par 1,7 tūkst. jeb 0,2%, salīdzinot ar 2022.gada atbilstošo periodu.

Vienlaikus jūtami straujāk pieaudzis to aizņemto darbavietu skaits, kur darbinieki nodarbināti pamatdarbā, kā arī palielinājies vidējais darbinieku skaits normālā darba laika vienībās, kas kopumā norāda uz tendenci samazināties gan nepilnas slodzes darbavietu skaitam, gan arī darbinieku skaitam, kas nodarbināti vairākās darbavietās vienlaicīgi.

Aizņemto darbavietu skaits darbiniekiem pamatdarbā 2023.gada 1. pusgadā palielinājās par 12,6 tūkst. jeb 2%,

salīdzinot ar 2022.gada 1.pusgadu, sasniedzot 631,2 tūkst. darbavietas. Savukārt vidējais darbinieku skaits normālā darba laika vienībās atbilstošā laika periodā palielinājies par 13,6 tūkst. jeb 1,9% un 2023.gada 1.pusgadā sasniedzot 742,5 tūkst. darbinieku.

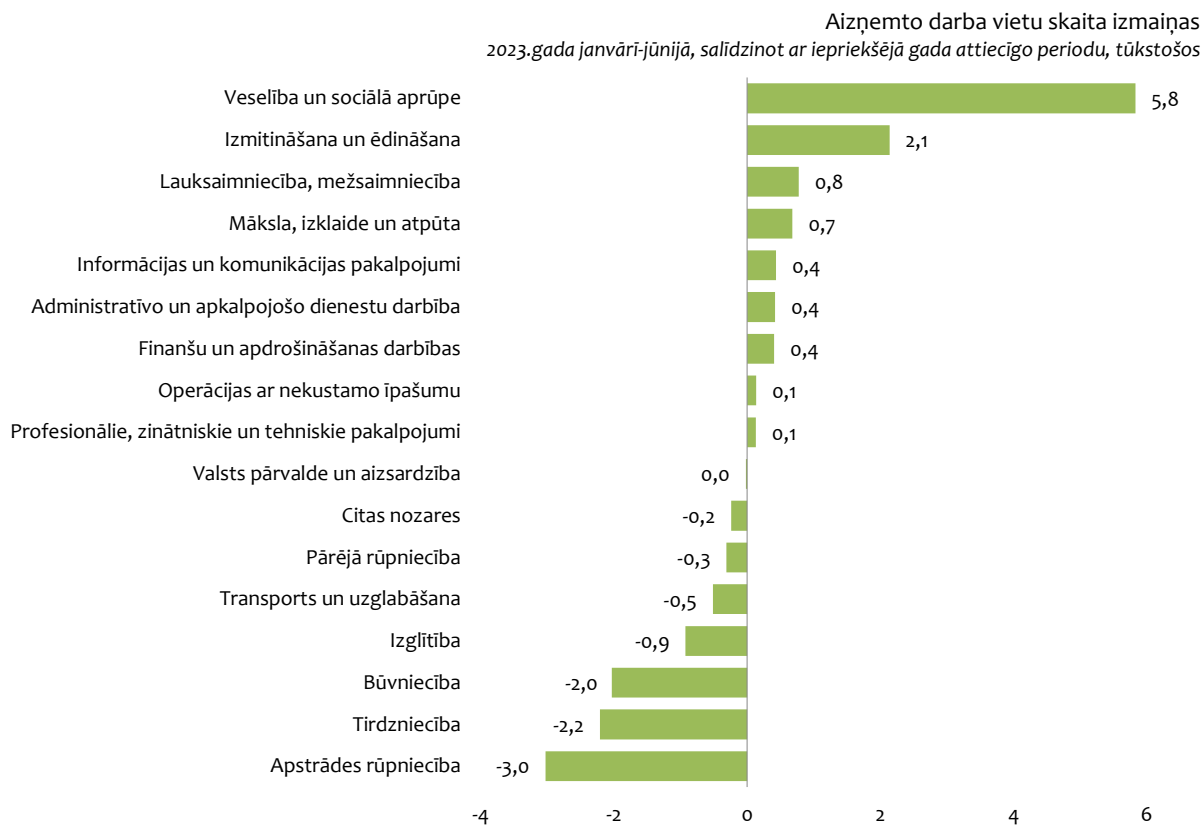
Aizņemtās darbavietas pa nozarēm
struktūra 2023.gada janvāri-jūnijā, procentos

2023.gada 1.pusgadā skaitliski būtiskākais aizņemto darba vietu pieaugums bija vērojams veselības un sociālās aprūpes nozarē, izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumos, kā arī lauksaimniecībā un mežsaimniecībā. Darbavietu pieaugumu izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumos, mākslas un izklaides nozarēs, kā arī administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībā lielā mērā turpina ietekmēt zemās bāzes efekts nozarēs pēc Covid-19 pandēmijas un, neskatoties uz nozaru pakāpenisku atgūšanos, aizņemto darbavietu skaits tajās joprojām ir ievērojami zemāks nekā tas bija pirms Covid-19 krīzes 2019.gadā.

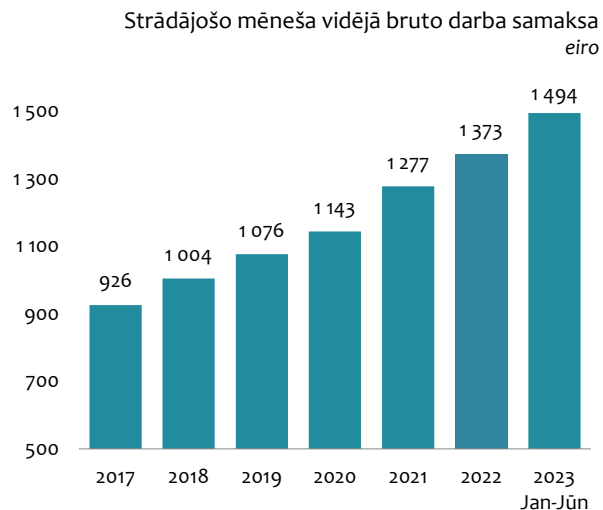
Lielākais darbavietu samazinājums 2023.gada 1.pusgadā bija vērojams apstrādes rūpniecībā, ko lielā mērā ietekmēja nozares izlaides apjomu samazinājums, ņemot vērā vājo ārējo pieprasījumu.

Tāpat nozīmīgs aizņemto darbavietu skaita samazinājums vērojams tirdzniecībā – samazinājums par 2,2 tūkst. darbavietu jeb 1,6%, būvniecībā – samazinājums par 2 tūkst. darbavietu jeb 3,4%, izglītības nozarē – samazinājums kopumā par 0,9 tūkst. darbavietu jeb 1%, salīdzinot ar 2022.gada 1.pusgadu.

DARBA SAMAKSA

Līdz ar aktivitāšu palielināšanos darba tirgū, turpina pieaugt arī vidējā darba samaksa. Vidējā mēneša bruto darba samaksa 2023.gada 1. pusgadā palielinājās par 12,2%, salīdzinot ar 2022.gada atbilstošo periodu, pieaugot līdz vidēji 1 494 eiro. Vienlaikus 2023.gada 2.ceturksnī vidējā bruto darba samaksa palielinājās līdz 1 525 eiro. Jāatzīmē, ka pēdējo 3 gadu laikā vidējā bruto alga tautsaimniecībā ir pieaugusi par vairāk nekā 1/3.

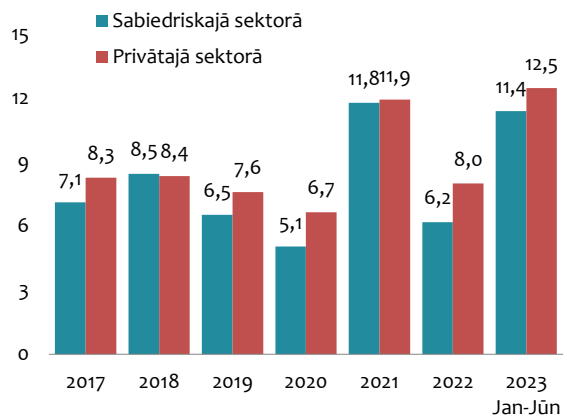

Būtiski vidējās algas pieaugumu 2023.gada 1.pusgadā ietekmēja minimālās algas likmes palielināšana par 24% – uz 620 eiro no 500 eiro 2022.gadā, kā arī zemāk apmaksātu darbinieku īpatsvara samazinājums.

Tāpat algu pieaugumu turpina ietekmēt darba roku trūkums, gan arī vispārējais inflācijas spiediens. Neskatoties uz straujo darba algu pieaugumu, kopumā kopš 2022.gada vērojams reālās darba samaksas samazinājums. 2023.gada 1.pusgadā reālā darba samaksa samazinājās par vidēji 6%, salīdzinot ar 2022.gada atbilstošo periodu.

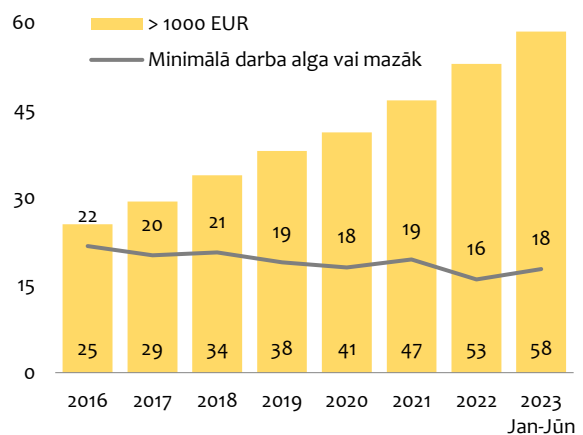
2023.gada 1.pusgadā darba algas ir augušas gan privātajā, gan sabiedriskajā sektorā strādājošiem. Salīdzinot ar 2022.gada atbilstošo periodu, vidējā bruto alga sabiedriskajā sektorā (bez nodibinājumiem, biedrībām, fondiem un to komercsabiedrībām) pieauga par 11,4% (līdz vidēji 1 485 eiro), bet privātajā sektorā – par 12,5% (līdz vidēji 1 501 eiro). Savukārt 2023.gada 2.ceturksnī vidējā darba samaksa sabiedriskā sektorā strādājošiem palielinājās līdz 1 549 eiro, bet privātajā līdz 1 519 eiro. Kopumā darba algu pieaugums privātajā sektorā pēdējo 5 gadu laikā saglabājies straujāks nekā sabiedriskajā sektorā strādājošiem un 2022.gadā vidējā bruto alga privātajā sektorā gada griezumā pirmo reizi pēdējo 2 dekažu laikā pārsniedza vidējo bruto darba algu sabiedriskajā sektorā.

Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa izmaiņas salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

Kopumā joprojām stabili saglabājās tendence samazināties zemi apmaksātu darbinieku īpatsvaram, par ko liecina arvien pieaugoša tendence nodarbināto īpatsvarā, kas saņem algu virs 1 000 eiro mēnesī. 2023.gada 1.pusgadā 58% no visiem nodarbinātajiem bruto atalgojums pārsniedza 1 000 eiro.

Nodarbināto sadalījums pa bruto algu grupām īpatsvars procentos no kopējā nodarbināto skaita

2023.gada 1.pusgadā atalgojuma pieaugums bija vērojams visās tautsaimniecības nozarēs. Straujākais atalgojuma pieaugums bija lauksaimniecībā un mežsaimniecībā – salīdzinot ar 2022.gada 1.pusgadu, vidējā bruto alga pieauga par 21,2%. Tāpat algas strauji augušas ieguves rūpniecībā (pieaugums par 19,6%), elektroenerģijas, gāzes un siltumapgādē (par 17,9%), kā arī transporta un uzglabāšanas nozarē (17,3%).

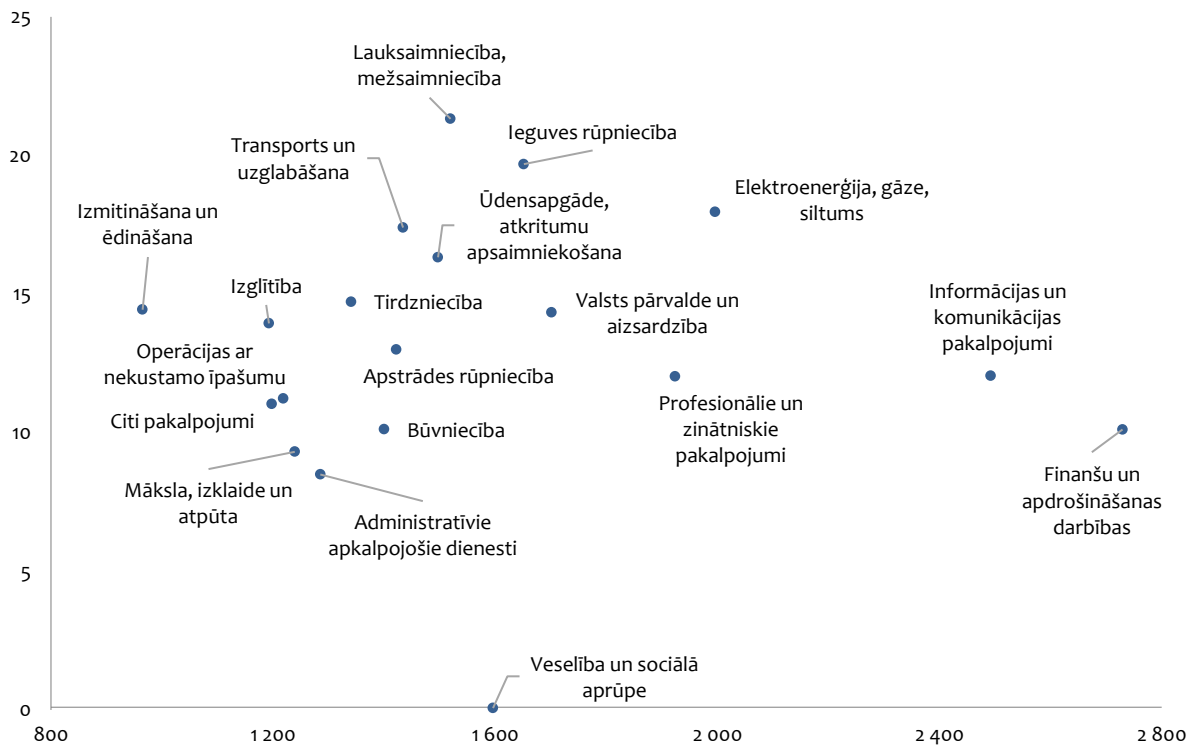
Darba algas saglabājušās nemainīgas veselības un sociālās aprūpes nozarē, kas lielā mērā skaidrojams ar piemaksu mazināšanos nozarē, kas bija izplatītas Covid-19 pandēmijas laikā. Jāatzīmē, ka veselības un sociālā aprūpē joprojām saglabājās otrais straujākais atalgojuma kāpums salīdzinot ar pirms pandēmijas periodu. 2023.gada 1.pusgadā ar veselības un sociālā aprūpē vidējā bruto alga bija par 50,1% augstāka nekā attiecīgi 2019.gada 1.pusgadā.

Augstākais atalgojuma līmenis 2023.gada 1.pusgadā joprojām saglabājās finanšu pakalpojumu nozarē – vidējā mēneša bruto alga 2 730 eiro, savukārt zemākā darba samaksa bija izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozarē – vidēji 965 eiro mēnesī.

Bruto darba alga tautsaimniecības nozarēs

2023.gada janvāri-jūnijā;

horizontālā ass – vidējā bruto darba alga, eiro; vertikālā ass – darba algas izmaiņas salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

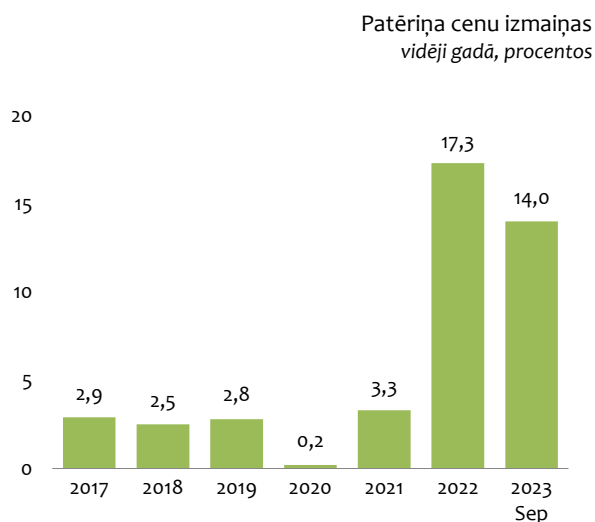
2023 | 2

EKONOMISKĀ STABILITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA

CENAS

2022.gadā bija vērojams ļoti straujš cenu kāpums. Patēriņa cenas pieauga par 20,8%, bet gada vidējā inflācija bija 17,3%. Augsto patēriņa cenu līmeni noteica pasaules cenu kāpums energoresursiem un pārtikai, ko pastiprināja Krievijas iebrukums Ukrainā.

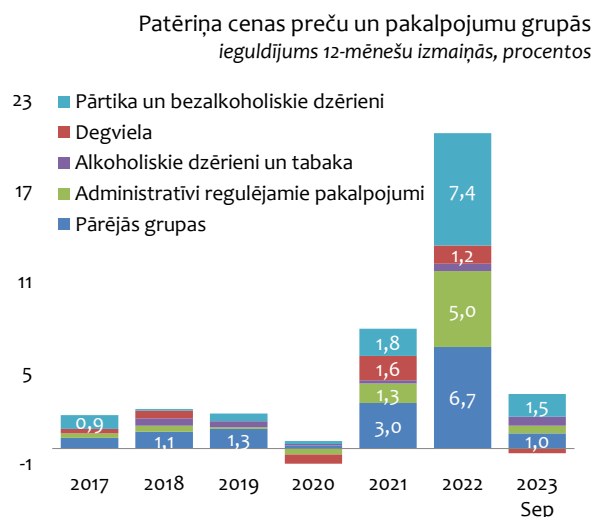
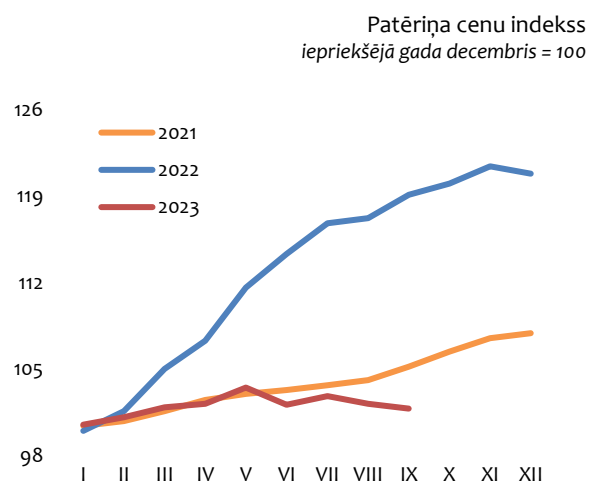
2023.gada deviņos mēnešos cenas turpināja augt. Patēriņa cenas 2023.gada septembrī, salīdzinot ar 2022.gada decembri, pieauga par 1,8%, kas bija būtiski mērenāks kāpums nekā iepriekšējos divos gados šajā periodā. To turpināja ietekmēt pasaules cenas un nestabilā ģeopolitiskā situācija. Salīdzinot ar 2022.gada septembri, patēriņa cenas pieauga par 3,3%. Gada vidējā inflācija septembrī bija 14%.

Galvenie cenas ietekmējošie faktori 2023.gada deviņos mēnešos:

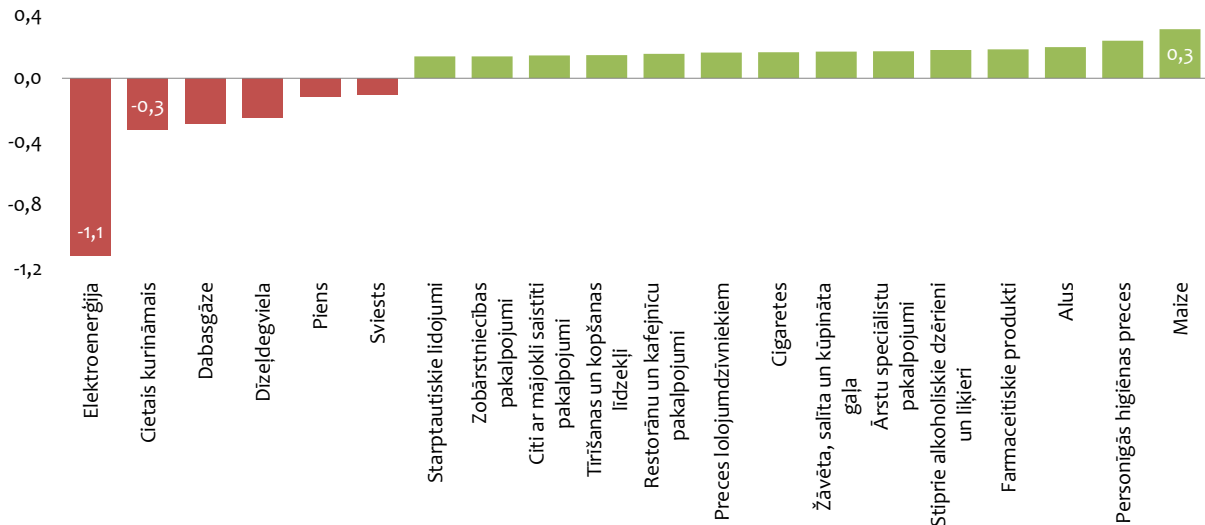
- (1) lielākā ietekme uz vidējo patēriņa cenu līmeni bija cenu kāpumam pakalpojumiem – būtiska ambulatoro, ēdināšanas, atpūtas un kultūras pakalpojumu, mājokļa īres maksas sadārdzināšanās;
- (2) cenu kāpums alkoholiskajiem dzērieniem un tabakai, kur lielākā ietekme bija cenu kāpumam stipriem alkoholiskajiem dzērieniem un cigaretēm;
- (3) cenu kāpums apģērbam un apaviem;
- (4) cenu kāpums pārtikai, kur lielākā ietekme bija cenu kāpumam gaļai, kafijai un maizei. Jāatzīmē, ka pārtikas cenu straujais kāpums kopš aprīļa ir mitējies;
- (5) cenu kāpums degvielai, ko ietekmēja pasaules naftas cenu straujš kāpums pēdējos trīs mēnešos. To veicināja OPEC+, Saūda Arābijas un Krievijas ieviestie naftas ieguves ierobežojumi;

- (6) cenu kritums ar mājokli saistītiem energoresursiem. Lielākā ietekme bija cenu kritumam siltumenerģijai, būtiski cenas samazinājās arī dabasgāzei un cietajam kurināmajam. Savukārt elektroenerģijai cenu kritums bija ļoti mērens. To noteica valsts atbalsta noslēgšana mājā, kā arī sadales tarifu paaugstināšana jūlijā, daļēji kompensējot tos septembrī.

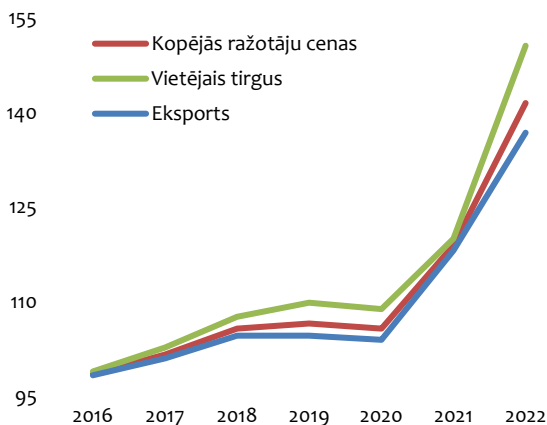
Kopumā 2023.gadā vidējā gada inflācija būs zemāka par 2022.gadā vēroto. Arī turpmāk galvenā ietekme uz cenu izmaiņām joprojām būs saistīta ar energoresursu un pārtikas cenu svārstībām pasaulē, būs vērojama arī to pakārtotā ietekme. Ņemot vērā saspringto ģeopolitisko situāciju un inflācijas dinamikas bāzes efektu, 2023. gadā kopumā vidējā gada inflācija paredzama 9% robežās.

Preces un pakalpojumi ar lielāko ietekmi
patēriņa cenu izmaiņās
ieguldījums 12 mēnešu izmaiņās 2023.gada septembrī, procentpunktos

2022.gadā energokrīzes ietekmē turpinājās ļoti straujš ražotāju cenu kāpums apstrādes rūpniecībā.

Ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā
2015.gads = 100

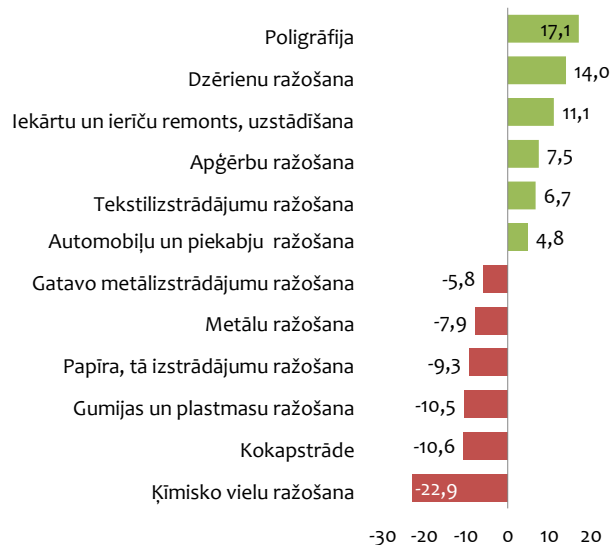
2023.gadā ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā samazinās. Janvārī-augustā tās kritās par 4,3%. Vietējā tirgū realizētai produkcijai cenas samazinājās par 6,2%, bet eksportētājai produkcijai – par 3,2%.

Astoņos mēnešos ietekmīgākais cenu kritums bija kokapstrādē un ķīmisko vielu ražošanā, bet palielinošā ietekme – dzērienu ražošanai, automobiļu, piekabju un puspiekabju ražošanai un poligrāfijai.

2023.gadā kopumā apstrādes rūpniecības ražotāju cenas samazināsies vai pieaugs ļoti mēreni. Ražotāju cenu līmeni lielā mērā ietekmē eksportētās produkcijas ražotāju cenu svārstības, ko pamatā nosaka pasaules izejvielu cenu dinamika. Jāatzīmē, ka pasaules enerģijas un izejvielu

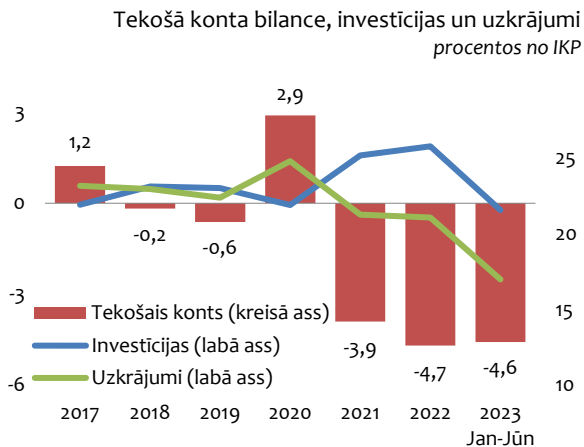
cenām pirmajā pusgadā bija vērojams kritums, bet pēdējos mēnešos tās pieaug, kas varētu ietekmēt arī ražotāju cenu dinamiku. Būtiska ietekme uz ražotāju cenām joprojām būs nenoteiktībai izejvielu piegādēs saistībā ar saspringto ģeopolitisko situāciju. Arī vietējā tirgū realizētajai produkcijai šogad cenas samazinās, un kritums ir straujāks nekā eksportētājai produkcijai, ko galvenokārt ietekmē gan energoresursu un izejvielu cenu kritums pasaulē, gan vietējā tirgū, kā piemēram koksne, pēdējos mēnešos arī neapstrādāta pārtika u.c. Vienlaikus vietējā tirgū realizētajai produkcijai ražotāju cenu dinamiku ietekmē izaugsmes tempi, kas šogad kopumā būs ļoti mēreni vai pat negatīvi.

Ražotāju cenu straujākās izmaiņas
apstrādes rūpniecības nozarēs 2023.gada augustā
pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

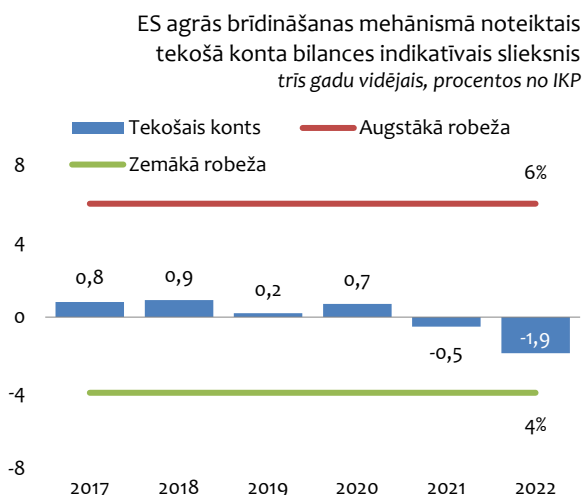

MAKSĀJUMU BILANCE

Ārējo šoku ietekmē kopš 2021.gada tekošā konta negatīvā bilance palielinās. Covid 19 pandēmijas ierobežojumu mazināšanās un ekonomisko aktivitāšu pieaugums noteica būtiskas tekošā konta korekcijas – no pārpalikuma 2,6% no IKP 2020.gadā līdz 3,9% no IKP deficītam 2021.gadā. Ģeopolitiskās vides izmaiņu pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā dēļ, arī 2022.gadā un 2023.gada 1.ceturksnī, tekošā konta negatīvā bilance turpināja pasliktināties un sasniedza, attiecīgi, 4,7% un 4,6% no IKP.

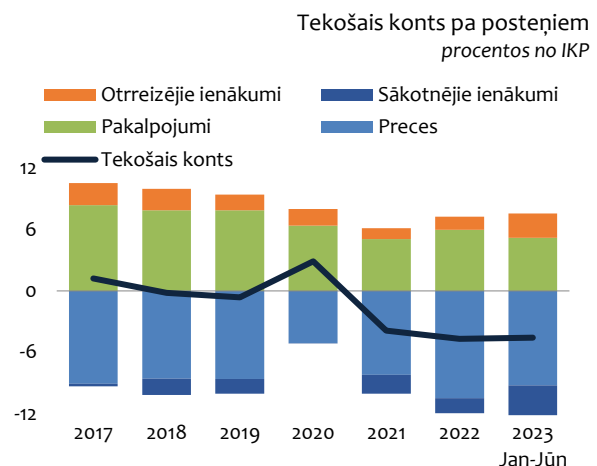
Neskatoties uz maksājumu bilances tekošā konta deficīta palielināšanos, tas nepārsniedz ES brīdināšanas mehānismā noteiktos indikatīvos sliekšņus un ir vērtējams kā ilgtspējīgs. Tomēr jāatzīmē, ka saglabājoties tekošā konta lejupvērstām tendencēm palielinās ārējās nesabalansētības riski.

Pēdējos gados ir vērojama ārējās tirdzniecības plūsmu vājināšanās. Tā galvenais cēlonis bija ekonomiskais šoks, ko vispirms izraisīja Covid-19 pandēmija, tad Krievijas invāzija Ukrainā, kas pastiprināja ārējās vides nenoteiktību. 2022.gadā eksporta dinamika bija mērenāka nekā importa. Energoresursu sadārdzināšanās un nepieciešamība mainīt

to piegādes avotus Ukrainas kara dēļ būtiski palielināja importa vērtību. Tā kā eksports turpināja pieaugt lēnāk nekā imports un cenu kāpums vairāk ietekmēja importētās produkcijas cenas, tirdzniecības deficīts palielinājās līdz 10,5% no IKP (2021.gadā – 8,3%).

2023.gada 1.pusgadā, eksporta vērtībai saglabājoties iepriekšējā gada līmenī, bet importa vērtībai samazinoties par 3,8%, ārējās tirdzniecības bilance nedaudz uzlabojās un bija 9,3% no IKP.

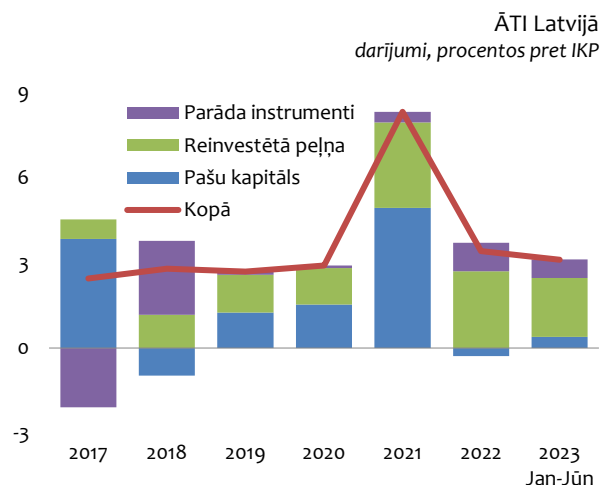
Pakalpojumu tirdzniecības pārpalikums saglabājās, bet ir zemākā līmenī nekā pirms Covid-19 pandēmijas izraisītās krīzes. Pēdējos trīs gados (2020.-2022.) pakalpojumu pozitīvā bilance bija vidēji 5,8% no IKP, kas ir mazāk nekā pirms Covid-19 pandēmijas gados (vidēji 8,1% no IKP). 2022.gadā pakalpojumu imports faktiskajās cenās bija par 36% lielāks nekā pirms gada, bet eksports pieauga nedaudz mērenāk – par 35,6%, un pakalpojumu bilances pārpalikums sasniedza 6% no IKP. Arī 2023.gada 1.ceturksnī pakalpojumu imports pieauga straujāk nekā eksports, kas samazināja pakalpojumu bilances pārpalikumu līdz 5,8% no IKP.

Ienākumu un kapitāla konta izmaiņas galvenokārt ir saistītas ar ES fondu līdzekļu apgūšanu. Kapitāla konta bilances pārpalikums 2023.gada 1.pusgadā bija 1,7% no IKP līmenī.

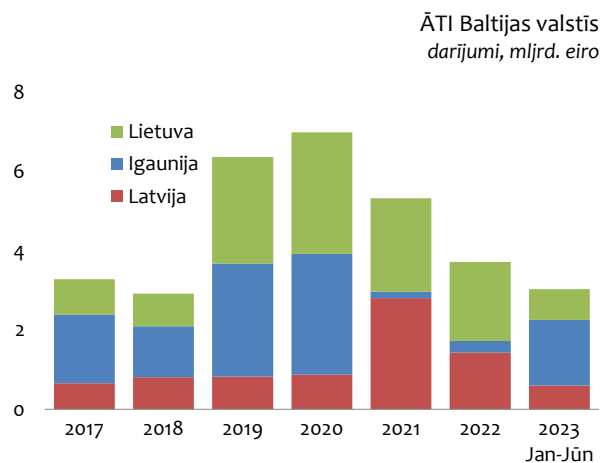
Finanšu konta bilances stāvokli pēdējos gados noteica finanšu sektora stabilizācijas pasākumi, valsts sektora parādu restrukturizācija, Latvijas Bankas pasākumi paplašinātās aktīvu iegādes programmas ietvaros, kā arī Eiropas Centrālās bankas ierobežojošās monetārās politikas īstenošana inflācijas apkarošanai. 2023.gada 1.pusgadā finanšu konta aktīvi pieauga mērenāk nekā saistības un finanšu konta bilance (ar rezerves aktīviem) bija -1,3% no IKP līmenī. Maksājumu bilances kontu stāvokli tuvākajā nākotnē noteiks ģeopolitiskās situācijas izmaiņas un to ietekme uz globālajām piegāžu ķēdēm, pārrobežu plūsmām un Latvijas ekonomiku kopumā.

ĀRVALSTU TIEŠĀS INVESTĪCIJAS

Ārvalstu tiešo investīciju (ĀTI) plūsmu intensitāte ir bijusi mērena. To galvenokārt ietekmēja Covid-19 pandēmijas izplatības ierobežojumi, kā arī nestabilitāte pasaules ekonomikā. Karš Ukrainā palielināja ģeopolitisko notikumu izraisīto nenoteiktību un radīja negatīvu spiedienu uz globālajām ĀTI plūsmām.

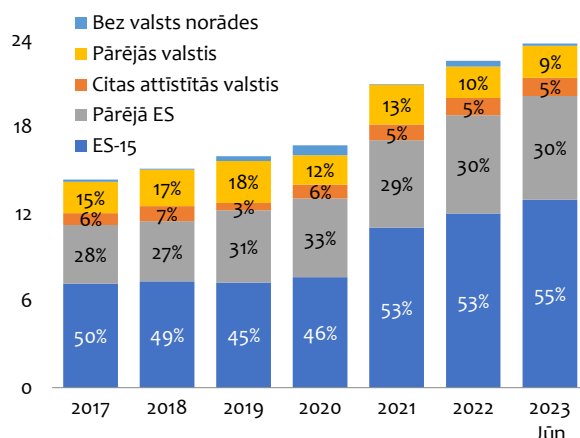

Baltijas valstīs kopumā tiešo investīciju pārrobežu plūsmas 2023.gadā 1.pusgadā bija straujākas nekā pirms gada. Tās sasniedza 4,3% no IKP līmeni, kur lielākā daļa no ĀTI plūsmām bija Igaunijas ekonomikā. 2023.gada 1.pusē Baltijas valstīs kopumā piesaistītās ĀTI neto plūsmas bija gandrīz 3 mljrd. eiro. **Ap 20% no kopējā ĀTI darījumu apjoma bija Latvijas ekonomikā.** Igaunijas un Lietuvas daļa ĀTI darījumu kopapjomā veidoja attiecīgi 26% un 54%.

2023.gada pirmajā pusgadā ĀTI darījumu apjoms bija par 7,8% zemākā līmenī nekā pirms gada un veidoja 3,1% no IKP. Lielā mērā to noteica mērenāks saistību pieaugums. Savukārt investīcijas uzņēmumu pašu kapitālā (galvenokārt reinvestētās peļņas veidā) bija gandrīz 3 reizes lielākā apjomā nekā gadu iepriekš. Vājās ekonomiskās aktivitātes nav būtiski ietekmējušas ĀTI ienākumus. 2023.gada 1.pusē tie bija par 16,9% lielāki nekā pirms gada.

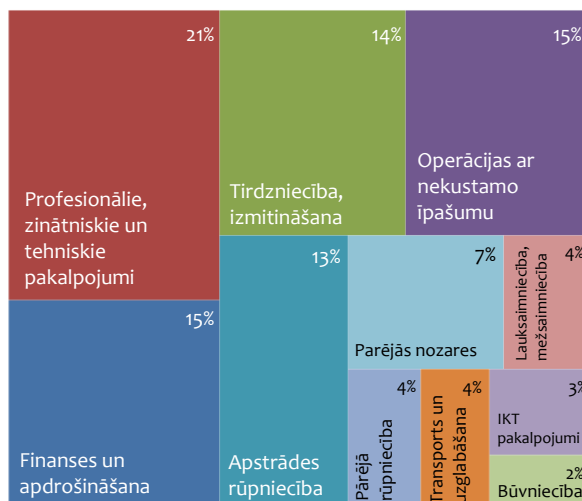
ĀTI pa valstīm atlikumi perioda beigās, mljrd. eiro un procentos

Uzkrātās ĀTI Latvijā ekonomikā 2023.gada jūnija beigās sasniedza 23,8 mljrd. eiro, t.i. 59% no IKP. Gada laikā tās pieauga par gandrīz 10% jeb 2,1 mljrd. eiro. Uzkrāto ĀTI ģeopolitiskā struktūra ir samērā stabila. Tajā dominē ES uzņēmēju investīcijas, kas 2023.gada jūnija beigās veidoja 83% no kopējām uzkrātajām ĀTI. Lielākā ieguldītājvalsts Latvijā ekonomikā ir Zviedrija. Tās uzņēmēju uzkrātās investīcijas kopš 2020.gada ir augušas 2,4 reizes no 2023.gada jūnija beigās veidoja 29% no visām uzkrātajām ĀTI. Apjomīgi ir arī Igaunijas, Lietuvas, Vācijas, Kipras, Krievijas, Nīderlandes un Dānijas uzņēmēju ieguldījumi.

Ir mainījusies uzkrāto ĀTI nozaru struktūra. Pateicoties apjomīgiem ieguldījumiem profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu nozarē, tās daļa 2021.gada beigās uzkrāto ĀTI kopapjomā palielinājās līdz 21%. Nozīmīgi ieguldījumi ir veikti finanšu starpniecībā (15,2% no visām ĀTI), tirdzniecībā (13,5%), darījumos ar nekustamo īpašumu (14,1%) un apstrādes rūpniecībā (12,6%).

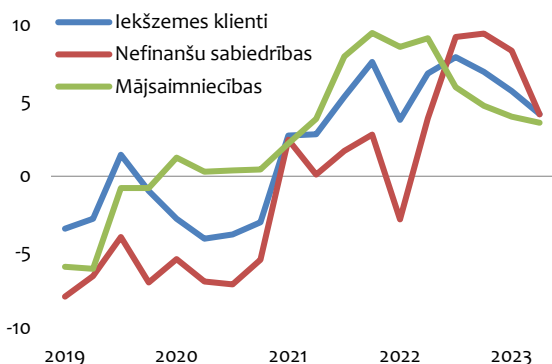
ĀTI pa nozarēm atlikumi 2023.gada jūnija beigās

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI

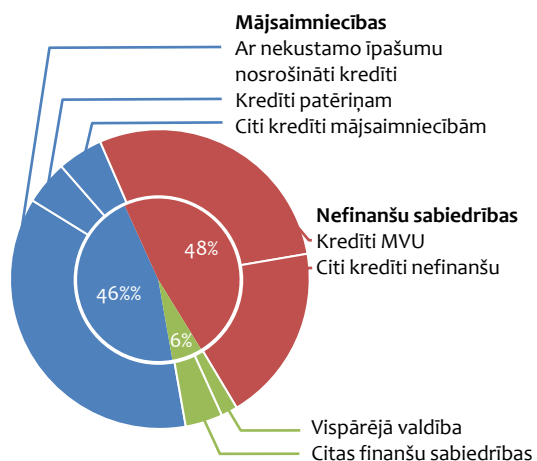
Banku sektors turpina stabili darboties¹. Noguldījumu apjomi turpina augt, tomēr kredītēšanā aktivitāte joprojām ir mērena, uzņēmējdarbības kredītēšana vērtējama kā vāja.

Nebanku klientu kredītu atlikumu dinamika perioda beigās, pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

Kopējais banku kredītportfelis 2023.gada jūnija beigās bija 15,6 mljrd. eiro. No tā iekšzemes nebanku klientiem bija izsniegti 13,2 mljrd. eiro, pieaugums gada griezumā bija par 4,1%. Nefinanšu sabiedrību kredītportfelis pieauga tādā pašā tempā, taču mazā un vidējā uzņēmumu kredītēšana attīstījās lēnāk. Mājsaimniecību kredītēšanas pieauguma temps arī bija lēnāks, gada laikā – 3,5%.

Rezidentu nebanku klientu kredītportfelis 2023.gada jūnija beigās, procentos

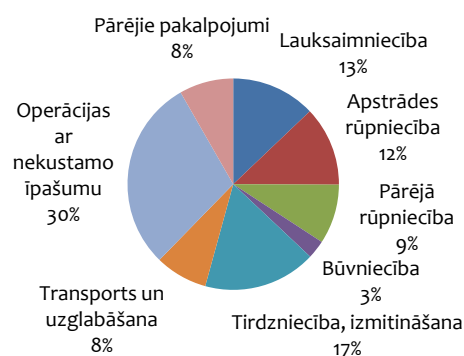

Kredītu sadalījums pa nozarēm liecina, ka 2023.gada jūnija beigās līderis joprojām bija operācijas ar nekustamo īpašumu, šai nozarei izsniegti 29% no visiem uzņēmumu kredītiem. Tirdzniecības, kā arī lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares sekoja ar attiecīgi 14% un 13%.

Līdz 2022.gadam eiro izsniegto ilgtermiņa kredītu procentu likmes būtiski nemainījās. 2022.gada 4.ceturksnī

bija vērojams straujš kredītu procentu likmju kāpums, kuru noteica ECB lēmumi par bāzes procentu likmju paaugstināšanu inflācijas ierobežošanai. 2023.gadā šis pieaugums turpinās. 1.pusgada beigās nefinanšu sabiedrībām ilgtermiņa kredītiem procentu likmes bija 5,46%, bet īstermiņa kredītiem – 6,27%. Mājsaimniecībām tajā laikā kredītiem mājokļa iegādei ilgtermiņa procentu likmes bija 5,23%, un īstermiņa procentu likmes – 5,9%.

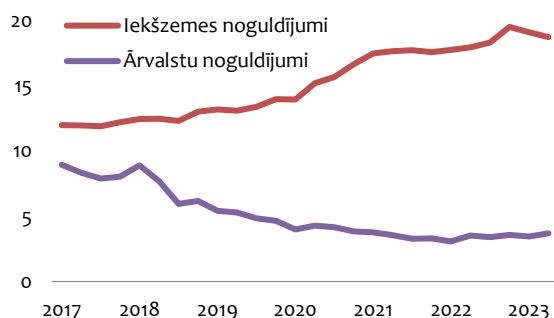
Iekšzemes nefinanšu sabiedrību kredītportfelis pa nozarēm 2023.gada jūnija beigās, procentos

ECB bāzes procentu likmju paaugstināšana redzama ne tikai kredītu sadārdzinājumā. Banku sektora peļņas rādītāji ir ievērojami auguši. 2023.gada 1.pusgadā tie 2,6 reizes pārsniedza 2022.gada 1.pusgada rādītāju. Banku gūtā virspeļņa ierosināja plašāku diskusiju par tās aplikšanu ar nodokļiem. Vairākas ES dalībvalstis ieviešas papildus nodokļus. Latvijā ir izstrādāti UIN likuma grozījumi, kas paredz bankām ieviest obligāto avansa maksājumu.

2023.gada jūnija beigās noguldījumu apjomi sasniedza 22,4 mljrd. eiro, kas bija par 4,4% vairāk nekā pirms gada. Iekšzemes noguldījumi 2023.gada jūnija beigās bija par 4,3% lielāki kā pirms gada un veidoja 84% no kopējā noguldījuma apjoma. Ārvalstu noguldījumu pieauguma temps bija 4,9% un to īpatsvars 16%. Salīdzinājumam 2015.gadā ārvalstu noguldījumu īpatsvars pārsniedza pusi no visiem noguldījumiem.

Iekšzemes un ārvalstu noguldījumi bankās miljardi eiro

¹ Šajā nodaļā izmantoti Latvijas Bankas dati

KOPBUDŽETS UN VALSTS PARĀDS

Covid-19 pandēmija ir izraisījusi būtiskas izmaiņas līdz šim īstenotajā fiskālajā politikā. 2020.gadā ES tika aktivizēta „Stabilitātes un izaugsmes pakta (SIP) vispārējā izņēmuma klauzula”, ļaujot ES valstīm palielināt vispārējās valdības budžeta deficītu 2020.-2022.gadā tādā apmērā, cik ir nepieciešams pandēmijas izsauktā ekonomikas kaitējuma mazināšanai. Ņemot vērā Krievijas-Ukrainas karu un visām ar to saistītajām sekām, SIP vispārējā izņēmuma klauzula ir spēkā arī 2023.gadā.

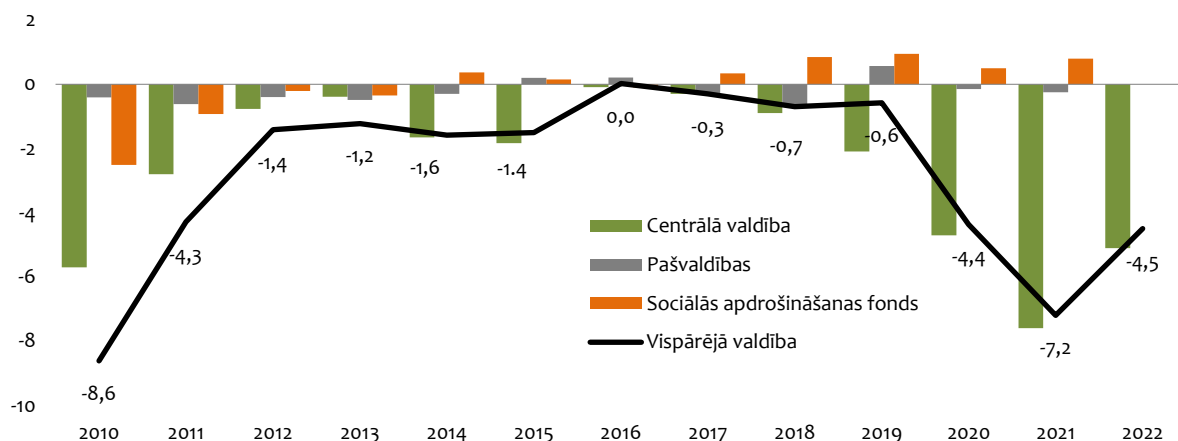
Covid-19 pandēmijas ietekmē budžeta deficīts Latvijā 2020.gadā pieauga līdz 4,4% no IKP jeb 1,3 mljrd. eiro, bet 2021.gadā – līdz 7,2% no IKP jeb 2,4 mljrd. eiro. 2022.gadā tas nedaudz samazinājās un bija 4,4% no IKP jeb 1,7 mljrd.

eiro. Saeima budžeta deficītu 2023.gadam ir apstiprinājusi 1,77 mljrd. eiro jeb 4,2% no IKP apmērā.

Vispārējās valdības budžets

	2018	2019	2020	2021	2022
Ieņēmumi, mljrd. eiro	11,2	11,6	11,5	12,5	14,0
% pret IKP	38,5	37,8	38,1	37,3	36,0
Izdevumi, mljrd. eiro	11,5	11,7	12,8	14,8	15,7
% pret IKP	39,4	38,4	42,5	44,5	40,4
Bilance, mljrd. eiro	-0,2	-0,2	-1,3	-2,4	-1,7
% pret IKP	-0,8	-0,6	-4,4	-7,2	-4,4

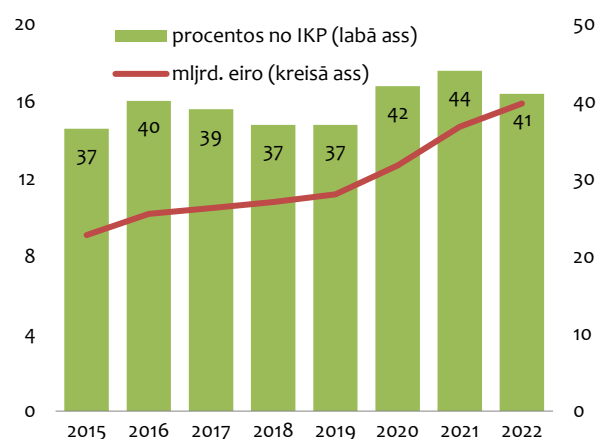
Vispārējās valdības sektora budžeta bilance sadalījumā pa apakšsektoriem procentos no IKP

Neskatoties uz budžeta deficīta pieaugumu pēdējos gados vispārējās valdības parāda līmenis Latvijā ir viens no zemākajiem ES. Covid-19 uzliesmojums izraisīja nepieciešamību ievērojamā apmērā nodrošināt finansējumu Covid-19 izraisītās krīzes ietekmes mazināšanai. Valsts parāda apjoms 2021.gadā pieauga līdz 44% no IKP jeb 14,7 mljrd. eiro. Tā kā nominālā IKP pieaugums augstas inflācijas apstākļos ir straujš, tad 2022.gadā tas attiecībā pret IKP samazinājās līdz 41%.

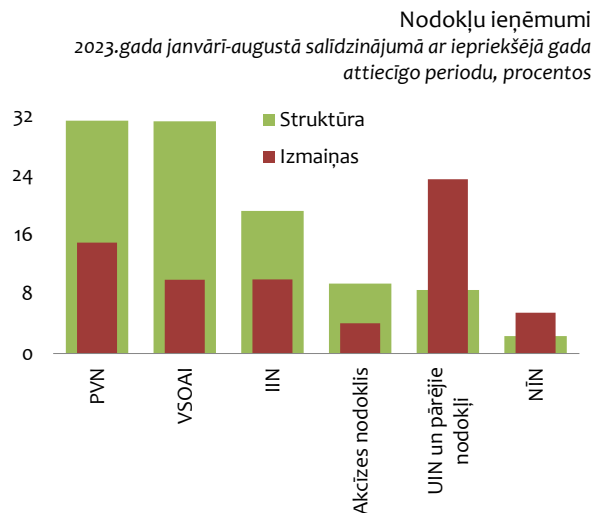
Sagaidāms, ka vidējā termiņā *Fiskālās disciplīnas likumā* noteiktais parāda nosacījums 60% no IKP tiks ievērots un Latvijas vispārējās valdības parāds stabilizēsies līmenī zem 40% no IKP.

Vispārējās valdības konsolidētais bruto parāds pēc nominālvērtības gada beigās

BUDŽETA IEŅĒMUMI UN IZDEVUMI

Kopš 2011.gada pieaug valsts konsolidētā budžeta ieņēmumi. Covid-19 krīzes rezultātā budžeta ieņēmumi vienīgi 2020.gadā mazliet samazinājās. Ekonomikas izaugsmei atjaunojoties, pozitīvā tendence turpinās. Budžeta ieņēmumi 2023.gada 8 mēnešos pieauga par 12,8%, salīdzinot ar 2022.gada attiecīgo periodu.

Ieņēmumi 2023.gada 8 mēnešos palielinājās visās lielākajās nodokļu grupās. Pozitīvi darba tirgus rādītāji un algas pieaugums atspoguļojās nodarbinātības nodokļu dinamikā. Ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa šajā periodā bija par 10% lielāki nekā pirms gada, bet ieņēmumi no valsts sociālās apdrošināšanas iemaksām – par 9,9%.

Valsts konsolidētais kopbudžets

	mljrd. eiro		izmaiņas procentos	
	2021	2022	2023 Jan-Aug	2023 Jan-Aug
Ieņēmumi, tai skaitā:	12,5	14,3	10,4	12,8
Nodokļu ieņēmumi, tai skaitā:	10,0	11,6	8,2	11,3
Sociālās apdrošināšanas iemaksas	3,0	3,5	2,6	9,9
Pievienotās vērtības nodoklis	2,8	3,6	2,6	14,9
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	1,9	2,3	1,6	10,0
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	0,3	0,4	0,4	47,6
Akcīzes nodoklis	1,1	1,1	0,8	4,1
NĪN	0,2	0,2	0,2	5,5
Pārējie nodokļi	0,4	0,4	0,3	1,4
Citi ieņēmumi	2,5	2,7	2,2	18,7
Izdevumi	14,4	15,7	10,3	12,2

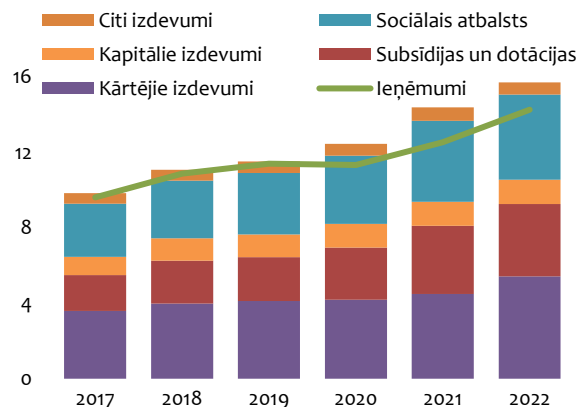
Patēriņa nodokļu dinamikā 2023.gadā vairāk nosaka algu un patēriņa cenu pieauguma tendences. Pievienotās

vērtības nodokļa ieņēmumi 8 mēnešos bija par 14,9% un akcīzes nodokļa – par 4,1% lielāki nekā pirms gada. Kapitāla nodokļa ieņēmumu pieauguma temps bija šāds: uzņēmuma ienākumu nodokļa ieņēmumi palielinājās par 57,6% un nekustamā īpašuma nodokļa – par 5,5%.

Valsts konsolidētā budžeta izdevumi 2023.gada 8 mēnešos pieauga par 12,2%, salīdzinājumā ar 2022.gada 8 mēnešiem. Budžeta izdevumu posteņu dinamiku noteica mazāka līdzekļu novirzīšana atbalsta pasākumiem kā iepriekšējos gados un krietni labāka ES fondu apguve. Straujākais pieauguma temps bija kapitālajiem izdevumiem – par 25,5%, savukārt kārtējiem izdevumiem – par 14,3%. Mazāks pieauguma temps bija sociālā atbalsta izdevumiem un izdevumiem subsidijām un dotācijām, attiecīgi par 10,7% un 10,2%.

Valsts konsolidētais kopbudžets pa posteņiem

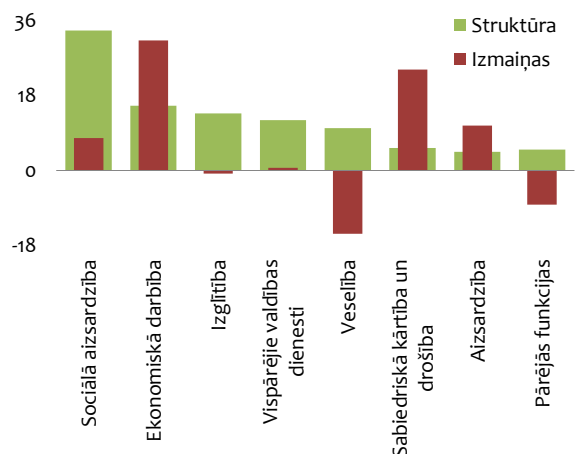
mljrd. eiro

Analizējot budžeta izdevumus pēc funkcionālajām kategorijām, redzams, ka 2023.gada 8 mēnešos izdevumi straujāk pieauga tādās sfērās, kā ekonomiskā darbība, sabiedriskā kārtība un drošība, un aizsardzība.

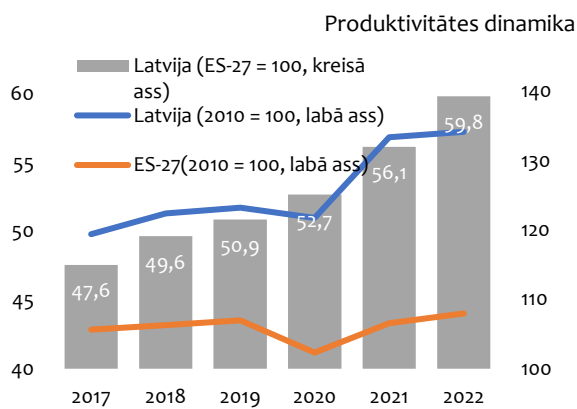
Valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumi pa funkcijām

2023.gada janvāri-augustā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

PRODUKTIVITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA

Produktivitātes dinamika pēdējos gados ir svārstīga. To nosaka korekcijas produktu un darba tirgos, reaģējot uz ārējiem satricinājumiem. Atjaunojoties ekonomiskām aktivitātēm, 2021.gadā produktivitāte pieauga par 9,5%, bet 2022.gadā tā tikai par 0,6% pārsniedza iepriekšējā gada līmeni. Arī 2023.gada 1.pusgadā ekonomikas izaugsme bija vājā un produktivitāte, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, samazinājās par 1,2%. IKP uz vienu nodarbināto Latvijas tautsaimniecībā kopumā 2022.gadā sasniedza 59,8% (74,9% pēc PPS) no vidējā ES līmeņa. Kopš 2017.gada produktivitātes plaisa ar ES vidējo līmeni (pēc PPS) ir samazinājusies par gandrīz 8 procentpunktiem.

Darbaspēka izmaksas turpina pieaugt. Ekonomisko aktivitāšu palielināšanās dēļ darbaspēka izmaksas 2021.gadā pieauga par 8,5%, kas bija mērenāks nekā produktivitātes kāpums. 2022.gadā darbaspēka izmaksu dinamika bija vēl straujāka – pieaugums par 12,2%. Turklāt produktivitātei saglabājoties iepriekšējā gada līmenī, darbaspēka izmaksu kāpums būtiski pasliktināja izmaksu konkurētspējas rādītāju. Nominālais ULC palielinājās par 11,6%, kas bija straujākais kāpums pēdējos desmit gados. Arī 2023.gadā darbaspēka izmaksas strauji aug. Šī gada 1.pusē, salīdzinot ar 2022.gada 1.pusi, darbaspēka izmaksas pieauga par 13% un ULC – par 14,3%.

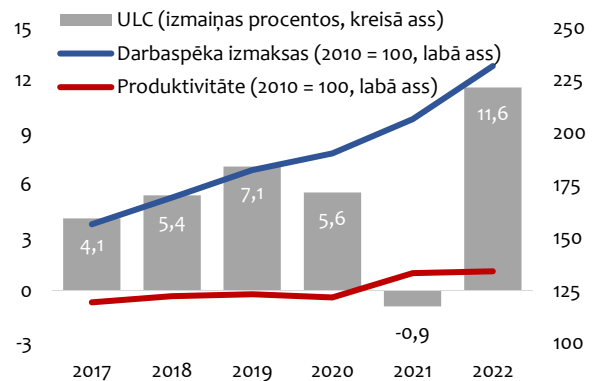
Baltijas kaimiņvalstīs nominālais ULC pēdējos trīs gados pieaug straujāk nekā Latvijā. 2022.gadā, salīdzinot ar 2019.gadu, nominālais ULC Latvijā pieauga par 16,7%, Igaunijā – par 19% un Lietuvā – par 27,7%. Kopumā Baltijas valstīs ULC pieaugums ir daudz straujāks nekā vidēji ES (7,8%) un šim rādītājam ir būtiski pārsniegts ES brīdināšanas mehānisma (MIP) noteiktais sliekšnis (9%).

Reālais efektīvais valūtas kurss (REER) pieaug. Uz patēriņa cenu indeksa balstīts REER pret 42 tirdzniecības partnervalstīm periodā no 2019. līdz 2022.gadam pieauga par 5,7%, kas bija nedaudz lielāks par MIP noteikto sliekšni.

Neskatoties uz izmaksu konkurētspējas rādītāju negatīvo tendenci, Latvijas eksporta tirgus daļas ilgtermiņa dinamika uzlabojas. Piecos gados (2018.-2022.gadā) Latvijas

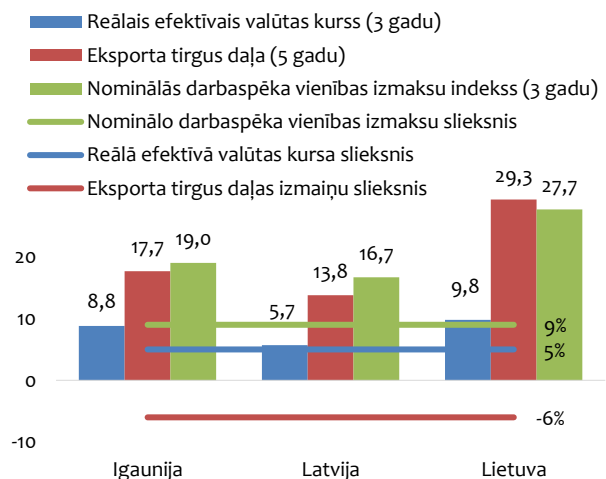
eksporta daļa pasaules tirgos pieauga par 13,8%, ko lielā mērā ietekmēja 2020.gada pozitīvās izmaiņas preču eksporta tirgū. Kopš 2018.gada Latvijas daļa preču eksporta tirgū palielinājās par 18,9%, savukārt pakalpojumu daļa – par 3,1%, ko galvenokārt noteica tirgus daļas samazinājums 2019. un 2021.gadā, attiecīgi par 3,4% un 4% pandēmijas izplatības ierobežojumu dēļ.

Darbaspēka izmaksu un produktivitātes dinamika

Produktivitātes lēnās dinamikas apstākļos darbaspēka izmaksu kāpums rada būtisku spiedienu uz Latvijas uzņēmēju izmaksu konkurētspēju. Ekonomisko aktivitāšu vājināšanās ir maz ietekmējusi stāvokli darba tirgū. Tas liecina, ka darbaspēka trūkuma problēma ir aktuāla uzņēmējiem, un neraugoties uz ekonomisko aktivitāšu palēnināšanos tiek saglabātas darbavietas. Savukārt augstās inflācijas spiedienā algas turpina pieaugt. Šīs tendences arvien vairāk palielina plaisu starp produktivitātes un darbaspēka izmaksām. Produktivitātes palielināšana ir galvenais konkurētspēju noteicošais faktors un tās noturīgi pozitīvo dinamiku lielā mērā noteiks strukturālās izmaiņas Latvijas tautsaimniecībā virzībā uz augstākas pievienotās vērtības aktivitātēm un zināšanu ietilpīgām nozarēm

Konkurences rādītāju izmaiņas procentos

BRĪDINĀŠANAS MEHĀNISMS

Atbilstoši 2011.gadā Eiropas Savienībā pieņemtajiem ekonomiskās un fiskālās politikas uzraudzības noteikumiem ir izveidota makroekonomiskās nesabalansētības procedūra, kuras mērķis ir savlaicīgi identificēt (ar brīdināšanas mehānisma rādītāju saraksta palīdzību) un koriģēt makroekonomiskās nesabalansētības.

2023.gada Brīdināšanas mehānisma ziņojumā (BMZ) Latvija nav atzīmēta to 10 ES dalībvalstu vidū, kurām tika konstatētas makroekonomiskās nesabalansētības. Tomēr atšķirībā no citiem gadiem, padziļinātai analīzei kādā no 3 tēmām (mājokļu tirgus, konkurētspējas dinamika, ārējā ilgtspējība un līdzsvars) papildus tika izvēlētas 7 jaunas valstis, tostarp, Latvija, jo tām pastāv risks, ka var iestāties nesabalansētība.

Latvijas rezultātu apkopojums par 2021.gadu liecina, ka četri rādītāji pārsniedza indikatīvos sliekšņus, proti, nominālo darbaspēka vienības izmaksu indekss, mājokļu cenu indekss, ekonomiski aktīvā darbaspēka līmeņa izmaiņas un jauniešu bezdarba līmeņa izmaiņas.

BMZ ir atzīmēts, ka ārējie ilgtspējības riski ir ierobežoti, tomēr pastāv bažas par izmaksu konkurētspēju. Nominālo vienības darbaspēka izmaksu pieaugums 2021.gadā sabremzējās. Augstā inflācija rada papildu spiedienu uz algu pieaugumu, ietekmējot produktivitātes pieaugumu.

Bažas radīja arī augstais mājokļu nominālo cenu pieaugums. Tomēr hipotekārā kredītēšana ir mērena, un mājāsaimniecību parāds ir zems un samazinās, bet banku sektors ir stabils un labi kapitalizēts.

Ekonomiskās aktivitātes līmenis ievērojami samazinājās 2020.gadā, pārtraucot gandrīz desmit gadus ilgušo uzlabošanās tendenci. Jauniešu bezdarbs nav uzlabojies pēc pieauguma 2020.gadā.

Jaunākie Eurostat dati liecina, ka arī nākošajā BMZ Latvijai būs 4 rādītāji, kas pārsniegs sliekšņus: reālais efektīvais valūtas kurss, nominālās darbaspēka vienības izmaksu indekss, ekonomiski aktīvā darbaspēka līmenis un jauniešu bezdarba līmenis.

Makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras rādītāju saraksts Latvijai

	Robežvērtības	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ārējā nelīdzsvarotība un konkurētspēja							
Tekošā konta bilance (% no IKP, 3 gadu vidējais)	-4%/6%	0,7	0,9	0,2	0,7	-0,5	-1,9
Neto starptautisko ieguldījumu pozīcija (% no IKP)	-35%	-51,1	-45,1	-40,1	-34,0	-27,3	-26,5
Reālais efektīvais valūtas kurss – 42 tirdzniecības partneri, SPCI deflators (% izmaiņas 3 gadu laikā)	±5%* & ±11%	1,7	5,1	3,7	5,9	2,3	5,7
Eksporta tirgus daļa – % no pasaules eksporta (% izmaiņas 5 gadu laikā)	-6%	7,2	8,2	3,1	19,4	12,6	13,8
Nominālās darbaspēka vienības izmaksu indekss (% izmaiņas 3 gadu laikā)	9%* & 12%	14,2	14,7	17,5	19,2	12,0	16,7
Iekšējās nesabalansētības							
Mājokļu cenu indekss (% izmaiņas gadā, deflēts)	6%	5,3	6,4	5,8	2,7	7,2	-0,3
Privātā sektora kreditplūsmā (izteikta % no IKP, konsolidēta)	14%	2,8	-0,2	1,1	-1,8	0,9	3,0
Privātā sektora parāds (izteikts % no IKP, konsolidēts)	133%	75,6	69,8	66,4	65,2	58,5	52,4
Vispārējās valdības parāds (izteikts % no IKP)	60%	38,9	37,0	36,5	42,0	43,7	40,8
Bezdarba līmenis (3 gadu vidējais rādītājs)	10%	9,4	8,6	7,5	7,3	7,3	7,5
Finanšu sektora saistības kopā (% izmaiņas gadā)	16,5%	6,2	-3,5	4,6	10,6	13,3	4,1
Nodarbinātības rādītāji							
Ekonomiski aktīvā darbaspēka līmenis – no visiem iedzīvotājiem, kuru vecums ir no 15 līdz 64 gadiem (izmaiņas 3 gadu laikā procentpunktos)	-0,2 procentpunkti	2,5	1,9	1,1	1,1	-1,8	-0,5
Ilgtermiņa bezdarba līmenis – no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem, kuru vecums ir no 15 līdz 74 gadiem (izmaiņas 3 gadu laikā procentpunktos)	0,5 procentpunkti	-1,5	-1,5	-1,7	-1,2	-1,1	-0,7
Jauniešu bezdarba līmenis – no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem, kuru vecums ir no 15 līdz 24 gadiem (izmaiņas 3 gadu laikā procentpunktos)	2 procentpunkti	-2,6	-4,1	-4,8	-2,1	2,6	2,6

* – eirozonas valstīm.

Piezīme: izceltie skaitļi pārsniedza agrās brīdināšanas mehānismā noteiktās robežvērtības jeb sliekšņus.

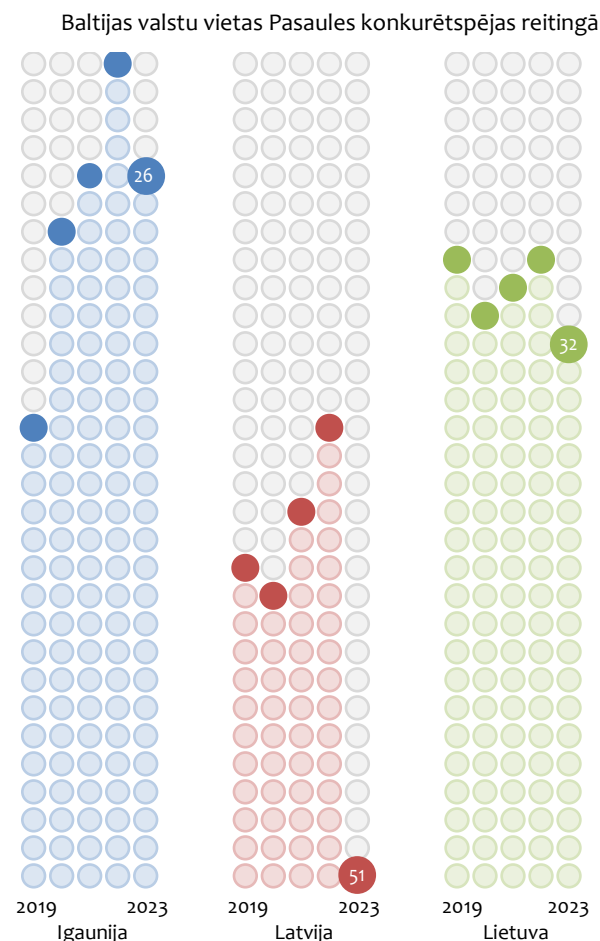
Avots: MIP procedūras rādītāji, Eurostat

2023 | 2

LATVIJA STARPTAUTISKAJOS REITINGOS

Starptautiskā vadības attīstības institūta, Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas, Eiropas Komisijas un citu organizāciju veidotie reitingi raksturo Latviju kā augsti attīstītu valsti, kas ar dažādām sekmēm pārvar dažādus ārējos satricinājumus, bet vienlaikus saglabā augstu attīstības potenciālu.

Starptautiskā vadības attīstības institūta (IMD) ikgadēji publicētajā **Pasaules konkurētspējas reitingā 2023** (*World Competitiveness Ranking 2023*) Latvija 64 valstu vidū ir ierindojusies 51. vietā, pasliktinot savu vietu par 16 pozīcijām salīdzinājumā ar 2022.gadu.

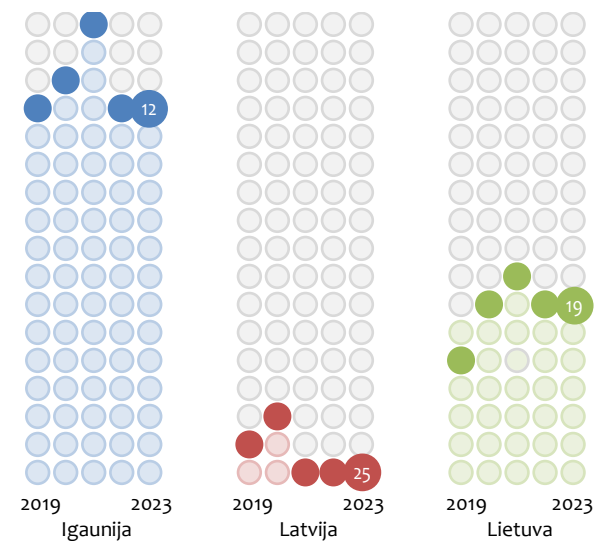
Avots: IMD, *World Competitiveness Ranking 2023*

Vislielāko ietekmi reitinga kritumā ir devuši faktori, kas 2022.gadā bija saistīti ar bažām par Latvijas spēju saglabāt ekonomisko drošību sākoties Krievijas agresijai pret Ukrainu. Energoresursu cenu kāpums izraisīja augstu patēriņa cenu inflāciju, kas, savukārt, radīja spiedienu uz algām un darbaspēka izmaksām. Pastāvēja augsts ekonomiskās recesijas risks. Rezultātā uzņēmēju

noskaņojums atspoguļojas gan valdības darba vērtējumā, gan biznesa efektivitātes vērtējumā. Arī daži ilgtermiņa riski kā darbaspēka pieejamība ilgtermiņā, akciju tirgus kapitalizācijas zema līmenis u.c. pasliktināja kopējo vērtējumu. Tomēr vienlaikus izvērtējumā ir atzīts, ka ārvalstu investīciju līmenis pret IKP ir samērā augsts un kā galvenais ekonomikas pievilcības faktors ir kvalificēts darbaspēks.

Eiropas Komisijas ikgadēji publicētajā **Eiropas inovācijas rezultātu pārskatā 2023** (*European Innovation Scoreboard 2023*) Latvija 27 ES valstu vidū ir ierindota 25.vietā un atrodas *pietīcīgo novatoru* valstu grupā. Pārskatā ir atzīmēts, ka pēdējo divu gadu laikā Latvijas vērtējums punktos ir uzlabojies pateicoties gan IKT nozarē nodarbināto skaita pieaugumam, gan zinātnē un tehnoloģijās kopumā nodarbināto skaita pieaugumam.

Baltijas valstu vietas Eiropas Inovācijas rezultātu pārskatā*

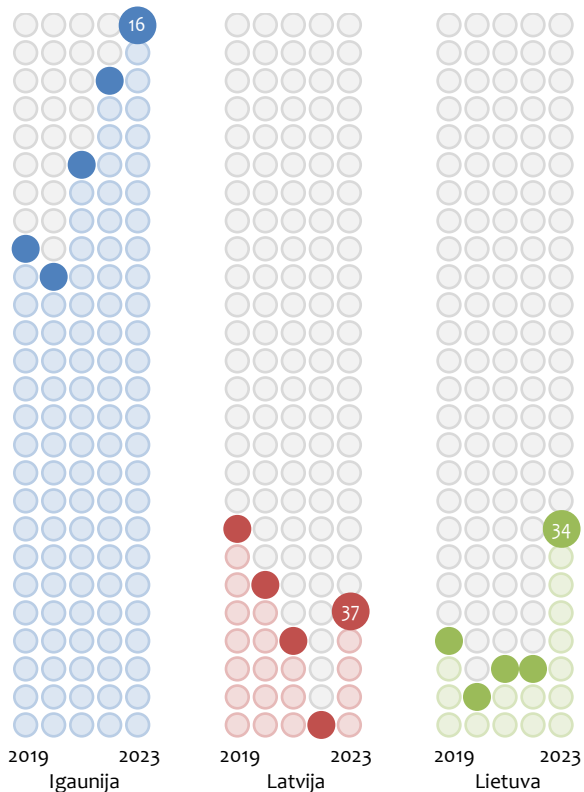

Avots: European Commission, *European Innovation Scoreboard 2023*
* kopš 2020.gada bez Apvienotās Karalistes.

Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas (WIPO) sagatavotajā **Globālajā Inovācijas indeksā 2023** (*Global Innovation Index 2023*) Latvija ir ierindojusies 37.vietā starp 132 apsekotajām valstīm.

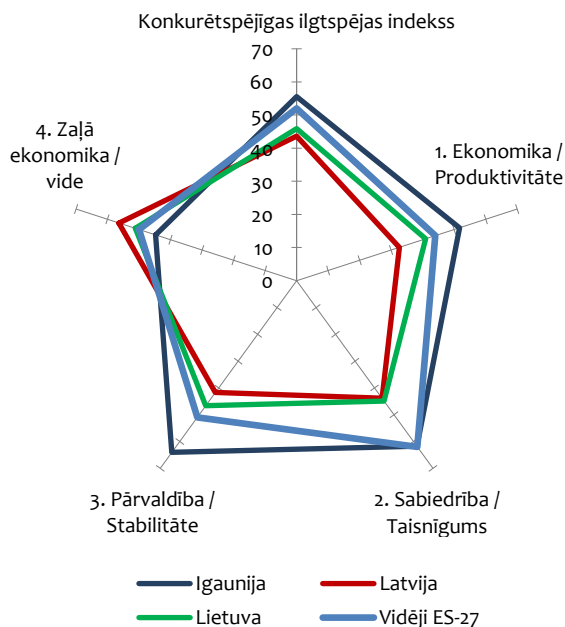
Kā Latvijas stiprās puses ir izceltas: augstskolā uzņemto vidējo izglītību ieguvušo īpatsvars, ārvalstu studentu skaits, IKT izmantošana, ekoloģiskā efektivitāte, zinātnisko grādu saņemušo nodarbināto sieviešu īpatsvars, augsto tehnoloģiju eksports, ĀTI neto ienākošās naudas plūsmas, kultūras un radošo pakalpojumu eksports, nacionālo spēlfilmu skaits, radošo industriju preču eksports.

Baltijas valstu vietas Globālajā Inovāciju indeksā

Avots: Cornell University, INSEAD, WIPO, Global Innovation Index 2023: Innovation in the face of uncertainty

Baltijas valstu sniegums Konkurētspējīgas ilgtspējas indeksā un tā dimensijās (vērtējuma skala no 0-100, kur 100 ir labākais vērtējums)

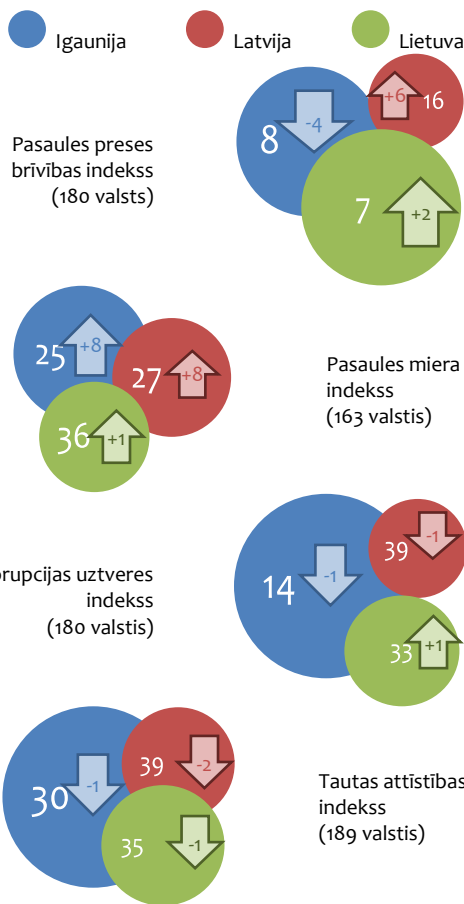
Avots: University of Cambridge Institute for Sustainability Leadership, Competitive sustainability index 2022

2022.gada Kembridžas Universitātes Ilgtspējīgas vadības institūta vadībā izstrādātajā **Konkurētspējīgas ilgtspējas indeksā** (*Competitive sustainability index*), kas mēra konkurētspēju saistībā ar pāreju uz viedu, zaļu un klimatneitrālu ekonomiku, Latvija 27 ES valstu vidū ir ierindota 19.vietā un atrodas mēreno izpildītāju valstu grupā (Igaunija – 11.vietā un ir iekļauta labo izpildītāju grupā, Lietuva – 16.vietā un ir iekļauta mēreno izpildītāju grupā).

Konkurētspējīgas ilgtspējas indeksam ir 4 dimensijas, no kurām Latvijas sniegums pārsniedz vidējo ES 27 rādītāju tikai vienā – zaļās ekonomikas un vides dimensijā, pateicoties saglabātai bioloģiskai daudzveidībai, labiem ūdens, mežu un vēja resursiem un racionālai to izmantošanai.

Starptautiskās preses un vārda brīvības organizācijas "Reportieri bez robežām" veidotajā **Pasaules preses brīvības indeksā** Latvija 2023.gadā ieņēma 16.vietu (apsekotas 180 valstis), uzlabojot vietu par 6 pozīcijām, salīdzinot ar 2022. gadu.

Baltijas valstu vietas starptautiskos reitingos vieta un izmaiņas gada laikā

Avots: Reporters Without Borders, 2023 World Press Freedom Index; The Institute for Economics and Peace, Global Peace Index 2023; Transparency International, Corruption Perceptions Index 2022; United Nations Development Programme, Human Development Report 2021/2022.

Ekonomikas un miera institūta veidotajā **Pasaules miera indeksā** Latvija 2023.gadā ieņēma 27.vietu (apsekotas 163 valstis). Salīdzinot ar 2022.gadu, Latvija ir uzlabojusi vietu par 8 pozīcijām, jo daļu sava bruņojuma ir nodevusi kā palīdzību Ukrainai, kā arī sniegusi sociālo atbalstu bēgļiem no Ukrainas, saglabājot drošības situāciju valstī.

Starptautiskās pretkorupcijas organizācijas *Transparency International* veidotajā **Korupcijas uztveres indeksā** Latvija 2022.gadā ieņēma 39.vietu (no apsekotajām 180 valstīm), pasliktinot pozīciju par 3 vietām, salīdzinot ar 2021.gadu.

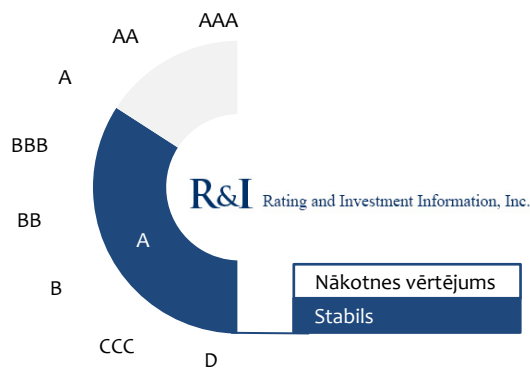
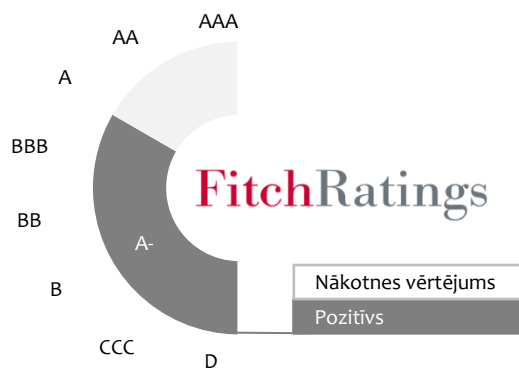
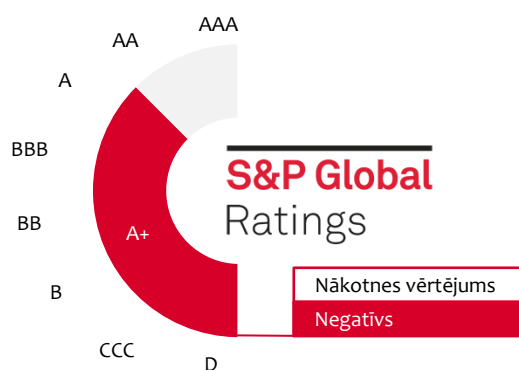
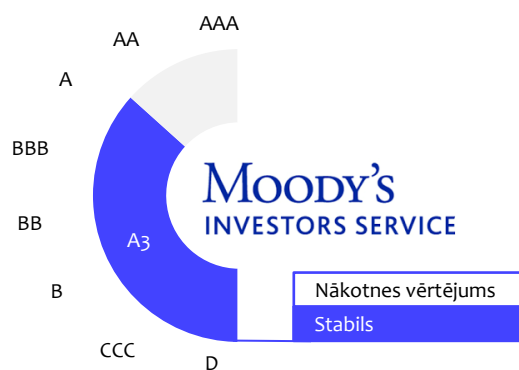
Apvienoto Nāciju attīstības programmas (*UNDP*) veidotajā **Tautas attīstības indeksā**, Latvija 2022.gadā ieņēma 39.vietu (no apsekotajām 189 valstīm), pasliktinot vietu par 2 pozīcijām, salīdzinot ar 2020.gada rezultātu.

Starptautiskā reitinga aģentūra *S&P Global Ratings* 2020.gada februārī paaugstināja Latvijas kredītreitingu no „A” līmeņa uz „A+” līmeni, kas ir līdz šim vēsturiski visaugstākais Latvijai noteiktais kredītreitinga līmenis. 2022.gada decembrī šī kredītreitinga aģentūra bija piesardzīga savos vērtējumos par ekonomiskās situācijas attīstību saistībā ar karadarbības turpināšanos Ukrainā un augsto inflāciju, tādēļ apstiprināja, ka Latvija joprojām atbilst „A+” līmenim, bet samazināja nākotnes novērtējumu no stabila uz negatīvu. Citas kredītreitinga aģentūras nākotnes novērtējumu 2022.gadā nemainīja.

2023.gada jūlijā kredītreitinga aģentūra *Fitch Ratings* saglabāja Latvijas kredītreitingu esošajā „A-” līmenī un kā pirmā no kredītreitinga aģentūrām paaugstināja kredītreitinga nākotnes vērtējumu no stabila uz pozitīvu. Šī aģentūra norādīja, ka Latvija kā maza un atvērta ekonomika ir uzrādījusi relatīvu noturību pret ārējiem satricinājumiem. IKP līmenis pārsniedz pirmspandēmijas līmeni, jo pandēmijas ietekme kopumā ir bijusi mazāka nekā vidēji ES un ir veiksmīgi atrisināti sarežģījumi saistībā ar energoresursu pieejamību, kur liels īpatsvars bija Krievijai.

Kredītreitinga aģentūra *Fitch Ratings* norāda, ka Latvijas kredītreitinga stiprās puses ir salīdzinoši zems valsts parāda līmenis pret IKP un tā apkalpošanas izmaksas, kā arī mērenais privātā sektora parādsaistību līmenis. Savukārt, salīdzinoši zemākais IKP uz vienu iedzīvotāju kā līdzīga kredītreitinga valstīm, nenoteiktība ar negatīvā tekošā konta attīstības tendencēm un nelabvēlīgās demogrāfiskās tendences var ierobežot Latvijas kredītreitinga izaugsmi nākotnē.

Latvijas kredītreitings ilgtermiņa saistībām ārvalstu valūtā

Avots: Valsts kase